

FÂTIHA SÛRESİ TEFSİR

İsmail Dinçer

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ / 5

AKLINI VE GÖNLÜNÜ TEMİZLE / 11

AKIL ETMEK- TEDEBBÜR- TEFEKKÜR- TEZEKKÜR / 18

FÂTİHA- RAHÎM SÛRESİ / 32

MAKÂM-I MAHMÛD / 166

SON DEĞERLENDİRME / 177

ÖNSÖZ

İnsan, öncelikle kendi vücûd kitâbını, “Fâtiha-fethedilecek kitâb” bilmelidir.

İnsan, kendi vücûd kitâbına dönmeli, bu kitâbda nelerin yazılı olduğunu, ne sırlar saklandığını, ince ince düşünmelidir.

İnsan, kendinin ve varlığın nasıl var olduğunu her zaman düşünmelidir.

Görünen bu âlemin varoluş hakikatlerini araştırmalıdır.

Aradığı hakikatlerin kendi bedeninde olduğunu bilmelidir.

Kendini fethetmek için, kendine dönmelidir.

Fâtiha, kişinin kendini fethetme yolculuğunun başlamasıdır.

İnsan canlı bir Kur’ân’dır, Fâtiha Sûresi o Kur’ân’a girme sûresidir.

İnsan, kendi beden şehrinin kapısını açmalı ve beden şehrinde nice hakikatlere şahit olmalıdır.

İnsanın beden şehrinin kapısını açma sûresi, Fâtiha Sûresidir.

Bu kitabımızda Fâtiha Sûresi tefsirini yapmaya gayret göstereceğiz.

Kelime kelime inceleyip, Fâtiha Sûresinden sunulan mesajları yakalamaya çalışacağız.

Kur’ân’ın sunduğu mânâya erişebilmenin yolu, Kur’ân’da geçen her bir kelimenin anlamını doğru tespit edebilmekten geçer.

Biz de her bir kelimenin ilk doğduğu anlamı bulup, ona göre tefsir yapmaya çalışacağız.

Nasıl ki sûretlerin ardında bir âlem gizlidir.

Fâtiha’nın içinde de Kur’ân gizlidir.

Kur'ân'ın içinde de Kur'ân gizlidir.

Her bir kelimenin içinde nice mânâlar gizlidir.

Bu mânâlara erişebilmenin yolu, öncelikle temiz akıl ve temiz gönüldür.

Sonra da temiz akılla, temiz gönülle; akıl etmek, düşünmek, tedebbür etmek, tefekkür etmek gerekir.

Temiz akıl, akılda; gurur, kibir, benlik, hurâfe, zulüm içeren bilgilerin olmamasıdır.

Temiz gönül; hâl, hareket, davranışların iyi olmasıdır.

Biz de bu tefsirimizde aklımızın ve gönlümüzün istidadı kadar Fâtiha Sûresini incelemeye çalışacağız.

Fâtiha Sûresinde geçen:

Rahîm nedir, Rahmân nedir, Bism nedir, Allah nedir?

Hamd nedir, Rabb nedir, Âlem nedir?

Din nedir, Yevm nedir, Mâlik nedir?

Abd nedir, İstiane nedir?

Hûdâ nedir, Sırât-ı mustakîm nedir?

Nimet nedir, gadab nedir, dalalet nedir?

Kelimeleri bir bir inceleyip, onlardan sunulan nice mesajları yakalamaya gayret göstereceğiz.

Bir âyetin yedi ayrı meâlini yapmaya çalışacağız.

Kur'ân'ı inceleyen kimse, bizzat kendisi kelimelerin anlamlarını dikkatlice araştırmalıdır.

Ve bilhassa kelimenin ilk kullanıldığı dönemde, hangi anlamda kullanıldığını çok dikkatli bir şekilde araştırmalıdır.

Hazreti Muhammed zamanında her bir kelime ne anlamda kullanılıyordu?

Hâlâ aynı anlamda mı kullanılıyor?

Yoksa zamanla başka bir anlama mı dönüştü?

Bugün Kur'ân'ın tefsirini yapan biri, Hazreti Muhammed zamanında anlaşıldığı gibi mi tefsir yapıyor?

Hazreti Muhammed zamanında konuşulan din hakikati ile bugünkü konuşulan din hakikati aynı mıdır?

Kur'ân'ı inceleyen bir kimse, gönlünü ortaya koyarak incelemelidir.

Aklında, bir inancın yargılayıcı, kendini yüce görücü, kendini seçilmiş görücü duyguları olmadan incelemelidir.

Kur'ân'ı önemsemelidir.

Kur'ân'ı anlamaya çalışmalıdır.

Kur'ân, Kur'ân'a ait anlamlarla okunmalıdır, incelenmelidir.

İnsan, öncelikle yayılmış olan bu âlemi Kur'ân bilmelidir.

Sonra, âlemin cüzü olan, her şey içinde toplanmış olan kendi vücûdunu da Kur'ân bilmelidir.

Mushâf-ı Şerif'i de bir Kur'ân bilmelidir.

Bizler de bu kitabımızda, Fâtiha Sûresini dikkatli bir şekilde inceleyeceğiz, anlamaya çalışacağız.

İnanç dünyasında hep, ilk sunulan sûre, Alâk Sûresi mi Fâtiha Sûresi mi? diye tartışılmıştır.

Nesefî'den gelen bilgiye göre ilk nâzil olan sûre, Fâtiha Sûresidir diye belirtilir.

Bu konudaki görüşü "cumhura göre ilk nâzil olan sûre Fâtiha'dır, daha sonra Alâk Sûresi nâzil oldu" şeklindedir.

Bkz: Ebü'l-Berekât Hâfızüddîn Abdullâh b. Ahmed b. Mahmûd en-Nesefî, Medârikü't-Tenzîl ve Hakâiku't-Te'vîl, thk. Yûsuf Alî Büdeyvî, Dâru'l-Kelimi't-Tayyib, Beyrut 1998, III, 662.

Çoğu araştırmacı "bütünlük içinde inzal olan tek sûre Fâtiha Sûresidir" diye bildirir.

Namaz, Fâtiha Sûresi ile başlar.

Günde 5 vakit namaz kılan bir kimse;

40 kez “Bismillahirrahmânirrahîm” der.

40 kez Fâtiha Sûresini okur.

Lâkin bu okuyuş Arapça bir okuyuştur.

Maksat okuduğumuzu anlamaktır.

Arapça okuyup sevap bulmak yerine, okuduğumuzu anlayıp, iman sahibi olmaktır maksat.

İmandan maksat, mümin olmaktır, yâni Allah’tan emin olma makâmına erişmektir.

Arapçadan Türkçeye çevirip, kendi dilimizle Fâtiha Sûresini anlamaya çalışacağız.

Kur’ân insanlığa, hakikatler anlaşılın diye sunulmuştur.

Arapça okunsun, cennet beklentisinde olunsun diye sunulmamıştır.

Fâtiha kelimesi “feth” kelime kökünden gelir.

Fâtiha; fethetmek, içeri girmek, açmak, başlangıç, başlamak, anlamlarına gelir.

Fâtiha Sûresi, yedi âyet, yirmi beş kelime ve yüz on üç harften oluşmaktadır.

Fâtiha Sûresi, Kur’ân’ın anlamlarını fethetme sûresidir diyebiliriz.

Kur’ân’ın fethine başlayan kimseye, Kur’ân sırlarına yavaş yavaş ulaşır.

Kur’ân’ın içinde, iç içe anlamlar vardır.

Kur’ân kapısını açan, kapının ardında olan anlamı anladığında, ona bir kapı daha belirir, o kapının ardında da sırlar vardır.

Bu kapılar sonsuza akar gider.

Kur’ân’ı her bir kimse nasibi kadar anlar.

Aşkı, teslimiyeti, samimiyeti, sadakâtı tastamam olanlar daha derin anlar.

Bizler de bir aşk içinde, bir teslimiyet içinde, bir samimiyet içinde, bir sadakât içinde Fâtiha Sûresinin tefsirini yapmaya çalışacağız.

Akıl ve gönül temizliği yapabilen bir kimseye, muhakkak ki hakikatin nice kapıları bir bir açılacaktır.

Bizler de aklımızın ve gönlümüzün kapasitesi kadar, Fâtiha Sûresini anlamaya ve anladığımız kadar kâleme almaya gayret göstereceğiz.

Bilmeden hata yaparsak Rabbim bizleri affetsin.

İsmail Dinçer
10 Kasım 2023

AKLINI VE GÖNLÜNÜ TEMİZLE

Hakikat kapıları, temiz ellerle açılır.

Fetih, tertemiz olanlara nasip olur.

Allah'ın nice hakikatlerine; aklı, gönlü tertemiz olanlar erişecektir.

Kur'ân'da bu çok güzel belirtilmiştir.

Fâtiha, edeb içinde, ilimle hareket eden kimselere kendini açar.

Kur'ân'ın sırları, aklı, gönlü tertemiz olanlara açılır.

Kişinin hakikatleri fethetme makâmına ermesi; aklında olan nice hurâfeden, gururdan, kibirden, ayrımcılıktan, fitnelikten, fesatlıktan ve buna benzer zalimliğe yol açan nice duygu ve düşünceden kurtulmakla mümkündür.

Vakiâ Sûresi: 79: "Lâ yemessuhû illel mutahherûn."

Lâ yemessu hû : Yok, dokunmak, temas etmek, hissetmek, anlamak, o

İllâ el mutahharûn : Tertemiz olanların dışında kimse, saflaşmış, tertemiz,

Meâli: "Ancak tertemiz olanlardan başkası ona temas edemez, onun sırlarına erişemez, onu anlayamaz."

Âyette belirtildiği gibi, aklımız ve gönlümüz tertemiz olmadukundan Kur'ân bize kendini fethettirmez.

Allah hakikatine, ancak ve ancak tertemiz olanlar erişecektir.

Fâtiha, aklı ve gönlü tertemiz olanlara açılacaktır.

Kapılar tertemiz olanlara açılacaktır.

Sırlar tertemiz olanlara sunulacaktır.

Gurur, kibir içindeyse, Kur'ân bizlere kendini fethettirmeyecektir.

Yalan, dedikodu, çekiştirme içindeyse, Kur'ân bizlere sırlarını açmayacaktır.

Başkasını hor görmek, kendimizi büyük görmek içindeyse, Kur'ân bizlere mânâlarını açmayacaktır.

Başkalarını yargılama, onların eksikliğini, gediğini arama içindeyse, Kur'ân bizlere kendini açmayacaktır.

Gözlerimiz belki Kur'ân okuyabilir, ama kâlden okutmazdır.

Âyette belirtildiği gibi, "Lâ yemessuhû illel mutahherûn" aklımız ve gönlümüz tertemiz olmadan Kur'ân'ın mânâlarına temas etmemiz mümkün değildir.

Kişi, Allah hakikatine ermek isterse...

Rahîm ve rahmân boyutuna ermek isterse...

Varoluş ve var eden hakikatini anlamak isterse...

Bu âlem nasıl yaratıldı düşüncesine girmişse...

Kendi vücûd şehrinin kapısını açmak isterse...

Vücûd şehrinin nice hakikatlerine ermek isterse...

Varlıktan her an akan mesajları duymak isterse...

Kesret âlemini tutan Zâta şahit olmak isterse...

Her varlıkta olan tüm âlemi ihâta eden ilâhî kudretin ne olduğunu anlamak isterse...

Kendinin ve görünen âlemin gerçeğini keşfetmek isterse...

Kendi vücûd evinin nasıl var olduğunu ve her an nasıl işlemekte olduğunu anlamak isterse...

Varlıktaki ilâhî bir titreşimi, fiil fâil hakikatini, sıfatlar hakikatini idrak etmek isterse...

Kendi vücûd kitâbının kapılarını açmak isterse...

Geldiği yeri, yaşadığı yeri ve gittiği yeri anlamak isterse...

Dinin hakikatini layıkıyla anlamak isterse...

Resûl Nebî boyutlarını kendi vücûd şehrinde bulmak isterse...

Nice mucizelere, hayretlere, kerametlere ermek isterse...

Aklını ve gönlünü tertemiz etmelidir.

Ve şunlara çok dikkat etmelidir.

Dilini tutmalıdır.

Bağırıp çağırmamalıdır.

Zanlarını analiz etmelidir.

Kimsenin dedikodusunu yapmamalı, arkasından çekiştirmemelidir.

Kimseyi hor görmemeli, kötülememeli, alay etmemeli, hiç bir varlığı küçük görmemelidir.

Kimsenin özelini, gizli yönlerini, hatalarını araştırmamalı, ayıbını aramamalıdır.

Kimsenin inancına, ibadetine, kültürüne, cinsiyetine, milletine, rengine, laf etmemelidir.

Kardeşliğin ne olduğunu bilmeli, kardeş makâmına ermeli, kardeşçe davranmalıdır.

Kendini tanımalı, çevresine yardımcı olmalıdır.

Adaletten hiç ayrılmamalıdır.

(Hucurât Sûresi)

Asla kibre düşmemeli.

Asla övünme, büyülenme, kendi inancını diğerlerinden büyük görme hallerine düşmemelidir.

Bilgisi olmadığı şeyler hakkında asla konuşmamalıdır.

Annesine babasına, yakınlarına, çevresine, herkese iyi davranmalıdır.

İnsanlara suratını asmamalı, böbürlenmemelidir.

Hep tevâzu içinde olmalı, edepli olmalı, öfkelenmemelidir.

Asla kimseyi aldatmamalı, yalan söylememelidir.

Sesini yükseltmemeli, insanları dinlemeli, kimsenin sözünü kesmemelidir.

(Lokmân Sûresi)

Asla kul hakkı yememeli, asla çalıp çırpılmamalıdır.

Verdiği sözü yerine getirmelidir.

Gösteriş peşinde olmamalı, makâm, şan şöhret peşinde olmamalıdır.

Kan dökmemeli, kimseye asla zulmetmemelidir.

Kötülük için yardımlaşmamalı, iyilik üzere yardımlaşmalıdır.

Hiç kimseye sıkıntılar, kederler vermemelidir.

Gereğinden fazla yememeli, içmemelidir.

Bedenine zararlı olan şeyleri asla almamalıdır.

(Mâide Sûresi)

Kul hakkı yememeli.

Kendi çıkarı için başkasına zarar vermemelidir.

Boş hayaller peşinde koşmamalıdır.

Kulaktan dolma bilgilerle hareket etmemeli, aslı olmayan şeylere itibar etmemelidir.

Varlığın dış yüzünde kalmamalı.

İkilikte kalmamalı.

Bıkkınlık, karamsarlık, ümitsizlik içinde olmamalıdır.

Kendi zannında var ettiği ilâha sığınmamalıdır.

(Hicr Sûresi)

Kibirli olmamalı.

Riyakâr olmamalı.

Gösteriş içinde olmamalı.

İkilik çıkarmamalı.

Asla kötülük yapmamalı.

Hainlik yapmamalıdır.

(Enfâl Sûresi)

Kişi, eğer bunları yapabilirse, onun akli ve gönli temiz olacaktır.

Ve kişi hak ettiği hakikate mutlaka kavuşacaktır.

Lâyık olduğu şeye ve lâyık olduğu yere muhakkak ki erişecektir.

Kişi, eğer bunları yapabilirse, sabretmeli ve beklemelidir.

Bir şeyin iç yüzüne erişmek için sabırlı olmalıdır.

Çocuk saflığında bir gönüle ulaşan kimseye, Kur'ân kapılarını açacaktır.

Akıl ve gönül temizlendiği zaman, ilim ve edep kişinin yol dostu olacaktır.

Anneden doğan çocuk en saflığıyla tertemiz bir gönüle sahiptir.

O bebekte hiç ayrımcılık yoktur.

Gurur kibir yoktur.

Yalan nedir bilmez.

Dedikodu hiç bilmez.

İnanç ayrımı, millet ayrımı, renk ayrımı, cinsiyet ayrımı yoktur.

Onun gönli tertemizdir.

En saf haliyle, eşyayı anlamak için bakar.

Kişide, hakikati anlamaya engel olan şeyler; ayrımcılık, kin, nefret, gurur, kibir içeren, duygu ve düşüncelerdir.

Gel kardeşim bir düşün:

Ayrımcılık içeren duyguların var mı?

Bir gadab içinde misin, yâni kin, nefret, hiddet içinde misin?

Gurur, kibir içinde misin?

Kendini, inancını büyük görüyor musun?

Başkalarının inançlarına hor bakıyor musun?

Mala, mülke, paraya, şan ve şöhrete esir misin?

Hâlâ geçmişte olan şeylere, ahların vahların var mı?

Hâlâ geçmişte mi yaşıyorsan, geleceğe bakamıyor musun?
İlimden, fenden, irfandan uzak bir halde yaşıyor musun?
Hurâfelerle oyalanıyor, asılsız şeylere inanıyor musun?
Korkuların, kaygıların, karamsarlıkların var mı?
Bil ki tüm bu duyguların hakikatleri anlamana engeldir.
Bil ki hakikat yolunda kişiye engel, aklının ve gönlünün kirliliğidir.

Tüm bunları terket.

Tüm bunlardan uzak dur.

Eğer bunları yapabilirsen, bekle bekle bekle.

Sabret ve bekle.

Bil ki aklın ve gönlün tertemiz olduğunda, ilim sana kapılar açacaktır.

Fâtiha Sûresi sana nice sırlarını açacaktır.

Merak ettiğin tüm soruların cevapları, zaman içinde sana gelecektir.

Cevaplar gelmeye başladığında huzur da gelecektir.

Cevaplar gelmeye başladığında eğer eski hallerinden birine dönersen, bil ki kapı kapanacaktır.

Gurur, kibir, ayrımcılık gibi duygu ve düşüncelerinden, pişman olur, tövbe eder, samimi olursan bil ki kapılar tekrar açılacaktır.

Bekle bekle bekle.

Bil ki temiz, samimi gönül, hakikate açılan kapıdır.

Bil ki çocuk saflığını taşıyan gönül, nice lütuflara kapı açar.

Temizlen ve bekle.

Hiç unutma, Kur'ân kendi sırlarını, aklı, gönlü tertemiz olanlara açar.

Fâtiha kendini, tertemiz olanlara açacaktır.

İçinde, öfke, kavga, gurur, kibir olanlar, kendi vücûd şehrinin kapılarını açamayacaklardır.

Kendi fâtihin olmak istersen, aklını ve gönlünü tertemiz etmelisin.

Kur'ân'ın o ilâhî öğütlerine uymalısın.

Unutma ki Fâtiha Sûresi Kur'ân'ın kapısıdır.

O kapı tertemiz ellerle açılacaktır.

Aklımızdaki bâtil bilgileri, zulüm içeren bilgileri temizlemeyen hakikatlere erişemeyiz.

Kişinin halleri temiz olmalıdır.

Çevresine iyilik içinde olmalıdır.

Hiç kimseye zerre kadar zâlimlik yapmamalıdır.

Eğer kendimizi fethetmek istiyorsak, aklımız ve gönlümüz tertemiz olmalıdır.

Fâtiha Sûresinin kapısını açmak istiyorsak, zulüm içeren her türlü düşünceleri terk etmeliyiz.

Eğer Fâtiha Sûresinin kapısını açmak istiyorsak, tertemiz olan aklımızla ve gönlümüzle, her an akıl etmek, tedebbür etmek, tefekkür etmek ve tezekkür içinde olmalıyız.

İşte o zaman hakikatlerin kapıları bir bir açılacaktır.

AKIL ETMEK- TEDEBBÜR- TEFEKKÜR- TEZEKKÜR

İnsan kendine bahşedilen beynin kıymetini bilmeli, her zaman aklını işletmeli, düşünmeli ve hakikatleri anlamaya çalışmalıdır.

İnsan, beynini asla asılsız şeylerle oyalamamalıdır.

İnsan, beynin asli görevine asla ihanet etmemelidir.

Asla, hiddet, öfke, kin, nefret duygularını beynine sokmamalıdır.

Asla, hurâfeleri, yalanları, yargılayıcı bilgileri beynine almamalıdır.

Beynini her zaman temiz tutmalı, kirletmemelidir.

Çünkü akıl temiz olduğu zaman çalışmaya başlayacaktır.

Akl çalışmaya başladığında; tedebbür, tefekkür, tezekkür kapıları açılacaktır.

İnsan her zaman bir tefekkür içinde olmalıdır.

Kendi varoluşunu, varlığın varoluşunu, her zaman ince ince düşünmelidir.

Kendi bedeninin fatihi ve varlığın hakikatlerini fetheden olmalıdır.

İnsan her zaman, gördüğü varlığın nasıl var olduğunu düşünmelidir.

Kendi bedenine bakmalı “Bu beden nasıl oldu?” diye tedebbür etmelidir.

Gördüğü bedenlere bakmalı “Bunlar nasıl var oldu?” demelidir.

Varoluşu düşünmeli, var edeni anlamalıdır.

Akıp giden zamanı düşünmelidir.

Doğum ve ölümü düşünmelidir.

Hiç durmadan devam eden, yaşam sürecini ince ince tefekkür etmelidir.

Kişi doğar, ömrü akıp geçer ve gün gelir yaşanır ve gün gelir eceliyle buluşur.

İnsan hep bunları ince ince tefekkür etmelidir.

İnsan her zaman kendi beden şehrinde olan işleyişi ve beden niteliklerini düşünmelidir.

Bedeninin işleyişi, tecellileri kişinin kontrolü altında değildir.

Bu âlemin akışı, bir işleyiş içinde devam edip gider.

İnsan, bu akış ve işleyişi anlamaya çalışmalıdır.

İnsan, âlemin işleyiş ve akışında muktedir olan değildir.

İnsan, kendinin ve varlığın nasıl bir kaynaktan geldiğini, nasıl var olduğunu ve nasıl şekillenip bedenlendiğini hep düşünmelidir.

Varlığın özünde olan o muhteşem kudreti düşünmelidir.

Bir atomun özündeki gücü düşünmelidir.

Atomların birleşimiyle olan bedenlenmeyi düşünmelidir.

Nereden geldi, nereye gidiyor akıl etmelidir.

Yaşamın hakikatlerine erişmek için her zaman tefekkür içinde olmalıdır.

Kur'ân'da birçok âyette; akledin, tefekkür edin, bakın, görün, inceleyin, iç yüzünü anlayın, hikmetlere erişin öğütleri vardır.

Yûsuf Sûresi 2: "Leallekum takılûn."

Meâli: "Umulur ki siz aklınızı işletir, düşünürsünüz."

Nahl Sûresi 44: "Leallehum yetefekkerûn."

Meâli: "Umulur ki onlar, varlığın hakikatlerini anlamak için tefekkür içinde olurlar."

Nahl Sûresi 67: "İnne fî zâlike le âyeten li kavmin yakılûn."

Meâli: “Muhakkak ki akleden kimseler için, her şeyde hakikatlere götüren âyetler-deliller vardır.”

Nahl Sûresi 69: “İnne fî zâlike le âyeten li kavmin yetefekkerûn.”

Meâli: “Muhakkak ki tefekkür eden kimseler için, her şeyde hakikatlere götüren âyetler-deliller vardır.”

Âl-i İmrân Sûresi 65: “E fe lâ takılûn- Hâlâ akıl edip düşünmez misiniz?”

Nisâ Sûresi 82: “E fe lâ yetedebberûn- Hâlâ tedebbür etmez misiniz?”

Âl-i İmrân Sûresi 7: “Ve mâ yezzekkeru illâ ulûl elbâb.”

Meâli: “Ancak aklını hakk üzere işletenler, varlığın varoluşunu düşünürler ve o hâl üzere yaşarlar.”

Âl-i İmrân Sûresi 143: “Fe kad raeytumûhu ve entum tenzurûn.”

Meâli: “Artık bakın görün ve sizler görüp, iyice düşünüp anlayın.”

Âl-i İmrân Sûresi 190: “İnne fî halkıs semâvâti vel ardı vah-tilâfil leyli ven nehâri le âyâtin li ulûl elbâb.”

Meâli: “Muhakkak ki göklerin ve yerin halk oluşunda, gece ve gündüzün farklılığında, elbette hakk üzere düşünenler için deliller vardır.”

Âl-i İmrân Sûresi 191: “Ellezîne yezkurûnallâhe kıyâmen ve kuûden ve alâ cunûbihim ve yetefekkerûne fî halkıs semâvâti vel ard rabbenâ mâ hAlâkte hâzâ bâtil subhâneke fekinâ azâben nâr.”

Meâli: “O kimseler; ayakta iken, otururken, her nerede olurlarsa olsunlar Allah’ı anarlar, göklerin ve yerin halk oluşunu düşünüp anlamaya çalışırlar. Rabbimiz! Sen bunları anlamsız hal- ketmedin, sen noksan sıfatlardan münezzehsin, bizi nûrunla aydınlat, sıkıntılardan koru, derler.”

Sad Sûresi 29: “Kitâbun enzelnâhu ileyke mubârekun li yeddebberû âyâtihî ve li yetezekkere ûlul elbâb.”

Meâli: “Biz size, her varlığı bir kitâb olarak bereketli bir şekilde sunduk. Ondaki delilleri dikkatlice araştırmanız ve hakk üzere aklınızı işletip, ulaştığınız hakikatlerle bu âleme bakmanız ve o hâl üzere yaşamanız için.”

Kur’ân’ı incelediğimiz zaman, hep akletmek, tedebbür etmek, tefekkür etmek, tezekkür etmekten bahsedilir.

İnsan bunları hep dikkate almalıdır.

Kur’ân’ı cân gözûyle okumalıdır.

Cân akıyla anlamaya çalışmalıdır.

Ve cân gönlüyle yaşama geçirmelidir.

Âyetlerde belirtildiği gibi, kişi ancak ve ancak ona bahşedilen aklı kullandığında hakikatlere erecektir.

İnsan her zaman ona bahşedilen aklı, ilme dayalı kullanmalıdır.

Akıllı ilme dayalı hareket ederse, varlığın niteliklerini çözer, yaratılışın hikmetine erer.

İşte o zaman akıl, saf düşünceye ulaşır.

Akıllı, duyuma dayalı, nakle dayalı, hemen inanmaya dayalı kodlanmıyışsa, saf düşünmeye ulaşamaz.

İnsan ona gelen her bilgiyi düşünmeli ve araştırmalıdır.

Aslı olup olmadığını inceden inceye araştırmalıdır.

Hucurât Sûresi 6: “Yâ eyyuhellezîne âmenû in câekum fâsikun bi nebein fe tebeyyenû en tusîbû kavmen bi cehâletin fe tusbihû alâ mâ fealtum nâdimîn.”

Meâli: “Ey iman edenler! Size bir bilgi geldiğinde, o bilginin ikilik çıkarıp çıkarmadığını, bozgunculuk meydana getirip getirmediğini iyice araştırın, yoksa bir bilgisizlik içinde zarar veren kimselerden olursunuz. Yoksa yaptığınız şeylerden pişmanlık duyarsınız.”

Âyette belirtildiği gibi, duyduğumuz bir bilgiye hemen inanmamalıyız.

İç yüzünü bilinceye kadar araştırmalıyız.

Aklımızı bağımsız bir şekilde kullanmalı, duyduğumuz ya da okuduğumuz bilginin ilmi değeri var mı yok mu? düşünmeliyiz.

Akıl, bağımsız bir şekilde yetiştirilmişse, duyduğuna hemen inanmaz, onu araştırır, aslına ulaşmaya çalışır.

Ama akıl, bağımlı bir şekilde yetiştirilmişse, inanç kodlaması ile yetiştirilmişse, düşünmeden, araştırmadan inanır.

Aklın kendine has özelliği ya anne baba tarafından korunur, ya da esir edilir.

Aklın yaratılmasında ana gaye; düşünmek, çözmek, kavramak, kaynağına ulaşmak, akışın nereye olduğunu görebilmektir.

Fakat anne ve baba, sorgulayan bir çocuğa; "Sorma dinden çıkarsın, çarpılırsın, sadece inan, sana ne deniyorsa onu yap, emirlere yasaklara uy" diyerek aklın çalışmasına engel oluyorsa, akıl yaratılışın ana gayesinden uzaklaşır ve esir bir hale düşer.

Aklımızın esir olup olmadığını anlayabilmemiz gerekir.

Esir olmuş bir akli esaretten kurtaran bir kişi, yaratılışın sırlarını bir bir çözmeye başlar.

Hacc Sûresi 46: "E fe lem yesîrû fil ardı fe tekûne lehum kulûbun yakılûne bihâ ev âzânunyesmeûne bihâ fe innehâ lâ tamal ebsâru ve lâkin tamal kulûbulletî fis sudûr."

Meâli: "Yeryüzünde gezip dolaşmazlar mı? Böylece onların akıl edecek kâlbleri yok mu, ya da işitecek kulakları. Fakat onların görmelerinde körlük olmaz ve lâkin gönüllerindeki idraklerdedir körlük."

Kâlbî akıl tefekkürle, kendi aslını anlama yolunda idrak yolculuğu yapar, beşeri akıl beden ihtiyaçları ile ilgili çalışmalar yapar

Kâlbî akıl rûha, beşeri akıl tene bağlı çalışır.

Kâlbî akıl, akli temizler, zekâ ile tanıştırır.

Zekâ zekât aynı kökten gelen kelimelerdir,

Kendini temizleyen akıl, esaretten kurtulan akıl “Kad efleha men tezekkâ” kurtulmuştur.

“Ulil elbâbi”: Hakk üzere aklını işletenler, mânâsını arayanlar, kapıları açanlar, hakikatlere erişenler demektir.

Kâlbî akıl, hakk ile batılı çözer

İlâhi akıl “Lübb” tür.

Kâmil akıl hep hakikatler için çalışır, hep öze bakar.

Lübb aynı zamanda “Öz” demektir.

İnsanın özünü oluşturduğu için, ilâhî akla da “Lübb” denmiştir.

İlâhi akıl, yâni tarife gelmeyen Allah’ın akli “Lübb”dür.

Allah cümle varlığı, kendi özünden çözerek şekillendirmiş, beden elbisesi giydirmiştir.

İlâhi akıl, Allah’ın akli desek doğru olabilir.

Hicr akıl: çözen, süzen, öze ulaşan, batılı haktan ayıran, taşlaşmış kayıtları eriten akıl

Hicr: tam akıl sahibi, engel olan, taş, bırakan, ayıran,

Fecr Sûresi 5: “Hel fi zâlike kasemun lizî hicr.”

Meâli: “İşte bunların içinde, hakk ile batılı ayıran tam akıl sahipleri için, sağlam deliller vardır. “

Necm Sûresi 11: “Mâ kezebel fuâd mâ reâ.”

Meâli: “Gördüğü şeyi kâlbî yalanlamadı.”

Kur’ân’ı incelediğimizde, akletmek, kâlbî bir işlevi gibi sunulur.

Akl görmek için, anlamak için, şahit olmak için, yaratılmıştır.

Yeter ki, çocuğun akli ailesi tarafından baskılanmasın.

Tarihte akılcılar ve nakilciler her zaman tartışmışlardır.

Bu kâinat bizim bakıp gözlemlememiz, okumamız, akıl edip düşünmemiz için apaçık bir kitâbdır.

Bir de insanların yazdığı kitaplar vardır.

Allah'ın satır satır yazılı kitâbı olan varlık kitâbında hata, şaşma yoktur.

Lakin kulların yazdığı kitaplarda hatalar, şaşmalar olabilir.

Mesela, insan bedenini inceleyen bir akademisyen, bedeni incelerken ulaştığı bilgileri kitap haline getirebilir.

Bu kitapta hatalar, eksikler olabilir.

Akademisyenin tam tespit edemeden yazdığı bilgiler olabilir.

Ama canlı kitâb olan bedenin kendinde, hata eksik yoktur.

Akademisyen yazdığı kitapta, hatasını ya da eksikliğini tespit ettiğinde, bedene döner tekrar tekrar inceler, hatasını ya da eksikliğini düzeltir.

Bir kişi, insanların yazdığı kitaplardaki “işte bunlar hakikatlerdir” diye bilgiler aktarıyorsa, bu nakilciliktir.

Hakikat, insanların yazdıkları kitaplarda değil, varlığın kendindedir.

Zaten “Ehli kitap” denilen kimseler, kitaplardaki bilgilere göre tartışan, iddialarda kalan kimselerdir.

Ehli kitap, insanların yazdıkları kitaplarda kalır, oradaki bilgileri hakikat sanır ve oradaki bilgileri, birilerine hakikatin bilgileri diye nakil eder.

Nakilcilik, insanların yazdığı, ya da anlattığı şeyleri hakikat diye bilip nakletmektir.

Akılcılık ise hem kâinat kitâbını düşünmek hem de insanların yazdığı kitapları düşünmektir.

Ama asıl düşünülmesi gereken varlık kitâbıdır, çünkü oradaki hakikatler tüm saflığıyla tertemizdir.

İnsanların yazdığı kitaplarda her zaman hatalar olabilir.

İnsanların yazdığı ya da anlattığı bilgiler, nakiller boyutu, bilgiler boyutudur.

Ama varlığın, Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji, boyutu ilimsel boyuttur, orada hata yoktur.

Akılcılık, bize bahşedilen akılı çalıştırmak, ince ince düşünmektir.

Göz, gözlemlemek içindir.

Kulak, duymak içindir.

Akıl, gözlemlenen ve duyduğunu düşünmek araştırmak içindir.

Hucurât Sûresi 4. âyet, Lokmân Sûresi 21. âyet, Bakara Sûresi 170. âyet gibi birçok âyette nakilcilerin halleri açıklanır.

Hucurât Sûresi 4: “İnnellezîne yunâdüneke min verâil hucurâti ekseruhum lâ ya’kılûn.”

Meâli: “Muhakkak ki sana karşı kendi bildikleriyle inat edip karşılık veren o kimseler; kendi geçmiş bildiklerinde, kendi ego larındadırlar. Onların çoğu akledip düşünmezler.”

Lokmân Sûresi 21: “Ve minen nâsi men yucâdilü fillâhi bi gayri ilmin ve lâ huden ve lâ kitâbin munîr ve izâ kîle lehumuttebiû mâ enzelallâhu kâlû bel nettebiu mâ vecednâ aleyhi âbâenâ, e ve lev kâneş şeytânü yedûhum ilâ azâbis saîr.”

Meâli: “İnsanlardan Allah hakkında bir bilgisi olmadan ve yol gösterici olmadan ve nûr saçan o varlık kitabını anlamadan tartışıp duran kimseler vardır. Onlara: Allah’ın sunduğu şeylere uyun denildiği zaman, derler ki: Atalarımızdan bulduğumuz inançlara tâbi oluruz. Ya onlar şeytani hâllere uymuş, ötekileştirmenin cehaletinin sıkıntılarında kalmış olsalar bile mi?”

Bakara Sûresi 170: “Ve izâ kîle lehumuttebiû mâ enzelallâhu kâlû bel nettebiu mâ elfeynâ aleyhi âbâenâ e ve lev kâne âbâuhum lâ yakılûne şeyen ve la yehtedûn.”

Meâli: “Onlara Allah’ın sunduğu şeylere tâbi olun denildiği zaman, derler ki: Hayır, biz atalarımızı ne üzere bulduysak ona tâbi oluruz. Eğer ataları bir şeyi akıl etmiyorlar ve doğru yol üzere olmasalar da mı?”

Kur’ân’ı incelediğimiz zaman, aktarılan bilgilerde kalan kimseler, akıl etmeyen kimseler olarak açıklanmıştır.

Akıl etmeyen kimseler; kitaplardan okudukları, atalarından duydukları şeyleri araştırmadan inanırlar ve kendi bildiklerinde inat ederler.

Çünkü onlar ilk defa duydukları şeyi, “Okuduğumuz kitaplarda yoktur, ben böyle bir şey duymadım” deyip hemen itiraz ederler.

Maalesef ki çocuklarımız nakilci bir zihniyetle yetişmeye kodlanıyor.

Bir kişi, kendi düşüncesini sunsa, akıl edip düşündüğü bir tespiti ortaya koysa, hemen karşısına:

- Bu dediğin hangi kitapta yazıyor?
- Biz böyle bir şey duymadık.
- Dinden çıkıyorsun, kâfir oluyorsun.
- Kaynağın nedir? Diyerek engeller konuluyor, korkular konuluyor.

Akıllar zincire vurulur, esir edilirse, düşünme, araştırma, sorgulamaya yasak konulursa, aklın nasıl bir cevher olduğu asla anlaşılabilir.

Kur’ân yüzlerce yerde “akledin, düşünün, tefekkür edin, araştırın” derken, akletmenin, düşünmenin, tefekkür etmenin, yasaklanmaya çalışıldığı bir toplumda yeni keşifler ortaya konulabilir mi ve o toplum ilmen gelişebilir mi?

Bir çocuk 1-2 yaşına geldiğinde tüm saflığıyla, “bu nedir anne?” diye sormaya başladığında karşısına kocaman nakilcilik dünyası çıkar.

Kur’ân bizlere nakillerde kalmamayı tavsiye eder.

Kur’ân bizlere verilen aklın kullanılmasını öğütler.

Yûnus Sûresi 100: “Ve yecalur ricse alellezîne lâ yakılûn.”

Meâli: “Aklını çalıştırmayan kimseler; pislikler, kirlilikler, hurâfeler üretirler.”

Âyette belirtildiği gibi eğer bize bahşedilen akli, ilme dayalı kullanmazsak cehaletin nice kirliliğine düşeriz, hurâfelere batarız.

Gurur, kibir, ayrımcılık, senlik benlik kavgası, alay etme, çekiştirme, yargılama gibi nice pislüklerin içine düşeriz.

Onun için insan her zaman gördüğü şeyleri, okuduğu bilgileri, duyduğu sözleri düşünmeli, hakikatine ermeye gayret göstermelidir.

Oturduğumuz topluluklarda, dinlediğimiz ve konuştuğumuz şeyler hep insanların yazdığı kitaplardan aktarılanlardır.

Kur'ân'da akletmek, tedebbür etmek, tefekkür etmek, tezekkür etmek birçok âyette sunulur.

Kişi ağızından çıkan kelimelerin lafzında kalmamalı, anlamını her zaman aramalıdır.

Telaffuz: Ağızdan çıkan kelimelerin lafzî yönü, yâni söyleniş yapısı.

Kişi, ağızından çıkan sözlerin, anlamını bilerek söylemeye gayret göstermelidir.

Tedebbür: Bir şeyi her yönüyle düşünmek, onun anlamını aramak, anlamını bulmak için gayret göstermek, iç yüzüne bakmak demektir.

Tedebbür, dübür kelimesinden gelir, bir şeyin ardına, iç yüzüne bakmak demektir.

Dübür; hadiselerin ve eşyanın arkasına geçmek, iç yüzünü görme gayretidir.

Tefekkür; anlamını aradığı şeyin hakikatlerine ulaşacak şekilde derin düşünmek, fikir üretmek demektir.

Kişiye, anlamını aradığı şeyi düşünülmesi için, ilme dayalı bilgiler verilir, o bilgilere dayanarak düşünür.

Kişi tefekkür ehli olduğunda fikir üretir.

Tezekkür: Kişi, ona sunulan ilme dayalı bilgileri tefekkür ederek hakikatlere ulaşmıştır. Hakikatler gönlünde yer etmiştir.

O hal üzere bu âleme bakar ve o hâl üzere yaşar ve hiç hatı-
rından çıkarmaz

Tezekkür, zikir kelimesinden gelir, varlıkta her an olmakta
olan bir zikir vardır, bu zikir zâkirin zikiridir.

Kişi gönlünü bu zikre rabîta etmiştir, o şuurla hareket eder.

Müdebbir: Kişinin ulaştığı hakikatler varlığı var edenin ha-
kikatleridir. Her varlığın ardında o varlığı var eden, düzenle-
yen, yöneten vardır.

Müdebbiri şuur; varlığın sahibini, varlığın ardında ona ait
olan tecellilerle, görme şuhuduyla yaşamak demektir.

Müdebbiri şuura erişenler, “rahîm, rahmân, bism, Allah”
besmele şuuruna erişmişlerdir.

Müdebbiri şuura erişenler, vücûdlarının fatihi olmuşlardır.

Müdebbiri şuura erişenler, hangi varlığa bakarsa baksın ar-
dında varlığın mâlikini-sahibini görür

Onun için insan düşünmeli, akletmeli, gördüğü varlığın ha-
kikatine ermeye çalışmalıdır.

İnsan gördüğünü düşünmeli, okuduğunu düşünmeli, duy-
duğunu düşünmeli, anlamaya çalışmalıdır.

İnsan, Fâtiha Sûresinin nice hakikatlerine kapılar açmak is-
tiyorsa, akıl etmek, tedebbür etmek, tefekkür etmek, tezekkür
içinde olmalıdır.

İnsan, apaçık kitâb olan, yâni kitâb-ı mubîn olan kendi vü-
cûd kitâbına dönmeli, oradan okumalıdır.

Her varlık kitâb-ı mubîn'dir.

Her insan bedeni kitâb-ı mubîn'dir.

Yâni apaçık kitâbdır.

Kişinin bedeni apaçık bir kitâbtır.

Aradığı nice hakikatler o kitâbda gizlidir.

Allah hakikatine ermek mi istiyorsun?

Yaratılışın sırlarına ermek mi istiyorsun?
“Ben neyim” sorusunun cevabını bulmak mı istiyorsun?
Gel, canlı, apaçık kitâbdan oku.
Gel, kendi vücûd kitâbının sayfalarına eriş.
Gel o sayfalardan oku.
Bil ki aradığın soruların cevabı orada.
Duhân Sûresi 2: “Vel kitâbil mubîn- apaçık kitâb.”
Dön yönünü kendi vücûd kitâbına.
Sen Fâtiha kitâbısın.
Sen konuşan kitâbsın.
“Kitâbun yantıku-konuşan kitâb” Mü’minûn Sûresi 62
Oku oradan.
Aradığın tüm hakikatlerin senin beden kitâbında olduğunu bil.
İnsanların yazdığı kitapları hakikat bilme.
Hakikat senin vücûdun.
Ana kitâb, canlı kitâb, apaçık kitâb, konuşan kitâb senin vücûdun.
Fâtiha Sûresi senin vücûdun.
Fethedilecek olan, senin vücûd kitâbın.
Gel hakikatleri oradan fethet.
Hiç unutmama, göz doktorunun kitâbı gözlerdir.
Kulak doktorunun kitâbı kulaklardır.
Cilt doktorunun kitâbı insanın cildir.
Tıp doktorunun kitâbı insanın bedenidir.
İşte sen de beden kitâbına dön, Allah’ı orada ara.
Allah “ben şana şah damarından yakınım” diyorsa...
Gel onu kendi beden kitâbında ara.
Evrende ne varsa sen de var.
Evren kitâbının sayfaları sende gizli.

Sen mikro evrensin.

Sen, Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji kitâbısın.

Dört anasır, "hava, toprak, su, ateş" sendedir.

Dört büyük melek sendedir.

İblis, şeytan sendedir.

Nice resûl, nice nebî sendedir.

Sen apaçık canlı bir kitâbsın.

Gel oku, kendini oku, kendinden oku.

Duhân Sûresi 3: "İnnâ enzelnâhu fî leyletin mubâreketin innâ kunnâ munzirîn."

"İnnâ enzelnâhu-o kitâbı kendimizden inzal ettik-indirdik-sunduk-açığa çıkardık."

"Leyletin mubârek-onun derinliklerinde-karanlıklarında nice değerli bilgiler vardır."

"İnnâ kunnâ munzirîn-muhakkak ki biz hakikatleri oradan sunarız."

Senin canlı, apaçık vücûd kitâbın Allah'ın kendinden inzal oldu, süzüldü geldi.

Allah, o kitâbın içinde işleyişiyle, sıfatlarıyla, zâtıyla kendini göstermekte.

O kitâbın derinliklerinde nice sırlar gizli.

Allah, o kitâbın içinde gizli.

Gel, dön kendi vücûd kitâbına.

Oradan oku, insanların yazdıkları kitaplarda oyalanma.

Onları kaynak kitap bilme.

Kaynak kitâb, okuyacağın kitâb, başvuracağın kitâb; kitâb-ı mübîn olan yâni apaçık kitâb, senin vücûd kitâbındır.

"İkrâ kitâbe nefis-oku beden kitâbını" İsrâ Sûresi 14

Gel kardeşim!

Dön kendine.

Dön nefis-beden kitâbına.
Dön kitâb-ı mübîne- apaçık kitâba.
Dön, Fâtiha kitâbına.
Aradığın nice hakikatler oradadır.
Oradan oku.
Oranın sayfalarını çevir.
Oradan şahit ol.
Orada tanış ol.
Bil ki her bir varlık, kitâb-ı mübîn- apaçık kitâbdır.
Bil ki tüm âlem, kitâb-ı mübîn- apaçık kitâbdır.
Bil ki vücûdun, kitâb-ı mübîn- apaçık kitâbdır.
Bil ki senin vücûdun Fâtiha kitâbıdır.
O kitâbın sayfalarında, Fâtiha Sûresi gizlidir.
Din o kitâbdır, sünnet o kitâbdır, şeriat o kitâbdır.
Dön kendi vücûd kitâbına, adım adım kendini fethetmeye
başla.
Şimdi Fâtiha Sûresini kelime kelime inceleyelim.

FÂTİHA- RAHİM SÛRESİ

1-

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Bismillâhir rahmânir rahîm.

- Bism : İle, adı, ismi, esmaları, varlıktaki işaretleri, tüm işaretler ile, sıfatlar,
Allah : Allah, tüm varlıktaki kudret, El Hû,
El Rahmân : Tüm varlığı rahmetiyle saran, halkiyetteki nûrun sahibi, rahîmden açığa çıkan, tecelliler boyutu, Halk boyutu
El Rahîm : Tüm varlığı özünden var eden, öz, kaynak, rahîm boyutu, rûh boyutu, nûr boyutu

Meâli 1: “Allah; tüm işaretleri ile her yeredir, varlığı özünden var edendir, varlığı nûruyla sarandır.”

Meâli 2: “Her şey bir rahîmiyetten gelir, açığa çıkan her şey rahmâniyet ile kuşatılır, Allah her şeyde işaretleri ile kendini gösterir.”

Meâli 3: “Hakk olan, Halk olan Allah, her varlıkta işaretleri ile kendini gösterir.”

Meâli 4: “Her varlık bir özden gelir, özden gelen her şey özde olanla kuşatılır, Allah her şeyde işaretleri ile kendini zâhir eder.”

Meâli 5: “Allah rahîmiyet boyutundan varlığı açığa çıkarır, açığa çıkardığı rahmâniyet boyutunda her an tecellileri ile kendini gösterir.”

Meâli 6: “Varlıktaki tüm işaretler, Allah’ın zâtına bağlı sıfatlarıdır, O özdür, özün tezâhürüdür.”

Meâli 7: “Bismi-işaretler-isimler, Allah-ilâhî kudret-Hû, rahmân-sıfatlarıyla- rahmetiyle saran, rahîm-öz-kaynak-nüve.”

Fâtiha Sûresi besmele ile başlar.

Besmele “Fâtiha Sûresinin ilk âyeti midir, değil midir?” Hep tartışılmıştır.

İlk âyeti diyenler çoğunluktadır.

Fâtiha’ya giriş besmele ile başlar.

Kur’ân’a giriş Fâtiha ile başlar.

Kişi, kendi vücûdunun fâtihi olmaya gayret göstermelidir.

Kişi, Allah hakikatini anlamak için tefekkürî bir gayret göstermelidir.

Kişi “Allah nedir?” hakikatine ermek isterse, onun yolu kendi bedeni ve varlığın bedenidir.

Allah, her şeyde kendini tecellileri ile gösterir.

Yeter ki kişi varlıktaki işaretleri iyi okusun.

Yeter ki kişi, kendinde ve varlıkta olan ilâhî bir kudreti anlamaya çalışsın.

Kendini canlı kitâb bilsin.

O kitâbın sayfalarında, Allah ile ilgili olarak aradığı tüm soruların cevabının olduğunu bilsin.

İnsan canlı bir kitâbdır.

O canlı kitâbta, Allah ile ilgili tüm gerçekler satır satır yazılıdır.

İsrâ Sûresi 58: “Kâne zâlike fi el kitâbi mestûrâ.”

Meâli: “İşte bu varlık kitâbının içinde tüm hakikatler satır satır yazılıdır.”

Ahzâb Sûresi 6: “Zâlike fi el kitâb mestûrâ.”

Meâli: “Tüm beden kitâblarının içinde hakikatler satır satır yazılıdır. “

Her varlık ve insanın kendi bedeni canlı bir kitâbdır.

O beden kitâbında tüm hakikatler satır satır yazılıdır.

Her varlık kitâbı mesturendir.

Yâni hakikatlerin satır satır yazılı olduğu kitâb.

Yeter ki insan yönünü kendi beden kitâbına döndürsün.

İsrâ Sûresi 14: “İkra kitâbek kefâ bi nefsikel yevme aleyke hasîbâ.”

Meâli: “Oku, kendini tanımak için kendi vücûd kitâbın sana yeter. Her an kendindeki niteliklerin sahibini anlama içinde ol.”

Âyette muhteşem bir şekilde belirtildiği gibi, insan kendini tanımak için kendi vücûd kitâbına dönmeli, oradan okumalıdır.

İnsan kendi bedenini ve varlığı apaçık kitâb bilmelidir.

Her varlık ve insanın kendi bedeni kitâb-ı mubîn’dir.

Yâni apaçık kitâbdır.

Yâni fethedilecek kitâbdır.

İnsan kendi bedenini, hakikatleri gösteren apaçık bir kitâb bilmelidir.

Aradığı nice hakikatlerin, o kitâbda gizli olduğunu anlamalıdır.

Nice hakikatlerin fethedilmeyi beklediğini anlamalıdır.

Fâtiha Sûresinin, kendi beden kitâbı olduğunu bilmelidir.

Bu kitâbın besmele ile açıldığını anlamalıdır.

Allah hakikatine ermek mi istiyorsun?

Yaratılışın sırlarına ermek mi istiyorsun?

“Ben neyim” sorusunun cevabını bulmak mı istiyorsun?

Gel, canlı apaçık kitâbdan oku.

Gel, kendi vücûd kitâbının sayfalarına eriş.

Gel o sayfalardan oku.

Bil ki aradığın soruların cevabı orada.

Duhân Sûresi 2: “Vel kitâbil mubîn- apaçık kitâb.”

Dön yönünü kendi vücûd kitâbına.

Oku oradan.

Aradığın tüm hakikatlerin senin beden kitâbında olduğunu bil.
İnsanların yazdığı kitapları hakikat bilme.
Hakikat senin vücûdun.
Ana kitâb, canlı kitâb, apaçık kitâb senin vücûdun.
Hiç unutma, göz doktorunun kitâbı gözlerdir.
Kulak doktorunun kitâbı kulaklardır.
Cilt doktorunun kitâbı insanın cildidir.
Tıp doktorunun kitâbı insanın bedenidir.
İşte sen de beden kitâbına dön, Allah'ı orada ara.
Allah, "ben şana şah damarından yakıным" diyorsa...
Gel onu kendi beden kitâbında ara.
Evrende ne varsa sen de var.
Evren kitâbının sayfaları sende gizli.
Sen mikro evrensin.
Sen, Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji kitâbısın.
Dört anasır "hava, toprak, su, ateş" sendedir.
Dört büyük melek sendedir.
İblis, şeytan sendedir.
Nice resûl, nice nebî sendedir.
Sen apaçık canlı bir kitâbsın.
Gel oku, kendini oku, kendinden oku.
Duhân Sûresi 3: "İnnâ enzelnâhu fî leyletin mubâreketin
innâ kunnâ munzirîn."
"İnnâ enzelnâhu-o kitâbı kendimizden inzal ettik-indirdik-sunduk-açığa çıkardık."
"Leyletin mubârek-onun derinliklerinde-karanlıklarında nice değerli bilgiler vardır."
"İnnâ kunnâ munzirîn-muhakkak ki biz hakikatleri oradan sunarız."

Senin apaçık canlı vücûd kitâbın, Allah'ın kendinden inzal oldu, süzüldü geldi.

Allah, o kitâbın içinde işleyişiyle, sıfatlarıyla, zâtıyla kendini göstermekte.

O kitâbın derinliklerinde nice sırlar gizli.

Allah, o kitâbın içinde gizli.

Gel, dön kendi vücûd kitâbına.

Oradan oku, insanların yazdıkları kitaplarla oyalanma.

Onları kaynak kitap bilme.

Kaynak kitâb, okuyacağın kitâb, başvuracağın kitâb; kitâb-ı mübîn olan yâni apaçık kitâb, senin vücûd kitâbın.

“İkrâ kitabe nefs-oku beden kitâbını” İsrâ Sûresi 14

İnsan kendi beden kitâbına dönmeli.

O kitâbın sayfalarına erişmeli.

O sayfalardan okumalı.

Bilmeli ki kendi nefis kitâbı, yâni kendi beden kitâbı, kitâb-ı mübîndir yâni apaçık kitâbdır.

İnsan, aradığı nice hakikatleri orada bulmalıdır.

Oradan okumalıdır.

Oranın sayfalarını çevirmelidir.

Oradan şahit olmalıdır.

Orada tanış olmalıdır.

İnsan bilmelidir ki her bir varlık, kitâb-ı mübîn- apaçık kitâbdır.

İnsan bilmelidir ki tüm âlem, kitâb-ı mübîn- apaçık kitâbdır.

İnsan bilmelidir ki kendi vücûdu, kitâb-ı mübîn- apaçık kitâbdır.

İnsan bilmelidir ki Zebur, Tevrat, İncil, Kur'ân kendi vücûd kitâbıdır.

Yunus Emre ne güzel söylemiş:

Yunus Emre:

“Tevrat ile İncil’i

Furkân ile Zebur’u

Bunlardaki beyanı

Cümle vücutta bulduk”

İnsanın kendi vücûdu, tüm hakikatlerin beyan edildiği apa-
çık bir kitâbdır.

Tüm varlık, Fâtiha Sûresidir.

Her varlık, Fâtiha Sûresine açılan bir kapıdır.

O kapı besmele ile açılır.

Şimdi besmele kelimesini ve ondaki harfleri bir bir ince-
leyelim.

Bism “بِسْمِ” Be-Sin-Mim harflerinden oluşmaktadır.

Be; tüm âlemin bir özden açığa çıktığını gösteren bir harftir.

Her şey bir kaynaktan açığa çıkmaktadır.

Nasıl ki tohum bir ağacın geldiği kaynaksa, Be harfinde de
bu sembolize edilmiştir.

“Be- ب” sırrı nedir?

Nedir “Be” nin altında ki tek nokta?

Nedir noktanın üstündeki yay?

Bu harfi yazan Kâmil kimseler, varlıkta neyi gördüler de bu
harfi böyle yazdılar?

Tüm harfleri neye dayanarak yazdılar?

Be’nin altındaki nokta, her şeyin geldiği özü, kaynağı tem-
sil eder.

Be’nin yayı özden açığa çıkışı temsil eder.

Yâni bu âlemi, açığa çıkan bir ağaç olarak düşünelim.

Ağacın tohumdan açığa çıktı gibi, her varlık bir özden, bir
rahîmiyetten süzülüp gelmiştir.

Be'nin altındaki noktayı râhim boyutu, yayı rahmân boyutu olarak düşünebiliriz.

Ya da Be'nin altındaki noktayı Hakk boyutu, yayı Halk boyutu olarak düşünebiliriz.

Be “ ب “:

Tüm her şey bir özden açığa çıktı, her şey âmâ boyutundan geldi.

Açığa çıkan her şey bir özden süzülüp geldi.

Halk, Hakk'tan tezâhür etti.

Be'nin altındaki noktayı tohum, yayını tohumdan açığa çıkan ağaç olarak düşünebiliriz.

Tüm sınırlar noktada gizlidir.

Her şeyin aslı, kökü, özü Allah'tır.

Her şey O'ndan, her şey O'nda, her şey O'nunladır.

Sayısal değeri 2 dir.

1 den çıkan birdir.

Bism “ بِسْمِ ”deki sin, iç âlem, enfüsî âlemdir.

Sin “ س “:

İns boyutu, iç âlem, enfûs âlemi, öze olan yolculuk, inisiye olma sırrı.

İnsanlık makâmına erme boyutu.

Kâlb boyutu, sine-gönül boyutu.

Sinâ dağı boyutu.

Halkın özünde Hakk'a erişme boyutu.

Yâ Sîn, ey özünü anlayan kişi!

Mim:

Mim “ م “:

Muhammed sırrıdır.

Nûr'dan gelen akış sırrıdır.

Elif'in nûr boyutudur.
Hakk, Halk birliğidir.
Halkın Hakk ile olan birlik boyutudur.
Denizin dalgası, damla deniz birliği olarak düşünebiliriz.
Bism, ism kelime kökünden gelir.
İsm; isim, esma, işaretler, sıfatlar, deliller, alâmetler anlamına gelir.
Ad, nam kelimeleri de ism kelimesiyle bağlantılıdır.
İsm'in çoğuluna esma denir.
Tüm varlık, Allah'ın esmaları ile yâni isimleri ile yâni işaretleri ile kuşatılmıştır.
Tüm varlık, Allah'ın isimleridir, esmalarıdır.
Her bir varlığın fitratında, Allah'ın isimleri vardır.
Bismillah; Allah'ın her yerdeki işaretleri, esmaları, alâmetleri demektir.
Bir şeyi isimlendirenler, o şeyin taşıdığı niteliğe, mânâsına göre ad vermişlerdir.
Bir şeye konulan ism, o şeyi tanımlayan, o şeyi hatırlatan bir lafızdır.
Bir şeyin Zâtı, onun taşıdığı hüviyetle bilinir.
İsm, mânâyâ göre konur.
Tüm bu âlem Allah'ın esmaları ile donatılmıştır.
İsm, esma birbirine bağlıdır.
Bir şeye isim konulurken, onda olan esmaları bilerek konulmalıdır.
Mesela göz ismi, gözün görmesiyle Alâkalıdır.
Gözdeki esmalar, gözün görmesi, gözlemlemesi için tecelli etmiştir.
Bir şeye verilen isim, ondaki esmalarla Alâkalıdır.

Bir çocuğa konulacak isim, onun bedeninde olan yeteneklerden aktif olana göre konulmalıdır.

Onun için eski kültürlerde, doğduklarında çocuklara isim konulmazdı.

Adsız denilirdi.

Çocuklar babalarının adlarıyla anılırdı.

İbni Abdullah, Abdullah'ın oğlu.

İbni Hüseyin, Hüseyin'in oğlu

Ne zaman ki çocuğun bir yeteneği ortaya çıkar, çocuğa isim ona göre konulurdu.

Çocuğa ad verme önemsenir, asla sıradan bir şey görülmezdi.

Çocuklara isimlerini, dönemin bilge kişisi koyardı.

Çocuğa uygun isim tespit edilir, çocuk ona göre adlandırılırdı.

Çocuklara ve varlığa isimler, hep bilgeler tarafından konulurdu.

İsim, bir şeye ait olan işaretlerdir, anlamlardır.

İsimlerin lâfzî yönü vardır, bunu dilimizle söyleriz.

İsmin mânâ yönü vardır.

İsmin mânâsı esmalarında gizlidir.

İsimlerin esmâlar boyutunu varlığın özünde görmeliyiz.

Esmâlar; varlığın kendinde olan nitelikleri, varlığın var oluş özellikleri, şekillenmesi, işleyişi inceliğidir.

Esmâların, varlık oluşmadan önce levh-i mahfûz'da yazılım boyutu vardır.

Zamanı gelince bir bir tecelli edecektir.

Mesela, tohumdan meyveye kadar akıp giden süreç, adım adım tecelli edecektir.

Bir ismin lâfzî yönü, bir şeyi hatırlatmak içindir.

Bir ismin mânâsal yönü, o şeyin öz Zâtına işaret eder.

“Allah adıyla” dediğimiz zaman, “Allah’ın varlıktaki işaretleri-sıfatları” anlamındadır.

Allah yüceliğini, varlıktaki isimleri-esmaları-işaretleri ile gösterir.

Rahmân Sûresi 78:

تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

Tebârekesmu rabbike zu’l celâli vel ikrâm

Tebâreke	: Tüm varlıkta yüceliğini gösteren, bereket, mübarek,
İsm	: Adı, ismi, mânâsı, işaretleri, delilleri, sıfatları, nitelikleri,
Rabbi ke	: Rabbin, seni vücûdlandırıran, vücûdun sahibi,
Zu el celâli	: Sahip, Zâtı, celâl, sonsuz yücelik, güzel, kesretteki teklik,
Vel ikrâm	: Lütuf, sıfatlar, sunan, veren, sıfatlandırıran, ikram, kerem,

Meâli: “Sıfatlarının sahibi olan ve tüm varlığı Zâtıyla tutan Rabbin; işaretleriyle tüm varlıkta yüceliğini gösterir.”

Allah, tüm varlıkta kendini, ism-esma-işaret-sıfatları ile gösterir:

Allah, tüm varlıkta esmayı hüsnası ile kendini zâhir eyler.

A’râf Sûresi 180: “Esmâul husnâ.”

Meâli: “Ve lillâhil esmâul husnâ- isimlerdeki tüm güzellikler Allah’ındır.”

İsrâ Sûresi 110: “Kulidullâhe evidur rahmân eyyen mâ ted’û fe lehul esmâul husnâ.”

Meâli: “De ki: Allah deyin ya da rahmân deyin, ne dersenin deyin, isimlerdeki tüm güzellikler O’nundur.”

Tâ-Hâ Sûresi 8: “Allâhu lâ ilâhe illâ huve, lehul esmâul husnâ.”

Meâli: “Allah’tan başka güç yoktur, sadece O’dur, isimlerdeki tüm güzellikler O’na aittir.”

Haşr Sûresi 24: “Huvalâhul hâlikul bâriûl musavviru lehul esmâul husnâ, yusebbihu lehu mâ fis semâvâti vel ard ve huvel azîzul hakîm.”

Meâli: “Allah O’dur ki; bir şey yok iken var edendir, çeşitli şekillerde sûretlendirendir, tüm isimlerdeki güzelliklerin sahibidir, göklerde ve yerde ne varsa O’nun tecellilerini gösterir ve O, tüm değerlerin yüce sahibidir, tüm varlığa hâkim olandır.”

Görüldüğü gibi ism-esma; varlıkta olan nitelikler, işaretleler, delillerdir.

Kişi, Allah hakikatine varlıktaki isimlerle-esmalarla erişecektir. Her bir varlık, Allah’ın esmalarını gösterir.

Her bir varlıkta, Allah’a ait olan esmaların farklı farklı tecellileri vardır.

Bir varlıkta bazı esmalar baskındır, bazı esmalar çekiniktir.

Her varlık, ondaki aktif esmalarla şekillenir, görünür.

Her varlık, kendindeki aktif esmalarla işlevselliğini gösterir.

Her bir varlıkta Allah’ın ortak esmaları vardır.

Mesela, Hayy esması her bir varlıkta tecelli eder.

Mesela, ilim esması her bir varlıkta tecelli eder.

Her varlıkta Allah’ın kudret esması vardır.

Her varlık, Allah’ın esmalarıyla kuşatılmıştır.

Bu âlem Allah’ın sıfatları ile donatılmıştır.

Sıfatlar da esmalarla donatılmıştır.

Eşyanın hakikati, sıfatlardaki esmalardadır.

Sûretlerin ardı esmalar-isimler şehridir.

Her varlığın yaratılışında, kendine öz esmalar vardır.

Allah kendini, esmalarıyla-isimleriyle her an varlıkta ispat eder.

Allah kelimesini inceleyelim:

Allah kelimesi, İbrâniceden Arapçaya akıp gelmiştir.

Hû El- Hâ El- Eloha, İbrânicedir.

Yhvh-Yehova-Havah; olmak, oluşturan, yaratan, İbrânicedir.

El Hû-"الله" - Allah, İbrâniceden Arapçaya geçmiştir.

El: Güç, kuvvet, kudret, demektir.

Hû-Hâ: O, demektir.

Güç, kuvvet, kudret O'dur.

Arapçada El Hû; Ellah, Allah diye okunur.

El kelimesi İbrânicede Alef, Arapçada Elif kelimesinden gelir.

İbrânicede "El" kelimesi; varlığın kendindeki güç, kuvvet, kudret olarak tanımlanmıştır.

"Hû" kelimesi "O" olarak tanımlanmıştır.

Hû El; güç kuvvet, kudret O'dur, demektir.

Hû El kelimesi Arapçaya, El Hû olarak geçmiştir.

El Hû, El Lâh; zamanla Allah kelimesine dönmüştür.

Âl-İmrân Sûresi 189: "Allah alâ kulli şeyin kadîr."

Meâli: "Allah bütün her şeydeki kudrettir."

Mülk Sûresi 1: "Huve alâ kulli şeyin kadîr."

Meâli: "O bütün her şeydeki kudrettir."

Tüm varlığı kudretiyle oluşturan, yaratan, şekillendiren, kontrol eden güce Allah denilmiştir.

Kişi, kendindeki ve varlığın özünde olan o muhteşem kudreti inkâr edebilir mi?

Elbette edemez.

Kişi, kendini inkâr edebilir mi?

Elbette edemez.

Kişi, nefes alıp vermesini, görmesini, işitmesini, bedenindeki işleyişi inkâr edebilir mi?

Elbette edemez.

Kişi, kendisini var eden, şekillendiren değildir.

Kişi, kendi bedeninde olan işleyişi yapan değildir.

Kişi, kâlbini attıran değildir, kanını dolaştıran değildir, hücrelerini çalıştıran değildir, organlarının işlevselliğini yapan değildir.

Kişi, bedeninin sahibi değildir.

Kişi, kendi aslını aramalı; “ben neyim?” sorusunu sormalıdır.

Kişi, Allah hakikatine yönelmeli, Allah’ın ne olduğunu anlamaya çalışmalıdır.

“Allah nedir-Allah var mı-O’na nasıl şahit olurum?” sorularını sormaktan hiçbir zaman korkmamalıdır.

“Allah nedir- Allah var mı?” sorusunun cevabının olduğu yer; kişinin kendindeki ve varlığın özündeki o muhteşem kudrettir.

Kişinin, Allah’a şahit olacağı yer, kendi bedeni ve tüm varlığın bedenidir.

Kişi, Allah hakikatini, ancak ve ancak kendi vücûduna dönüp, orada bulacaktır.

Kişi, kendi bedenini inkâr edemeyeceğine göre, amaç o bedenin nasıl var olduğunu anlamaya çalışmaktır.

Kişi, işte o zaman Allah hakikatine erecektir.

Âl-i İmrân Sûresi 2:

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ

Allâhu lâ ilâhe illâ huvel hayyul kayyûm

Allah lâ ilâhe illâ huve : Allah, ilâh, yok, ancak, sadece, o

El hayyu : Diri olan, hayy olan, hayat boyutu,

El kayyûm : Diriliği ile sürüp giden, diriliğiyle tutan,

Meâli: “Allah’tan başka bir güç yoktur, O’ndan gayrisi yoktur, diri olandır, varlığı diri tutan sürüp gidendir.”

Allah, her varlıkta hayy esmasıyla gücünü gösterir.

Yeter ki insan, varlığı incelesin, oradaki diriliği görsün, nice nitelikleri anlamaya çalışsın.

İşte Fâtiha Sûresi, kişinin kendi vücûd kapılarından, kendi iç âlemine adım atma sûresidir.

Kendini fethetme sûresidir.

Bism Allah el rahmân el rahîm.

Rahîm ve Rahmân olan Allah, işaretleri ile kişinin kendinde ve her varlıktadır.

Besmelede ki; B sırrı, İsm sırrı, Rahmân sırrı, Râhim sırrı, Hû sırrı, insan vücûdunda gizlidir.

Bunu idrâk eden insan olur.

İnsan olan İslâm olur.

İslâm olan Müslüman olur.

Müslüman olan cennet olur.

İşte Kâmil insanlar her şeye “Bismillahirrahmanirrahim” diyerek başla demişlerdir.

“Allah’ı sakın unutma, yapacağın her şeyi iyilik için, rahmet için yap” demişlerdir.

İnsan, Allah’ı unuttuğu an, benlik senlik içine düşer.

Kişi, bir şeye besmele ile başlamayı unuttuğu an; egosuna esir düşer, malın, mülkün, rızkın, nimetlerin sahibini unuttur.

İblis alanına, şeytan alanına kapılır gider.

İblis alanı; sûretlerde kalma, varlığın iç yüzünü görememe, kendini üstün başkasını hor görme alanıdır.

“Ene hayrun minhu-ben ondan hayırlıyım” Sâd Sûresi 76

Şeytan alanı; Hakk’tan uzaklaşma, zalimleşme, çevresine kötülük yapma alanıdır.

İşte insan gaflete düştüğü an besmeleyi unuttur.

Bismillah ile başlanan her şeyden bereket gelir.

Besmele, Allah’a olan teslimiyet sırrıdır.

Bismillah, Allah’a olan teslimiyetin, tevekkülün işaretidir.

Kâlbî olarak bismillah diyebilen, her varlıktaki Allah'ın es-
malarıyla râbîta hâlinindedir.

Besmele, kul olmanın idrakidir.

Besmele, her varlıkta Allah'ın tecellilerine nazar etme sırrıdır.

Besmele, her şeyin sahibinin Allah olduğunun itirafıdır.

Besmele ile başlayan bir kimse, kimseye zerre kadar za-
rar veremez.

Bismillah şuurunda olan, kendinin fâni, Allah'ın bâki oldu-
ğunu bilir.

Bismillah diyebilen kişi, tevâzû makâmına ulaşmıştır.

Tevâzû kulluk makâmıdır.

Kulluk makâmında olan, her şeye bismillah diyerek başlar.

Tevâzû kelime olarak, Arapça tawâdu^٢ تواضع kelimesinden gelir.

Wağ^٢ وضع koyma, aşağı indirme, bırakma, teslim olma, an-
lamlarına gelir.

Aşağı indirmekten maksat, kulluk boyutuna erişmektir.

Tenezzül ve tevâzû, besmele sırrıdır.

Tevâzû; alçak gönüllü olmak yâni saygılı davranmak, gu-
rurlanmamak, kibirlenmemek, kul şuuruyla yaşamak gibi an-
lamlara gelir.

Tevâzû içinde olan, her varlıkta Hakk'a nazar eder ve bir
saygı içinde olur.

Fâtır Sûresi 28: "İnnemâ yahşâllâhe min ibâdihil ulemâu in-
nallâhe azîzun gafûr."

Meâlî: "Muhakkak ki hakikatlerin bilgisine ulaşıp, kulluğunu
bilen o kimseler, Allah'a karşı tevâzû içindedirler. Muhakkak ki
Allah tüm değerlerin yüce sahibidir, bağışlayandır."

Furkân Sûresi 63: "Ve ibâdur rahmânillezîne yemşûne alel
ardı hevnen."

Meâli: “Tüm varlıktan Hakk’tır yansıyan şuurunda olup kul-
luğunu anlayanlar, yeryüzünde tevâzûlu bir hâlde yürürler.”

İşte, bismillah tevâzû içinde olmaktır.

Kulluğunu bilip, kendini ve varlığı halk edene karşı saygı
içinde olmaktır.

Her varlıkta Hakk’ı görebilmektir.

Hakk’a eğilmektir, secde şuuruyla yaşamaktır.

Tevâzû makâmına ulaşan kişi, her zaman bismillah içindedir.

İşte, kişi Allah’ı layığıyla idrak ettiğinde, O’na karşı tevâzû
içinde olur.

Ve o kişi dilinden besmeleyi eksik etmez.

Besmele, huzurun kapısıdır.

Besmele, kul olduğunu bilmenin kapısıdır.

Besmele, rahîm olan, rahmân olan Allah’tır, şuuruyla yaşa-
manın teslimiyetidir.

Besmele, tevekkül, teslimiyet içinde yaşamanın itirafıdır.

Besmele, ölümlü olduğunu unutmamaktır.

Allah’ı layığıyla idrak eden kişinin bedeninde, huzur kanal-
ları açılır ve tüm bedenini bir huzur hissiyatı sarar.

Tevâzûya ulaşan kişiye Allah’ın lûtfu, o kişinin her an hu-
zur içinde olmasıdır.

İşte kişi, besmele makâmına eriştiğinde:

Allah’ın varlığının yanında kendine varlık isnat etmez.

Allah’a ait olan sıfatları kendine isnat etmez.

Rabbi olan yâni onu vücûdlandırın yâni yaratıcısı olan Al-
lah’a karşı hiç bir zaman isyan içinde olamaz.

Allah’ın yarattığı varlığı tanımaya gayret eder.

Ve her varlığa hakk ölçüsüyle davranır.

Her zaman tevâzû ve tenezzül içindedir.

Allah'ın "Oku" âyetini; kendini okumak, varlığı okumak, kâinatı okumak olarak anlar ve son nefesine kadar bunu yerine getirmeye çalışır.

Allah'ın ekberiyetine teslim olmuştur.

Kendini asla büyük görmez.

Hiçbir kimseyi ve hiçbir varlığı asla küçük görmez.

Her varlığa saygı içinde davranır.

Kimsenin hakkını yemez, malını çalmaz.

Kimsenin ardından çekiştirmez, onu küçük görmez, toplumda kötülemez.

Gece gündüz çalışır, üretken olur, verimli olur.

Az ile yetinir, elindekilerle mutlu olur.

Kendini ve ailesini övmez, başkasını ve ailesini kötülemez.

Kişilerin inançlarına, ibadetlerine saygı gösterir, kendi inancını ve ibadetini diğerlerinden büyük görmez.

Geldiği makâmda adalet üzere davranır, kimsenin hakkını yemez, kurumunu da gözetir ve onu yaşatmaya, geliştirmeye gayret eder

Besmele ile tanışmayan, gizli bir kibir içine düşebilir.

Kibir, dalalette olmanın durumudur.

İçinde gizli kibir olan kişi:

Allah'ın ekberiyetinin ne olduğunu bilemez.

Her zaman kendini büyük görür, farklı görür, seçilmiş görür, hidâyet verilmiş görür, günahsız görür.

Başkalarını küçük görür, kötüler.

Başkalarının inançlarını, ibadetlerini kâfirlik olarak görür.

Asla kendi inancına uymayan düşüncelere katılmaz ve kişileri kâfir ilan etme peşindedir.

Gizli planlar peşindedir.

O planlarını gerçekleştirmek için; Allah'ı, dini, ibadeti, Kur'ân'ı, insanların inançlarını alet eder.

İkiyüzlü davranır, planlarını gerçekleştirinceye kadar, her türlü duygusallık içinde, sevgi içinde görünür.

Kişileri gözyaşlarıyla, Allah, din, Kur'ân, peygamber diyerek kandırmaya çalışır.

Tevâzû içindeymiş gibi görünür, ama asıl hedefi başkadır.

Besmele gönlünde tecelli etmeyen kişi dalaletin, kibrin tuzağına düşmüştür.

Besmele gönlünde tecelli eden kişi, mümin kişidir, Salih kişidir.

O artık hem diliyle hem gönlüyle besmele çeker.

Besmelenin hakikatine eren kişi, her yerde rahîm olan rahmân olan Allah'a nazar eder.

O nazardan ayrılmaz.

Ne yaparsa yapsın besmele ile başlar.

Besmele; her varlıkta, varlığın sahibini görerek hareket etmenin ilâhî yaklaşımıdır.

Besmele; Allah'a olan teslimiyettir.

Besmele; şükürdür, tevekküldür.

Besmele, kul olmanın itirafıdır.

İşte Fâtiha Sûresi de besmele ile başlar.

Besmele ile açılan her kapı, nice sırlara kapılar açar.

2-

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

El hamdu lillâhi rabbil âlemîn

- El hamdu lillâhi : Övgü, tüm tecelliler, tüm varlığın niteliklerinin sahibi, Allah,
Rabb : Vücûdlandırıan, şekillendiren, düzenleyen, beden Zâtı,
El âlemîn : Âlemler, her şey, tüm varlık, tüm kâinat, tüm topluluklar, insanlar,

Meâli 1: “Allah; tüm varlığı vücûdlandırandır, tüm niteliklerin sahibidir.”

Meâli 2: “Allah her bedende Rabb esmasıyla tecelli eder, tüm sıfatların sahibidir.”

Meâli 3: “Âlemlerin Rabb’i olan Allah, her varlıkta tecelli eder.”

Meâli 4: “Allah hamd sahibidir, her varlığın Rabb’idir.”

Meâli 5: “Allah’ın her bedendeki ismi Rabb’dir, bedenlerdeki sıfatların sahibidir.”

Meâli 6: “Allah tüm varlığı sıfatlarıyla şekillendirendir, âlemlerin sahibidir.”

Meâli 7: “Her bedende, işleyişle, sıfatlarıyla tecelli eden Allah’dır.”

Bu âyette geçen “El, Hamd, Allah, Rab, Âlem” kelimeleri inceleyelim:

El- Elif:

El hamd “Elif” ile başlar

El, güç, kuvvet, kudret demektir.

İbranicede karşılığı “Alef” harfidir.

Arapçaya İbraniceden geçmiştir.

Elif (ء) Arap alfabesi onunla başlar.
El kelimesindeki “Elif” her varlığı tutan ilâhî kudrete işaretler.
Her varlığın vücûdundaki Zâta işaretler.
Elif “ ء “:
Her varlığı tutan kudret.
Tüm kâinattaki tek güç, tek kudret, Allah, El Hû(güç, kudret O’dur) hakikatine işaret edilmiştir.
Sayısal değeri 1 olarak belirtilmiştir.
Elif ile 1 rakamının yazılımı aynıdır.
Birlik, Tevhîd sırrına işaret eder.
Her varlığı tutan tek kudret hakikatine işaret eder.
Tüm harfler, tüm boyutlar buradan doğmuştur
Tüm varlığı tutan kudret, tek kudrettir.
Elif, her bir varlığı ve tüm varlığı tutan ilâhî kudretin işaretidir.
Elif, varlığın geldiği kaynaktır.
Elif, varlıkta her an tecelli eden Hakk’ın kendisidir.
Elif, tüm varlıktaki “Hayy” sırrıdır.
Elif, tüm âlemdeki “Kayyum” sırrıdır.
Elif, tüm varlıktaki tek kudrettir.
Her vücûdu tutan Zâttır.
Elif, tüm harflerin anasıdır, ana kaynağıdır.
Tüm harfler elifden süzülüp gelmiştir.
Tüm rakamların kaynağı eliftir.
Elif “Allah” sırrıdır.
Elif, Tevhîdin sırrıdır.
İnsan vücûdu “Elif”in (ء) yazılımı ve (1) in yazılımı gibi yaratılmıştır.
İnsanın ayakta duruşu elifi gösterir.
Toprağa bağı, sıfatları, eğilişi lamelif’i gösterir.

Secdesi, mim'i gösterir.

Elif, Zât boyutudur.

Lamelif, sıfatlar boyutudur.

Mim, her ikisinin birliğidir,

Mim, Muhammed boyutudur.

Nasıl ki Matematikte tüm rakamlar "1" den süzülüp geliyororsa...

Tüm harfler de "Elif" den süzülüp gelir.

Elif ile ilgili birçok Kâmil insan, ilâhîler dile getirmişlerdir.

"Elif okuduk ötürü

Pazar eyledik götürü

Yaratılmışı severiz

Yaratandan ötürü"

Yunus Emre

"Dört kitâbun ma'nîsi tamamıdır bir elifde"

"Dört kitâbın manası elifte vardır"

Yunus Emre

"İşk etegin tutmak gerek, âkıbet zevâl olmaya

İşkdan okuyan bir elif kimseden su'âl olmaya"

"Aşk duygusuna tutunmak gerek, yoksa akıbet kötü olur

Aşkla elifi okuyan kimse, hesaba çekilmez olur"

Yunus Emre

"Elif Allâhdur ki olmaz nutkı zâtından cüdâ"

"Elif Allah'tır, O'nun sözü zatından ayrı olmaz"

Nesimi

"Sûret-i kesretle olmuş muhtelif

Cümlesinden zâtı birdir çün elif"

"Kesrette sûretlere bürünmüş çeşit çeşit

Hepsinin Zâtı birdir, O'da eliftir."

Nesimi

İşte Yunus Emre'nin ve Nesimi'nin dile getirdiği gibi, her şeyin özü, kaynağı eliftir.

Kesrette çokluk gibi görünen her şeyi özünde tutan eliftir.
Kesrette vahdet sırrı eliftir.

Hepimizin bedenini tutan eliftir.

Elif, dik olarak dosdoğru yazılmıştır.

Buradan insana şu mesaj verilmiştir.

Ey insan! Sen de elif gibi dur.

Düşüncelerinle elif gibi dosdoğru hep ilim üzere ol.

Amellerinle elif gibi dosdoğru hareket et.

Doğruluktan, dürüstlükten asla ayrılma.

Hakikati düşün, Hakk'ı düşün.

Bâtıla eğilme, yalana eğilme, zulme eğilme.

Ne yaparsan yap dosdoğru yap.

İlimden ayrılma, adaletten ayrılma, haktan hukuktan ayrılma, edepten ayrılma.

Hep elif gibi dur, hep elif gibi hareket et.

Duyguların, düşüncelerin, eylemlerin, hep elif gibi olsun.

Ağzından çıkan her söz, elif gibi dosdoğru olsun.

Her zaman dosdoğru ol.

Hûd Sûresi 112: "Festekim kemâ umirte."

Meâli: "Emrolunduğun gibi dosdoğru ol."

Ne yaparsan yap, dosdoğru, dürüstçe yap.

İşte insan, ne yaparsan yapsın, hangi meslekte, hangi mevkide olursa olsun, mutlaka ve mutlaka dosdoğru ve dürüst olmalıdır.

Her zaman insanlara ve varlığa hizmet içinde olmalıdır.

İnsan, elifin yazılışına bakmalı, onu kendine örnek almalıdır.

İnsan, elifi bilmeli, onu tanımalı ve ona uymalıdır.

Dünyaya gelen her insan kendindeki ve kâinattaki “Elif” sırrını anlayabilecek kabiliyette yaratılmıştır.

Yeter ki aklını, elif gibi dosdoğru kullansın, ilimden ayrılmasın.

Şimdi hamd kelimesini inceleyelim:

Hamd:

Hamd kelimesi, genelde Allah’a övgü anlamında kullanılmıştır.

Şükür anlamında da kullanılmıştır.

Toplumda bir kimseye “nasılsın” denildiğinde, “çok şükür” ya da “hamdolsun” diye cevap alınır.

Şükür ile hamd arasında farklılık vardır.

Hamd kelimesi, Hazreti Muhammed’den önce de ve sonra da övmek ve yüceltmek anlamında kullanılmıştır.

Peki, “Hamd” gerçekten bu anlamda mı kullanılmalıdır?

Kur’ân’ı incelediğimizde “Hamd” ve “Şükür” kelimeleri hangi anlamlarda karşımıza çıkıyor?

Şimdi, Kur’ân’da geçen şükür ve hamd âyetlerini inceleyelim:

Bakara Sûresi 56: “Summe beasnâkum min badi mevtikum leallekum teşkurûn.”

Meâli: “Sizi kendimizden açığa çıkardık, sizi bir özden var ettik. Umulur ki siz, şükredersiniz-varlığımızın sahibini bilip, teslim edenlerden olursunuz.”

Mülk Sûresi 23: “Kul huvellezi enşeeukum ve ceale lekumus sem’a vel ebsâre vel efideh kalîlen mâ teşkurûn.”

Meâli: “De ki: Sizi var edip ortaya koyan, size işitmeyi ve görmeyi ve idrak etmeyi veren O’dur. Ne kadar da az şükrediyorsunuz.”

Fâtiha-Rahîm Sûresi 2: “El hamdu lillâhi rabbil âlemîn.”

Meâli: “Allah; tüm varlığı vücûdlandırır, tüm niteliklerin sahibidir.”

Kur’ân bize şükürü ve hamd’ı bambaşka anlamlarda sunuyor.

Kur'ân'ı incelediğimizde anlıyoruz ki şükür; bize verilen nimetlerin farkına varmak ve sahibini bilip O'na minnettar olmanın duygusudur.

Hamd ise; varlıktaki tüm niteliklerin sahibinin Allah olduğunun belirtilmesidir.

Kur'ân'ı incelediğimizde, bu kelimenin sadece Allah'a has olarak kullanıldığını anlıyoruz.

İşte Şükür:

Bize sunulan nimetlerin farkına varmaktır.

“Verilen nimetleri sunan kimdir?” bunu bilmek sahibine minnettar olmaktır.

Varlığımızın sahibini bilip, teslim olma şuurudur.

Allah'a kul olmanın sırrıdır.

Tüm varlığımızın kime ait olduğunu bilmek, her an vücûdumuzdaki işleyişin, sıfatların, vücûdumuzun sahibinin Allah olduğunu bilip, O'na teslim olma duygusu şükürdür.

Şükür; bedenimizdeki tüm işleyişin sahibini bilip her nefeste itiraf etmektir.

Her şükür O'nu itiraf etmektir, kendine varlık isnat etmemektir.

“Sen varsın senden gayrısı yok” idrakidir.

Tüm varlığın Hakk ile bağlantısını anlayıp itiraf edebilmektir.

Gözün şükürü, gözden görme tecellisinin Hakk'a ait olduğunu bilmektir.

İnsan, tüm bedeninin ve her bir organının şükürünü eda edebilmelidir.

Mülk Sûresinde belirtildiği gibi, gözümüzdeki görmeyi, kulağımızdaki işitmeyi, burnumuzdan nefes alıp vermeyi veren, cümle âzâmızdan her an işleyen şüphesiz Allah'tır.

İşte biz bunları idrak edip sahibinin kim olduğunu bilip her an şükür içinde olmalıyız.

Kâlbimizi attıran Allah'tır.

Kanımızı dolaştıran Allah'tır.

Gözümüzden görmeyi, kulağımızdan işitmeyi veren Allah'tır.

Her an hücrelerimi çalıştıran Allah'tır.

Beden mülkümüzün sahibi, işleticisi Allah'tır.

İşte her an bunları unutmadan yaşamak ve sahibine minnettarlık içinde olmak şükürdür.

Sofraya oturduğumuzda, sofradaki tüm rızıkların sahibi Allah'tır.

Tarlada yetişen tüm yiyecekleri yetiştiren Allah'tır.

Bize; otu, sütü, eti, yoğurdu, peyniri hep sunan Allah'tır.

İşte biz, aslında yemeğe başlamadan önce Allah'a şükretmeliyiz.

Çünkü soframıza gelen yiyecek ve içecekleri yetiştiren ve sahibi Allah'tır.

Yemek yedikten sonra yine Allah'a şükretmeliyiz.

Çünkü yediğimiz yemeğin ve içtiğimiz suyun sindirimi, yine Allah'ın ilâhî işleyişiyle olacaktır.

Hücrelerimize yağlar, proteinler, mineraller en ince miktarla, ilâhî işleyişle iletilecektir.

İşte hep bunları bilip her an şükür içinde olmalıyız.

İşte biz, hem yemek yemeden önce, hem de yemek yedikten sonra Allah'a şükretmeliyiz.

Ama hepimiz karnımızı doyurduktan sonra şükrediyoruz, şükürün aslı bu değildir.

Bu şükür, kendi çıkarı için şükür içinde olmaktır.

Aslında böyle şükür içinde olan, küfür içindedir farkında değildir.

Kendi çıkarı için şükreden, olumsuz bir şey olduğunda isyana düşebilir.

Çünkü şükür, gerçek mânâsına göre yapılmalıdır.

Şükür, her şeyiyle Allah'a teslim olma sırrıdır.

Şükür; kendi varlığının sahibinin, sıfatlarının sahibinin Allah olduğunu bilmek ve O'na teslim etme idraktır.

Şükür, her nefeste, her tecellinin Hakk'a ait olduğunu itiraf etmektir.

Zamanın kâmillerinden Şakîk-i Belhî ile İbrahim Edhem arasında şöyle bir sohbet olmuştur.

Şakîk-i Belhî sorar: "Geçim husûsunda ne yaparsınız?"

İbrahim Edhem: "Bulunca şükreder, bulamayınca sabrederiz" der.

Şakîk-i Belhî: "Bunu, Horasan'ın köpekleri de yapar" der.

Bu defa İbrahim Edhem sorar: "Ya siz ne yaparsınız?"

Şakîk-i Belhî şu cevabı verir: "Bulursak şükredip infâk ederiz, bulamadığımızda yine şükredip sabrederiz."

Bu karşılık, İbrahim Edhem'in daha derin bakmasının kapılarını açar.

Evet, anlıyoruz ki şükür; kişinin kendi şahsına sunulan nimetlerin sahibinin Allah olduğunu bilmek ve her an teslimiyet içinde yaşamının adıdır.

Şükür; kendine verilen kendi vücûdundaki sıfatların ve geçimi için sunulan nimetlerin sahibinin Allah olduğunu bilmek ve her an O'na minnettarlık içinde yaşamının adıdır.

Şükür idraki ve kâlbî olmalıdır.

Allah, Hazreti Dâvûd'a "şükür üzere ol" diye bildirmiş.

Bunun üzerine Dâvûd: "Ya Rabbi! Sana nasıl şükredeceğim, şükür senin tarafından bahşedilen bir nimettir" deyince...

Allah: "Nimetin benim tarafımdan verilmiş olduğunu bilince, şimdi şükretmiş oldun" diye bildirmişti.

İbn Kesir, Tefsir, V, 535.

Kur'ân'da elhamdulillah kelimesi 23 yerde geçer.

Hamd kelimesi genelde Allah kelimesi ile birlikte geçer.

Allah ve hamd birbirinden ayrılmaz.

Hamd'ın Allah'a mahsus olduğuna işaret eder.

Yâni varlıktaki tüm nitelikler-sıfatlar Allah'a aittir.

Sıfatlar Zâtından ayrılmaz.

Yûnus Sûresi 10: “Davâhum fihâ subhânekellâhumme ve tehiyyetuhum fihâ selâm ve âhiru davâhum enil hamdulillâhi rabbil âlemîn.”

Meâli: “Onlar orada; Allah'ım sen noksan sıfatlardan münezzehsin şuuru ile hareket ederler ve onlar Hakk zevkiyle Halkı seyrederek, orada selamete kavuşmuşlardır ve sonra da tüm sıfatların sahibi olan, tüm varlığı vücûdlandırarak Allah'tır şuuru ile hareket ederler.”

En'âm Sûresi 45: “Fe kutia dâbirul kavmillezîne zalemû vel hamdu lillâhi rabbil âlemîn.”

Meâli: “Böylece zâlimlerden olan o kimseler, eski cehalet bilişlerinde kalıp hakikatleri anlamaktan uzaklaştılar. Tüm varlığı vücûdlandırarak Allah olduğunu, tüm niteliklerin sahibinin O olduğunu anlayamadılar.”

İşte, hamd varlıktaki niteliklerdir, sıfatlardır, tüm inceliklerdir.

Ve hamd Allah'a mahsustur.

Şükür ise, nimetlerin sahibine olan minnettarlık duygusudur.

Şâkir Allah'tır.

Yâni şükredilecek olan Allah'tır.

Şükre erişebilmek için, hamd makâmına erişmek gerekir.

Ve şükür kâlbî olmalıdır.

Kâlbî şükür, ancak hamd hakikatine erildiğinde tecelli edecektir.

Dil ile yapılan şükür lafzîdir

Kâlbî şükür; şahitlik sonucu secde makâmına erişmekle mümkündür.

Secde, Allah'a şahit olup ona teslimiyet içinde olmanın sırrıdır.
Toplumda hep lafzî şükür öğretildi.

Lâkin kâlbî şükür öğrenilmelidir.

Kâlbî şükre ulaşan kişinin her hareketi şükür üzeredir.

Şükür dille yapılsa da, öncelikle kâlbî olmalıdır.

Ve sonra dili ve kâlbî bir olmalıdır.

Kişinin kâlbî ile dili bir olmazsa, hem kendi vücûdu hem varlık bunu hisseder.

Dil ile ikrar kâlb ile tasdik bunun hakikatidir.

Dille yapılan şükür küfür olabilir.

Ama kâlbî şükür, kâlbî secdesi ile mümkündür.

İşte hamd makâmına eren kimse, kâlbî şükre erişecektir.

Hamd, varlıktaki sıfatların sahibinin Allah olduğunun karışılığıdır.

Kur'ân'ı incelediğimizde ise, bu kelimenin sadece Allah'a has olarak kullanıldığını görüyoruz.

Arapçada "övme" manasında "medh ve sena" gibi isimler kullanılır.

Hamd, varlıktaki tüm nitelikler-sıfatlar boyutudur.

Hamd'ın yâni varlıktaki tüm niteliklerin sahibi Allah'tır.

Onun için "hamd Allah'a mahsustur" denilmiştir.

İşte varlıkta ki ama fiziksel, ama kimyasal, ama biyolojik tüm sonsuz nitelikler Allah'ın zatına mahsustur.

İşte bu da "Hamd" boyutudur.

Hamd; kâinattaki yaratılmış olan, yaratılmakta olan tüm varlıkların niteliklerinin Allah'ın tecellisi olduğu hakikatini anlatan bir kelimedir.

Hamd, Allah'a mahsustur.

Yâni bir varlığın yaratılışında, o varlığı fiillendiren, sıfatlandıran, vücûdlandıran bizzat Allah'ın kendisidir.

Varlığın geldiği âlem olan rûh boyutu, nûr boyutu bizzat Allah'a ait olan bir boyuttur.

İşte, varoluştaki ama beşeri cihetiyle ama ûlvî cihetiyle tüm nitelikler "Hamd" kelimesiyle ifade edilmiş ve "hamd Allah'a mahsustur" denilmiştir.

Bir kişi "Hamd olsun" dediğinde; o kişi kâinattaki tüm varlıklarda tecelli eden tüm niteliklerin, bizzat Allah'a ait olduğunu zevken ifade etmeye çalışır.

İşte, Fâtiha-Rahîm Sûresi 2. âyette: "El hamdu lillâhi rab-bil âlemîn- Allah; tüm varlığı vücûdlandırandır, tüm niteliklerin sahibidir." Bize bu hakikati belirtir.

Burada Rabb: Vücûdlandırın, şekillendiren, bedende her an tecelli eden demektir.

Âlem: Tüm kâinat, tüm varlık, tüm topluluklar demektir.

Hamd: Varlıktaki tüm nitelikler, tüm tecelliler olarak sunulmuştur.

Muhammed, Hamid, Mahmûd, Ahmed kelimeleri de buradan gelir.

Muhammed "Hamd üzere olan" demektir.

Muhammed'i, sıfatlar boyutu olarak da düşünebiliriz.

Kur'ân'da, "Makâm-ı Mahmûd âyeti vardır.

İsrâ Sûresi 79: "Makâm-ı Mahmûd"

Kitabımızın sonunda "Makâm-ı Mahmûd" yazımızda bunu açıklamaya gayret göstereceğiz.

İşte, Kur'ân'a göre incelediğimizde:

Şükür; kişinin kendi şahsına sunulan sıfatların ve yaşaması için gerekli olan nimetlerin sahibinin Allah olduğunu bilmesi ve her an teslimiyet içinde yaşamasıdır ve Allah'a minnettarlık duygusu içinde olmasıdır.

Hamd ise; varoluştaki ama beşeri cihetiyle ama ûlvî cihetiyle tüm nitelikler “Hamd” kelimesiyle ifade edilmiş ve “Hamd” Allah’a mahsustur” denilmiştir.

İşte bir kişi “şükür olsun” dediğinde kendi şahsı ile ilgilidir. Kendine sunulan nimetlere, minnettarlık duygusu şükürdür. Hamd olsun dediğinde ise, tüm kâinattaki varoluşun niteliklerinin Allah’a ait olduğunun itirafıdır.

Rabb- Allah:

Bu bölümde geçen Rabb, Allah kelimelerini inceleyelim:

Rabb nedir?

Allah nedir?

Hakk nedir?

Toplumda Hakk, Rabb denildiği zaman Allah diye anlarız.

Peki, nedir, Hakk, Rabb, Allah inceliği?

Hakk; her varlıktaki ve her kişideki “Rûh” boyutudur.

Rabb; rûhtaki üfleyişle oluşmaya başlayan rûh+beden boyutudur.

Vücûdun şekillenmesi, işleyiş boyutudur.

Vücûddaki tüm tecelliler boyutudur.

Allah, bütünlük boyutudur.

Bu kelimenin asli boyutu “Hû” dur.

Hakk kelimesinin geldiği boyuttur.

Bir damla suya “Hakk” dersek, deryaya “Hû” yâni “Allah” denilir.

Rabb ise, varlık boyutundaki her bir varlığın vücûdundaki Allah’ın işleyiş, tecelli boyutudur.

Yâni kişi “Rabb’im” dediği zaman, kendindeki Allah’a seslenmiş olur.

Ama bu sesleniş vücûd boyutundadır.

Bir tohum düşünelim, tohumun içinde ağacın görünmeyen tüm boyutu “rûh-mânâ” yâni “Hakk” boyutudur.

Tohumdan açığa çıkan ağaç boyutu ve ağaçtaki işleyiş Rabb boyutudur.

İşte tohumun özündeki, Allah’ın kimliğine “Hakk” denir.

Hakk-Hakka Sûresi: “El hâkkah, ma el hâkkat ve mâ edrâke mel hâkkat.”

Meâli: “Hakikat, nedir hakikat? İdrak ettin mi, nedir hakikat?”

Hakk: “Rûh” sırrıdır.

Tohumun özü “Hakk” boyutudur.

Tohumdan açığa çıkan tüm sistem “hakikat” boyutudur.

Kişinin vücûdunu tutan “Rûh” boyutu “Hakk” boyutudur.

Kişideki ve her varlıktaki varlığın özü olan rûh “Hakk” dediğimiz boyuttur.

Yâni, teni tutan can boyutu Hakk’tır

Hallacı Mansur’a bu makâm zevk ettirildiğinde “Enel Hakk” dedi.

“Enel Allah” demedi.

Çünkü kendindeki, deryanın damlasını anladı.

Kendinin deryadan bir damla olduğunu anladı.

Deryanın damladan, damlanın deryadan ayrı olmadığını anladı.

Rûh boyutunun zevkine erdi.

Ente Hakk ise “Nûr” boyutudur, “Halk” boyutudur.

Hak, tek “k” ile yazıldığı zaman “hâk” kişinin beden, toprak boyutu demektir.

Hâk-i beden; vücûd toprağı demektir.

Hâk-i vatan; vatan toprağı demektir.

Hakk, iki “k” ile yazıldığı zaman, kişideki rûh boyutu anlamındadır.

Hakk, hakikat, hukuk, hâkim, hakem, hüküm, hakkani, hakan, hakir kelimeleri aynı kökten gelen kelimelerdir.

Hakir: Hakk şuurundan düşmüş anlamında kullanılmıştır.

Hakir duruma düşmek; kendindeki rûh boyutunun farkında olmadan yaşamak, ben benim egosuyla yaşamak, yâni kendine varlık nispet ederek yaşamak.

Hakikat: Hakk'tan açığa çıkan tüm sistemdir.

Hukuk: Varlığın birbiriyle olan birlik bağı, her varlığın Hakk'a ait olan bağının düzeni, nizamı demektir.

Hâkim: Varlıktaki tüm tecellilere sahip olan demektir.

Hakan: Her varlığa hükümleriyle hakîm olan, hükümdar demektir.

Rabb; vücûd boyutundaki Allah'ın işleyişi, vücûdun sahibi boyutudur.

Rabb; vücûdlandırıran, şekillendiren, biçimlendiren, vücûdun sahibi gibi anlamlara gelir.

Rabb, rububiyet, rabıta, rabıt, rabt, rabtiyye, mürebbiye, terbiye, rabia, riba, aynı kökten gelen kelimelerdir.

Kişinin vücûdunu şekillendiren, yâni kişiyi vücûdlandırıran ve her an o vücûdda işleyişiyle kendini gösteren, vücûdu tutan, Allah'ın kişideki adı Rabb'dır.

Her vücûdu tutan Allah'ın vücûd boyutundaki karşılığı Rabb'dır.

Rabıta; vücûddaki tecellilerin birbirine bağlılığı, cümle varlığın birbirine olan bağlılığı boyutudur.

Rabia; dördüncü anlamında kullanılmıştır.

Onun için bazı yerlerde ailede dördüncü çocuğa "Rabia" adı verilmiştir.

Çünkü İbrâhim makâmlarından dördüncüsü "Rabb" dersidir.

Vücûd dersidir.

Vücûd dersinde talebe, kendi vücûdunu tutan Zât'ın, Rabb boyutuna, rububiyet boyutuna şahit olur.

Kendindeki Allah'ın tecelli boyutuna şahit olur.

Rabia, rahîmiyetten gelen doğuşun tamamen beden haline çıktığı boyuttur.

Yâni her çocuk, rabia olarak doğar.

Mürebbiye: Şekil veren, terbiye eden, vücûdlandırıran, hücre hücre doku doku vücûdu şekillendiren demektir.

Ribâ ise; kendi vücûdunun sahibini bilmeyip, vücûdu Allah'a nispet etmemek, kendine nispet etmenin durumudur.

Yâni "ben benim" deyip, her türlü şahsi çıkar peşinde koşmaktır.

İşte:

Hakk: Vücûdun rûh-mâna boyutuna denir.

Rabb: Vücûdun beden işleyiş boyutu, bedeninin açığa çıkmasına sebep olan tecelli boyutu, hücreden vücûdun oluşturulması boyutu. Her an vücûdda olan işleyişi yapan Allah'ın, vücûddaki boyutu Rabb'dir.

Allah-Hû: Cümle kâinatın evveliyle, âhiriyle, zâhiriyle, bâtınıyla bütününü olan ilâhî boyut.

Hadid Sûresi 3:"Huvel evvelu vel âhiru vez zâhiru vel bâtın."

Kişideki ten şehri: "Rabb"

Can şehri: "Hakk"

Cümle varlığın canıyla teniyle olan birlik: "Hû-Allah"

İnsan her zaman Allah hakikatini düşünmeli "Allah nedir?" sorusunun cevabını aramalıdır.

"Allah nedir" sorusunun cevabını mı arıyorsun?

"Allah var mı" diye bir arayış içinde misin?

"Allah nerede" diye sorguluyor musun?

"Allah var mı yok mu" diye merak mı ediyorsun?

Bakacağın yer, kendi vücûdundaki kudrettir.

Bakacağın yer, tüm âlemi saran muhteşem kudretin kendisidir.

Bakacağın yer, bütün mülktür.

O sana şah damarından yakındır.

“Ve nahnu akrebu ileyhi min hablil verîd.” Kâf Sûresi 16

Bakacağın yer her varlıktaki inkâr edilemez kuvvet, kudrettir.

Âl-i İmran Sûresi 165: “İnnallâhe alâ kulli şeyin kadîr.”

Meâli: “Muhakkak ki Allah bütün her şeydeki kudrettir.”

O bütün her şeyi ihâta eden muhteşem kudrettir.

Nisâ Sûresi 126: “Ve lillâhi mâ fîs semâvâti ve mâ fil ard ve kânallâhu bi kulli şeyin muhîta.”

Meâli: “Göklerde olanlar ve yerde olanlar Allah’ındır ve Allah bütün her şeyi ihâta edendir.”

O bütün her şeydeki kudrettir.

Mülk Sûresi 1: “Tebârekellezî bi yedihil mulku ve huve alâ kulli şeyin kadîr.”

Meâli: “O Zâtıyla yüce olandır, tüm kâinat O’nun yönetimindedir ve O bütün her şeydeki kudrettir.”

İnsan her zaman varoluşu düşünmeli, âlemlerin nasıl var olduğunu anlamaya çalışmalıdır.

Bu bölümde geçen; “El hamdu lillâhi rabbil âlemîn” âyetinin her bir kelimesi çok iyi tefekkür edilmelidir.

Âlem:

Âlem kelimesi; hem her bir varlık, hem tüm kâinat, hem insanlar, hem topluluklar için kullanılmıştır.

Hamd, Allah, Rabb, Âlem, bir bütünlüğün âyetleridir.

Allah hakikatine, âlemlerin yâni görünen görünmeyen tüm varlığın nasıl var olduğunu anladığımızda erişiriz.

Kur’ân’da “rabbu’l âlemîn” kelimesi 42 defa geçer.

“Allah, âlemlerin rabbidir.”

Yâni Allah görünen görünmeyen tüm varlığı vücûdlandırandır, o vücûdlarda her an tecelli edendir.

“Rabbu’l âlemîn” kelimesinde geçen âlem, tüm kâinat, tüm varlık, görünen görünmeyen her şey olarak kullanılmıştır.

Âlem, alâmet kelimeleri aynı kökten gelir.

Her varlık yaratıcının alâmetidir.

Her varlık da bir âlemdir.

Âlem, Alîm kelimesiyle de bağlantılıdır.

Tüm âlem, âlim olan yâni ilmin sahibi olan Allah’ın ilmiyle kendini gösterdiği yerdir.

Âlem kelimesi Kur’ân’da, bazı yerlerde bütün herkes diyerek insanlar için de kullanılmıştır.

Tüm kâinat için de kullanılmıştır.

Âl-i İmrân Sûresi 96: “İnne evvele beytin vudia lin nâsi lelezi lezî bi bekkete mubâreken ve huden lil âlemîn.”

Meâli: “Doğrusu o, evini öncelikle insanlara hakikatleri anlatmak için yaptı. Elbette ki o, onları bir yerde toplayıp, kutsal olanı anlattı ve o tüm herkes için doğru yolu gösterdi.”

Bu âyette âlem; “bütün herkes” anlamında kullanılmıştır.

Âl-i İmrân Sûresi 97: “Fe innallâhe ganiyyun anil âlemîn.”

Meâli: “Muhakkak ki Allah kâinattaki tüm değerlerin sahibidir.”

Burada ise âlem; kâinat, tüm varlık, görünen görünmeyen her şey anlamında kullanılmıştır.

Mâide Sûresi 28: “Le in besadte ileyye yedeke li taktulenî mâ ene bi bâsıtın yediye ileyke li aktulek innî ehâfullâhe rabbel âlemîn.”

Meâli: “Sen beni öldürmek için gelsen de, ben tüm varlığı vücûdlandırın Allah’a saygımdan dolayı seni öldürmek için gelmem.”

Burada “rabbel âlemîn” tüm varlığı vücûdlandırın olarak çevrilmiştir.

Kur'ân'da "âlemîn" kelimesi 73 defa geçer.

Âlemîn çoğul olup, tekili "âlem"dir.

İnsan tekildir, ama onun bedeninde bir âlem gizlidir.

İnsanlar çoğuldur, ama tamamı âlemîndir.

"El hamdu lillâhi rabbil âlemîn."

Bütün insanlar bir âlemdir.

Bütün kâinat bir âlemdir.

Görünen görünmeyen her şey âlemdir.

İnsan bir âlemdir.

İnsanda nice âlemler gizlidir.

İnsan vücûdu âlem içre âlemdir.

Bütün kâinat âlem içre âlemdir.

Hakk âleminden geldi bu âlem

Âlem içre âlemden geldi bu âlem

Nice âlemden süzöldü geldi Âdem

Nice sırrı, nice âlemi yüklendi Âdem

Tüm âlemlerin sahibi Allah'tır.

Her varlıkta Rabb ismiyle Rûbubiyetini gösterir.

Nice âlemlerin tek sahibidir.

Evvelden âhire sonsuzluğun sahibidir.

Zâhiriyle batınıyla nice âlemlerin sahibidir.

Hadîd Sûresi 3: "Huvel evvelu vel âhiru vez zâhiru vel bâtin ve huve bi kulli şeyin âlîm"

Meâli: "Evvel ve sonsuz olan, zâhir olan ve bâtin O'dur ve O, bütün her şeydeki ilmin sahibidir."

Âlem içre âlem vardır, sırlar dolu bu âlemleri anlamak kolay değildir.

Bekâ Âlemi:

Cümle âlemin geldiği âlem...

Rahîm boyutu...

Tohum boyutu...

Öz boyutu...

Tin boyutu...

Evvel boyutu...

Hadîd Sûresi 3: "Hû vel evvelu."

Fenâ âlemi:

Varlık âlemi, beşeri âlem...

Ağaç boyutu...

Varlıkta ki değişim boyutu,

Görünen bu âlem, varlığın sûret boyutu...

Ölüm denilen aslına dönüşüm âlemi...

Ten boyutu, beşeri vücûdlar boyutu...

Dünya boyutu, fânî âlem...

Rahîmden Rahmâna çıkış boyutu...

Doğumun, ölümün, acıların, sevinçlerin, ihtiyaçların, olduğu boyut...

Hakk'ın zâhir boyutu...

Hadîd Sûresi 3: "Hû vel zâhiru."

Nasût âlemi:

Görünen varlığın sûreten ve sûreten bütünlük boyutu...

Görünen varlık âlemi, nas, deliller âlemi, beşer+sûret âlemi...

Sûretten açığa çıkan nas âlemi...

İlk özden, süzülüp gelen nice sırrın, nice boyutun, nice âlemin toplandığı Nâs boyutu, İnsan boyutu...

Hakk'ın kendini tüm işaretleriyle gösterdiği boyut...

Tevbe Sûresi 36: "Bir şeyin ortaya çıkışı sûreten ve sûreten olmak üzere iki kısımdır."

Lâhût âlemi:

Ulûhiyet boyutu.

Vücûdları tutan Zât âlemi.

Vücûdların işleyişi olan; fiil fâil, sıfat mevsûf, vücûd Zât tecellileri boyutu.

Zât âlemi, vücûd+sıfatların tecellisi.

Vücûdları tutan vücûd âlemi.

“Lâ mevcûde illâ Hû” boyutu.

Heplik hiçlik boyutunun tek Zâtının boyutu.

Rûhun mevcûd boyutu.

Rûhun üfleniş sırrı.

Mü'minûn Sûresi 14: “TebârekAllâh ahsenul hâlikîn.”

Meâli: “Allah tüm varlığı Zâtıyla tutandır, en güzel şekilde halk edendir.”

Melekût âlemi:

Her zerreyi, her varlığı, tutan kuvve, güç, kudret boyutu.

Bir damla suyu da, deryayı da tutan kuvve boyutu.

Zerreyi tutan kuvve “melek”

Bütünü tutan kuvve “Mâlik”

Her zerreyi, her varlığı tutan kuvve, meleke, güç, kudret âlemi.

Nice varlığın her birini tutan bir kuvve, her bir kuvvede nice enerji boyutu.

Nice melek boyutunun taşıdığı sonsuz varlık.

Ceberut âlemi:

İçinde varlık kabul etmeyen âlem.

Varlığın geldiği, ama varlık olarak giremediği âlem.

Melekût âleminin geldiği âlem.

Rûhdan melekût âlemine, melekût âleminden kesâfet âlemine giden yolculuğun kaynağı.

Rûh, Nûr, Hû, Hiçlik boyutu...

Enfûs âlemi...

Âfâk âlemi...

Rûh âlemi...

Nûr âlemi...

Hû âlemi...

Âmâ âlemi...

Her birinin içinde nice boyutlar, nice âlemler...

Cümlesi insanda...

İnsan, cümle âlemin sırlarını taşıyan ulvî bir âlemdir.

Yeter ki insan kendi vücûdunun fatihi olsun

Yeter ki insan, kendi vücûduna dönsün, kendi yolculuğunu kendinde yapsın.

Yeter ki insan, dilini tutsun, içsel kavgaları bıraksın.

Yeter ki insan, onu dünyaya esir eden nalınlarını çıkarsın, onu esir eden değneğini bıraksın, Hakk'ın ona sunduğu değneği alsın.

Kendi enfûsî âlemine adım atanlar nice âlemlere erişirler, nice sırlara şahit olurlar.

Enfûs iç âlemdir.

Âfâk dış âlemdir.

Enfûs tohumun özüdür, âfâk tohumdan açığa çıkan ağaçtır.

Enfûsten âfâka olan akış, varlığın açığa çıkış yolculuğudur.

Enfûste ne var ise açığa o çıkacaktır.

Tohumun özündeki henüz açığa çıkmamış ağacı düşünelim.

İşte o ağaç, tohumun özünde yâni tohumun enfûsünde nûrânî bir boyutta durur.

Ne zaman oradan bir üfleniş olur, ki o üflenişe rûhun üflenışı denilir.

O üflenişle ağaç açığa çıkmaya başlar.

O rûhun üflenîşiyle zamanı geldiğinde ağaca ait olan kök, filiz, dal, gövde, yapraklar, çiçekler, meyveler bir bir açığa çıkar.

İşte rûhun içinde ağaca ait nice âlemler vardır, bu âlemler bir bir kendini gösterir.

Açığa çıkan ağacın, matematiksel, fiziksel, kimyasal, biyolojik nice sırları, zamanı gelince rûhun üflenîşiyle bir bir açığa çıkar.

Enfüsten âfâka olan çıkış, enfüste olanın kendini göstermesidir.

Kendini gösteren beşeri âlemin içinde de görünmeyen nice âlem vardır.

Zâhirde görünen her şey, rûhun üflenîşiyle açığa çıkar.

Açığa çıkan her şeyde rûh üflenmeye devam eder.

Çünkü enfüsten âfâka çıkış her an devam eder.

Fussilet Sûresi 53: “Fîl âfâk ve fî enfusihim.”

“Enfüste ne varsa, âfâka o çıkacaktır.”

Enfûs, Allah'ın evvel boyutudur.

Âfâk, Allah'ın zâhir boyutudur.

Hadîd Sûresi 3: “Hû el evvel, Hû el zâhir.”

Âlem kelimesi, âlim kelimesiyle de bağlantılıdır.

“Ma ya'lemu” âyeti, her şeyde ilmiyle kendini göstermesi demektir.

Allah'ı bilmek için, Allah'a ait olan ilimle tanışmak gerekir.

Varlık ilimle donatılmıştır.

Bu ilmi takip eden, varoluşun ve var edenin sırlarına erişecektir.

İşte âlem yâni cümle varlık ve ötesi, Allah hakikatine erişebileğimiz boyuttur.

Rabb, her varlığın kendinde olan işleyiş, sıfatlar, bedenler boyutunun hakikatidir.

Hamd, her varlıkta olan sonsuz nitelikler boyutudur.

Allah; Rabbin, âlemlerin, hamdın sahibidir.

İşte “El hamdu lillâhi rabbil âlemîn” bir bütünlük içinde incelendiğinde, kâinatta olan her şeyi var eden, şekillendiren, sıfatlandırın, tutan Allah’tır demektir.

Allah, her varlıkta her an tecellileri ile her varlığı tutan ve idare edendir.

Hayy olan Kayyum olan O’dur.

Bedenlerin Zâtı O’dur.

Görünen, görünmeyen, evveli olmayan, sonu olmayan O’dur.

“El hamdu lillâhi rabbil âlemîn” diye okuduğumuzda, her varlıkta Allah’ın zâtının olduğunu unutmamalıyız.

Allah her varlıkta; zikri ile, fiili ile, sıfatları ile, zâtı ile, her an tecelli etmektedir.

Bunu çok iyi anlamalıyız.

Ve Allah hakikatının ne olduğunu çok iyi idrak etmeliyiz.

Hep sorguladık:

Allah dediğimiz nedir?

Var mıdır, yok mudur?

Varsa nerededir?

Peki yoksa, Allah dediğimiz nedir?

Bedensel bir boyut mudur, bir güç müdür, beyaz bulut misali bir nûr mudur?

Şekli, şemâli var mıdır?

Bizden ayrı mıdır, bizde midir?

Onu biz mi var ettik, biz mi isimlendirdik?

Korkularımız, ihtiyaçlarımız, sonucu sığınacağımız bir güç mü hayal ettik?

O mu bizi var etti, biz mi onu var ettik?

Bizi var eden kimdir, varsa onu var eden kimdir?

Bu evren nasıl var olmuştur?

Yoksa! Evren hep var mıydı?
Bu evren kendiliğinden mi olmuştur?
Biz nasıl var olduk?
Biz de hep var mıydık?
Bizde mi kendiliğinden oluştuk?
Bu evreni de bizi de var eden midir?
O da var ise, o da var olmuş mudur?
Varsa onu kim var etmiştir?
Evet, neydi Allah?
Hiç görünmeyen midir?
Yoksa! Her an görünüp duran mıdır?
Gökte bir yerde midir?
Yoksa! Her an her varlıkta olan mıdır?
Varlığın dışında mıdır, içinde midir?
Varlığın içini de dışını da saran mıdır?
Şekli, şemâli, gözü, kulağı, bir vücûdu var mıdır?
Görür, işitir mi?
Görür, işitirse, görmesi işitmesi nasıldır?
Kızması, öfkelenmesi olur mu?
Onun da bizim gibi ihtiyaçları olur mu?
Gökte midir, yerde midir, nerededir?
Gökte ise, nerededir, evrenin içinde midir, dışında mıdır?
Yalnız başına mıdır?
Yanında yardımcıları var mıdır?
Evet, nedir Allah?
İyiliği de kötülüğü de veren miydi?
Yoksa! Yaptığımız kötülükleri, kötülük de ondan dediği-
miz miydi?

Her varlığa bir kader çizmiş ise, varlık da o kaderi mi oynuyordu?

Hâl ve davranışlarımız, amellerimiz, tercihlerimiz, kararlarımız, tembelliğimiz ya da çalışkanlığımız, hep onlarda mı kederdi?

Küçük bir çocuğa yapılan zulmü, vahşice öldürülen kadına yapılan zulmü de mi o yazmıştı?

Kötülükler nereden geliyordu peki?

Kötülükler bizden miydi ondan mıydı?

Ona isnat ederek, dinler, peygamberler, kitaplar, cennetler, cehennemler, oluşturduğumuz muydu?

Yoksa! Bunların başka karşılıkları var mıydı?

Allah ismini sunan kimdi, o muydu?

Yoksa! Bu ismi insanoğlu mu koymuştur?

İnsanoğlu neyi gördü de Allah dedi?

Doğumlar, ölümler nedir?

Bu geliş neredendir, bu gidiş nereyedir?

Varlığı oluşturan, şekillendiren kimdir?

Varlıktaki işleyiş nedir?

Bu nasıl olmaktadır, bunu kim yapmaktadır?

Yoksa! Kendiliğinden mi olmaktadır?

Zamandan önce zaman var mıydı?

Mekândan önce mekân var mıydı?

Biz var olmadan önce nerede idik?

Âlemler var olmadan önce Allah nerede idi?

Görünen şu vücûdlarımız nasıl çalışmaktadır?

Kâlblerimiz nasıl atmaktadır?

Nefes alıp veren biz miyiz?

Kanımız her an nasıl vücûdumuzu dolaşmaktadır?

Hücrelerimiz her an nasıl bir işleyişle çalışmaktadır?

Bunlar hep nasıl olmaktadır?

Tesadüfen mi olmaktadır, yoksa bir güç mü yapmaktadır?

Kendi vücûdumuza neden hâkim değiliz, yaşlanmayı ölümü neden durduramıyoruz, akan zamana neden hükmümüz yok?

Kendi vücûdumuzda olan işleyişte bile, zerrece bizim yaptığımız bir şey yok.

Evet, neydi Allah?

Var mıydı, yok muydu, Allah dediğimiz neydi?

Neden kendini hiç göstermedi?

Yoksa! Hep gösterip duruyor da biz mi göremiyoruz?

Her inancın, inandığı Allah ayrı mıydı?

Müslüman'ın, Müsevi'nin, İsevi'nin, Budis'tin vs Allah'ı ayırımıydı?

Her inancın Allah'ı, o inançta olanı cennete alıyor, diğerlerini kâfir sayıyor, onları cehenneme mi atıyordu?

Her inançta olana farklı bir kitap mı sunuyordu?

Kur'ân, Müslümanların, İncil Hristiyanların, Tevrat Müsevilerin miydi?

Kitaplar tüm insanlara ortak olarak değil de, bir gruba mı gelmişti?

Kendi gönderdiği kitabı koruyamamış, o kitap bozulunca, onun yerine yeni bir kitap mı göndermişti?

Müslüman ülkede doğan bir çocuğa iltimas geçiyor, diğerlerini kâfir mi yaratıyordu?

Ya da diğer inançta olanlara iltimas geçiyor, diğerlerini kâfir mi yaratıyordu?

Evet, neydi Allah?

Farklı dinler, inançlar, ibadetler, ibadethaneler sunan mıydı?

Yoksa! Onun adına, farklı dinler, farklı inançlar, farklı ibadetler, farklı ibadethaneler kurduğumuz muydu?

Farklı inançta olanlara, farklı ibadetler öğreten miydi?
Kitap gönderen, sonra da insanlar gönderdiğim kitabı bozmuş deyip, yeni bir kitap gönderen miydi?
Cennet, cehennem, huri, gılman sunan mıydı?
İmam, müftü, papaz, haham, gibi kurumlar sunan mıydı?
Yoksa! Onun adına bunları hep biz mi yaptık?
Kendi elçisi diyerek, insanlar arasından seçerek resûl, nebîler mi gönderdi?
Yoksa! Resûl nebî başka bir mânâ mı içeriyordu?
Erkeği, kadından üstün mü yarattı?
Birini diğerinden üstün mü kıldı?
Kendi yarattığı kullar arasında ayrımcılık mı yaptı?
Kimilerini seven, kimilerini sevmeyen miydi?
Yoksa! Tüm bunları, onun adına kendi inancını üstün görenler mi söyledi?
Evet, neydi Allah?
Kadını insan yerine koymayan mıydı?
Kadını dövdüren, ikişer, üçer, dörder aldırان, cariye olarak sunan mıydı?
İstediginde boşattırان, yerine yeni bir kadın aldırان, kadını eşya yerine koyan mıydı?
Kadınların çoğunu, cehennemlik ilan eden miydi?
Cennette de erkeklere sayısızca sunan mıydı?
Yoksa! Bunlar birilerinin uydurması mıydı?
Evet, neydi Allah?
İstedigine hidâyet veren, istedigini saptırان mıydı?
İstedigine çocuk veren, istedigini kısır yapan mıydı?
Kimini zengin kılan, kimini fakir eden miydi?
Kiminin başını örttüren, kimini açık bıraktırان mıydı?

Kimini kâfir ilan edip, cihat adı altında kendi yarattığı kulların katline fetva veren miydi?

Bu kadar savaşı, gözyaşını, aç kalmaları, yoksulluğu, hırsızlığı, hak yemeyi, varlığa zulüm etmeyi, işkenceyi, vahşice öldürülmeleri, insanların mallarına mülklerine, ırzlarına çökmeyi o mu kader olarak sundu?

Yoksa! Bizler mi kaderi zâlimce yorumladık?

Hep rahmetten bahseden bir Allah, ufacık zulme uğrayan bir çocuğa, zâlimce öldürülen bir kadına, rahmetini çok mu gördü?

Tüm bu zulümler neydi, nasıl yorumlanmalıydı?

Allah adına aktarılan bilgilerin hangisi doğrudu?

Evet, nedir Allah?

Hep bize bilgiler verdiler, her inanç kendine göre yorumladı.

Her inanç kendi inandığı Allah'ı anlattı.

Hep korkular verdiler, emirler verdiler.

Her inancının emirleri farklıydı.

Oysa hiç şahit olmadık.

Hiç görmediğimiz bir Allah'a inandık.

Hiç aramadık, hiç sorgulamadık.

Hiç merakta etmedik.

İşte varlık ortadaydı, görünüyordu.

Vücûdumuz ortadaydı, görünüyordu.

Duygularımız vardı, ihtiyaçlarımız vardı.

Doğuş vardı, ölüm vardı.

Geliş gidiş vardı.

Neydi tüm bunlar?

Bu âlem nereye akıyordu?

Bu âlem ne sırları saklıyordu?

Bu âlem nasıl bir âleme dönüşüyordu?

Hiç derinlemesine bakmadık, hiç anlamak için incelemedik.
Neydi tüm bunlar?
Neydi bu görünen âlem?
Nasıl var olmuştu?
Tesadüfen mi oldu, bir güç mü var etti?
O güç âlemden ayrı mıydı, âlem ile aynı mıydı?
Evet, neydi Allah dediğimiz?
Varsa neredeydi, nasıldı, şekli şemâli var mıydı?
Görünen bu âlem onun kendisi miydi?
Yoksa! Bu âlemin dışında bir yerde miydi?
Kendinden kendini mi açığa çıkardı?
Nasıl bir boyutta, nasıl bir şekilde açığa çıkış oldu?
Görünen bu âlemi inkâr etmek mümkün müdür?
Peki, görünen bu âlemi anlarsak, neye Allah dendiğini anlayabilir miyiz?

Geçmiş zamanda yaşamış, o derin düşünen kâmil kişiler bu âlemde neye şahit oldular, neyi gördüler?

Evet, neydi Allah?
İbrânîce'de "Hû" olarak kelâma döküldü.
Arapça'ya "Allah" diye dönüştü?
"Hû" diye söylenmesi mi "Allah" diye söylenmesi mi daha doğruydum?

Hû da dense, Allah da dense, neydi Allah?
"Lâ"nın sırrı, "İllâ"nın sırrı neydi?
Var mıydı, yok muydu?
Varsa neredeydi, yoksa Allah denilen neydi?
Hep dillerde söylendi, ama hangimizde şahitlik oluştu?
Evet, neydi Allah?
Yoksa! biz O muyuz?

Yoksa! O biz mi?

Yoksa! O hiçbir şey mi?

Yoksa! O her şey mi?

Evet, neydi Allah?

Tüm bu soruların cevabı, “Hamd, Allah, Rabb, Âlem” hakikatlerinde gizlidir.

Allah hakikatinin cevabının olduğu yer; âlemdir, ondaki alâmetlerdir, hamd boyutudur yâni tüm nitelikler boyutudur.

Her bedendeki tecelliler boyutu Rabb hakikatinin olduğu yerdir.

Allah, cem boyutudur.

Rabb, bedenler boyutundaki Allah ve tecelliler boyutudur.

Rabbim Allah demek, bedenimin ve ondaki tecellilerin sahibi Allah demektir.

İşte insan, her zaman yönünü âlemlere yâni her varlığa dönmeli, oradaki alâmetleri yâni işaretleri takip etmelidir.

Ve bilmelidir ki varlıktaki işaretler, yâni âyetler hakikatlerin sunulduğu yerdir.

الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

Er rahmânir rahîm

El rahmân : Tüm varlığı rahmetiyle saran, halkiyetteki nûrun sahibi,

El rahîm : Varlığı özünden var eden, rahîm olan, kaynak,

Meâli 1: "Tüm varlığı özünden var edendir, varlığı nûruyla sarandır."

Meâli 2: "Rahîmdir, rahmândır."

Meâli 3: "Kaynak O'dur, kaynaktan açığa çıkan her şeyi tecellileri ile saran O'dur."

Meâli 4: "Her şey O'ndan gelir, O'na aittir, O'nunla sarılıdır."

Meâli 5: "Varlık zâhiriyle bâtınıyla O'nu gösterir, O'na aittir."

Meâli 6: "Nûrundan rûhuna, rûhundan beşeri âleme çıkan her şey sonsuz niteliklerle sarılıdır."

Meâli 7: "Hakk râhim boyutudur, Halk rahmân boyutudur."

Rahîm, rahmân, rahmet, merhamet "R-h-m" kelime kökünden gelir.

R-h-m "الرَّحِيمِ El rahîm", "الرَّحْمَنُ El rahmân"

R-h-m harflerin yazılış hikmetleri ve işaret ettiği boyutları şöyledir:

R ر harfi; varlığın açığa çıkışını, tecelliler boyutunu, rûhdan gelen üflenişle başlayan yaratılış işaret eder.

H- ح harfi; Hı-Ha-Hû- ile tüm âlemin sahibi işaret edilmiştir.

M-mim- م; harfi ile; hem rûhun hem de rûhdan gelen üflenişle açığa çıkan halkiyetin birliği işaret edilmiştir.

Mim; Muhammed boyutudur, yâni Hakk ve Halk birliğidir, yâni varlığın beşer boyutu ve öz boyutunun birliğidir.

Rahîm; varlığın açığa çıkmadan önce bulunduğu öz boyuttur.

Rahîm; rahîmiyet boyutudur, rûh boyutudur.

Nasıl ki insan, ana rahminde hücre hücre oluşmuş ve bedenlenip açığa çıkmıştır.

Nasıl ki bir ağaç, bir tohumun özünden süzülüp gelmiştir.

İşte her varlık da Allah'ın rahîmiyetinden süzülüp gelmiştir.

Her varlık, rahîm boyutunun levh-î mâhîfûzunda, rûhun ulviyetiyle muhafaza edilmiştir.

Rahîm boyutunda her varlık, görünmez bir hâlde bulunmaktadır.

Rahîmiyet; gizlilik, görünmez, öz, rûhanî, tanımlanamaz bir boyuttur.

Rahîmiyetten üflenen rûh, rahmân boyutunu açığa çıkarır.

Rahmân; rahîmiyette olanın açığa çıkışıdır.

Rahmân; beşeri âlem, halk boyutu, sıfatlar boyutu, esmalar boyutudur.

Rahmân, insan boyutunun sırrıdır.

İnsandan murad, beşeri âlemin "ins-öz-birlik-kaynak-sıfatların birliği-tekvin" boyutudur.

Rahîm, Hakk boyutudur.

Rahmân, Halk boyutudur, Halk'dan murad insandır.

Halk'dan murad Muhammed boyutudur.

Muhammed boyutundan maksat, Hamd boyutudur, sıfatlar boyutudur.

Rahîm ve rahmân birliği "Bismillah" boyutudur.

Allah-Hû hakikati, hem rûhun hem de rûhdan gelen halkın cemi boyutudur, yâni birlik boyutudur.

Allah, her şeyi, içiyle dışıyla ihâta etmiştir.

Fussilet Sûresi 54: "E lâ inne hu bi kulli şeyin muhît."

Meâli: "Muhakkak ki O, bütün her şeyi ihâta eden değil midir?"

Allah ve âlem birbirinden ayrı değildir.

Rahîm ve rahmân boyutlarının ne olduğunu anlayan kimse, muhakkak ki bunu anlayacaktır "Bismi Allah" sırrına erecektir.

Rahîm boyutu, Allah'ın rûh boyutudur, nûr boyutudur.

Her şey rahîm boyutunda gizlidir.

Ağacın tohumda gizli olduğu gibi, cümle varlık bir özde gizlidir.

Her varlık zamanı gelince bir bir açığa çıkar.

Tohumu rahîm olarak düşünelim.

Tohumdan açığa çıkan ağacı da rahmân olarak düşünelim.

Tohum ağaçtan, ağaç tohumdan ayrı değildir.

Tohum ağaca akar, ağaç tohuma akar.

Hem tohumu hem de tohumdan açığa çıkan ağacı birlik olarak, Allah boyutu olarak hissedelim.

İşte Allah-Hû, görünen görünmeyen tüm âlemleri sonsuz vücûduyla ihâta etmiştir.

Vücûd sahibi Allah'tır.

Kesret gibi görünen bir âlemi, özünde tutan vahdet vardır.

O vahdet tüm bedenleri tutan tek kudrettir.

O tek kudret vücûd denilen boyuttur.

Tüm bedenleri tutan vücûd tek vücûddur, o da zâtıyla mutlak olan Allah'ın vücûdudur.

Bu görünen bedenlere vücûd denilmez.

Görünen bedenleri tutan ilâhî kudrete vücûd denilir.

Görünen bedenler bugün var ise, yarın yoktur.

Ama Allah'ın vücûdu, rahîm ve rahmân boyutuyla evvelden âhire her dâim vardır.

Hep denir, Allah'ın rahîm sıfatı yalnız müminleri kapsar.

Rahmân sıfatı her şeyi kapsar.

Buradan anlaşılması gereken, mümin olan rahîmiyet sırrına erendir.

Mümin, rahmâniyetiyle her şeyi ihâta edenin Allah olduğundan emin olandır.

Müminlik makâmına erebilmek için rahîmiyetten rahmâniyete olan akışa şahit olmak gerekir.

Mümin, Allah'tan emin olan demektir.

Bu eminlik, rûhun üflenişine erişmekle mümkündür.

Bir tohumdan ağacın açığa çıkışına şahit olan, tohumdan ve ağaçtan emin olacaktır.

Mümin, rahmet, merhamet ehlidir.

Merhamet, her şeyin rahîmden süzülüp geldiğine ve rahîmden süzülüp gelen her şeyin yâni rahmân boyutunun rahîmde olan esmalarla, sıfatlarla kuşatıldığına şahit olmakla oluşur.

Merhamet Allah'a aittir.

Allah'ın merhameti, rahmân boyutunda tüm varlıkta kendini gösterir.

Varlık açığa çıkmadan önce, rahîmiyet boyutunda nûranî bir rahmetle kuşatılmıştır.

Varlık açığa çıktıktan sonra da rahmâniyet boyutunda sıfatların rahmetiyle kuşatılmıştır.

İşte Allah, hem nûranî boyutta hem beşeri boyutta her şeyi rahmetiyle kuşatmıştır.

Bunu görebilenler ancak müminlerdir.

Mümin, merhamet sahibidir.

Mümin, Muhammed boyutunun erenidir.

Hazreti Muhammed bu hakikati insanlığa sunmuştur.

Rahîm ve rahmân boyutuna eren kimse, merhamet-rahmet makâmına erişir.

Enbiyâ Sûresi 107: "Ve mâ erselnâke illâ rahmeten lil âlemîn."

Meâli: "Seni âlemlere rahmet olmaktan başka bir şey için göndermedik."

Rahmet hakikatini anlamak, rahmân ve rahîm boyutlarını anlamakla mümkündür.

Rahîm ve rahmân boyutunu anlayan, rahmet içinde olacaktır.

Çevresine hep rahmet sunacaktır.

Rahmet-merhamet, ancak ve ancak rahîm ve rahmân boyutunu anlayan kimselerde tecelli eder.

Rahîm ve rahmân boyutunu anlayanın gönlünde ilâhî bir rahmet tecelli edecektir.

O kişi rahmet üzere olacaktır.

Şefkatli olacaktır, iyilik üzere olacaktır

Tevâzû içinde, tenezzül içinde olacaktır.

Çevresine hep iyilik için yardımcı olacaktır.

Acısı, sıkıntısı, derdi olana koşacaktır.

Rahmet; Râhim ve Râhman boyutlarının açılımı ile olan, ilâhî şefkattir.

Rahmet; varlığın ardında varlığın sahibini görür gibi hareket etmektir.

Rahmet; ilâhî sevgiyi hissetmek, her yerde o sevgiyle hareket etmektir.

İşte o kimseler ilâhî huzura ermiş kimselerdir.

Âl-i İmrân Sûresi 107: "Ve emmellezînebyaddat vucûhuhum fe fî rahmetillâh hum fihâ hâlidûn."

Meâli: "Hakikatleri anlamış olanların yüzlerinde huzur vardır. Öyle ki onlar, Allah'ın rahmetini içlerinde hissederler, onlar devamlı o halde hareket ederler."

Allah'ın hakikatlerini anlamış olanlar hep huzur içindedir.

Hep huzur içinde olanlar etrafındaki insanlara hep huzur verir.

Allah'ın rahmetini kendinde bulan ve hep bu rahmetle hareket eden kişi, kimseye zarar veremez.

Kem gözle bakamaz, çünkü artık o gözlerden rahmet akıyordu.

Kem söz edemez, çünkü o dillerden rahmet akıyordur.

O beden zulüm için koşmaz, hep rahmet için koşar.

Bedeninin, Allah'ın rahmetiyle sarılı olduğunu anlayan kimse, o bedeni asla kötülük için kullanmaz.

Allah'ın rahmetini içimizde hissederseniz, komşumuz aç iken biz tok yatamayız

Biri acı çekiyorken biz eğlenemeyiz.

Biri hüznü iken biz gülemeyiz.

Allah'ın bir kuluna kıl kadar zarar veremeyiz.

Allah'ın rahmeti üzere hareket eden, dünya metâi, çıkarı, şanı, şöhreti, makâmı üzere hareket edemez.

Allah'ın rahmetini anlamak, açığa çıkan her varlığın bir rahîm boyutundan geldiğini, bir rahmâniyetle sarılı olduğunu anlamakla mümkündür.

Rahmân boyutu, Allah'ın nitelikleri-sıfatları-esmaları ile sarılıdır.

Rahmân Sûresinde; "Fe bi eyyi âlâi rabbikumâ tukezzibân."

Meâli: "O halde Rabbinizin nimetlerinin-lütuflarının-sıfatlarının hangisini görmezden gelebilirsiniz."

Rahmân Sûresinde bu âyet 31 defa tekrarlanır.

Kur'ân insana adeta; "sakın varlıktaki rahmet alanını görmezden gelme" diye seslenir.

İşte rahmet alanını anlamak, rahmân ve rahîm boyutlarını anlamakla mümkündür.

İşte râhim boyutu:

Rûh boyutu, Hakk boyutu, cân boyutudur.

Tüm varlığın geldiği öz boyutu, her varlığın geldiği kaynak boyutudur.

Açığa çıkan ağacın geldiği tohum boyutu ile zevk edebiliriz.

Rahmân boyutu:

Halk boyutu, İnsan boyutu, Muhammed boyutu, Hamd boyutu, sıfatlar boyutudur.

Tohumda olan ağaç boyutudur.

Tohumda olan her şey ağaçta kendini gösterir.

Rahîmde olan her şey, rahmân boyutunda zamanı gelince bir bir tecelli eder.

Rahîm boyutunda, rahmân boyutunda, Allah kendi zâtını gösterir.

Rahîmden rahmân akar, rahmân rahîme akar.

Şahitlik boyutu, rahmân boyutudur.

Rahmân boyutuna şahit olan, rahîm boyutuna erebilir.

Yâni ağacı inceleyen, ağacın geldiği yer olan tohumu anlar.

Tüm âlemin tohumu, yâni süzülüp geldiği yer rahîm boyutudur.

Rahîm; Hakk, rûh, cân, Âdem, İsâ boyutudur.

Rahmân boyutu; İnsan boyutu, Muhammed boyutu, Halk boyutu, Nûr boyutudur.

Hem rahîm hem rahmân birliği "Bismi Allah" sırrıdır.

Rûhumuz-cânımız rahîm boyutudur.

Bedenimiz-sıfatlarımız rahmân boyutudur.

Hem bedenimiz hem cânımızın birliği "Bismi Allah" boyutudur.

"بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ" "Bismillâhir rahmânir rahîm"

Bism: İle, adı, ismi, esmaları, sıfatları, işaretleri, tüm işaretler ile,

Allah-Hû: Allah, tüm varlıktaki kudret,

El Rahmân: Tüm varlığı rahmetiyle saran, halkiyetteki nûrun sahibi

El Rahîm: Rûh, Öz, Hakk, tüm varlığı özünden var eden

"Allah; tüm işaretleri ile her yerededir, varlığı özünden var edendir, varlığı nûruyla sarandır."

Nûr Sûresi 35: “Allâhu nûrus semâvâti vel ard- Allah yerlerin ve göklerin nûrudur.”

“Nûrun alâ nûr- O mutlak nûrun ve her şeydeki nûrun sahibidir.”

İşte her şey “Bismillâhir rahmânir rahîm” ile başlar.

Kur’ân, Fâtiha Sûresinin ilk âyeti olan “Bismillâhir rahmânir rahîm” ile başlar.

“Bismillâhir rahmânir rahîm” kapıdır, bu kapıyı açabilen nice mânâlara erecektir.

Bu kapıyı açan, Kur’ân’a geçebilecektir.

Bu kapıyı açan, kendini fethetmeye başlayacaktır.

Tüm Kur’ân besmelenin açılımıdır.

Tüm âlem besmeleden tecelli eder.

Bismillahirrahmanirrahim.

Kâinatın sırrı, Bismillahirrahmanirrahim’de gizlidir.

İnsan’ın sırrı, Bismillahirrahmanirrahim’de gizlidir.

Kur’ân’ın sırrı, Bismillahirrahmanirrahim’de gizlidir.

Dünyadaki, tüm matematik, fizik, kimya, biyoloji kitapları, Bismillahirrahmanirrahim’den süzülüp geldi ve gelmeye devam ediyor.

Kâinat, Bismillahirrahmanirrahim’den geldi, oraya dönüyor.

Bismillahirrahmanirrahim’i yazmaya kitaplar yetmez, anlatmaya diller yetmez, anlamaya akıllar yetmez.

Biz de anlatılmaz boyutlardan bir iki kelam etmeyi deneyelim.

Besmeledeki 4 kapı nedir?

4 kapı, kendi içinde nice mesajlar, nice âlemler saklar.

Bismillahirrahmanirrahim “بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ”

Neml Sûresi 30: “İnnehu bismillâhir rahmânir rahîm.”

Nedir, El Rahîm, El Rahmân, Allah, Bism sırrı?

Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla diye çeviririz.

Hep, Allah'ın adıyla diye başlarız.

Peki, Allah'ın adı olur mu?

Bismillah, Allah'ın adı mı, yoksa Allah'ın işaretleri mi demektir?

Varlığın adı olur.

Allah'ın adı olmaz.

Ad varlığa konulur.

Allah varlık değildir, onun için O'nun adı olmaz.

Bism, Allah'ın adı değil, Allah'ın işaretleri demektir.

Ortaya çıkan varlıkların adı olur.

Allah ortaya çıkmış bir varlık değildir.

Varlık bugün vardır, yarın yoktur.

Varlık Allah'tan gelir O'na döner.

Allah, her dâim her varlıkta her an tecelli edendir ve ebedidir.

Allah, her dâim her varlıkta işaretleriyle kendini gösterir.

Allah, evveldir yâni evveli yoktur.

Allah, âhirdir yâni sonu yoktur.

Allah' zâhirdir yâni görünendir.

Allah, bâtıdır yâni görünmeyendir, yâni görünenin görünmeyen yönüdür.

Rahîm sırrı: Özdür, kaynaktır, asıldır, rûh boyutudur, Hakk boyutudur.

Rahîm, nûrdan akıp gelen rûhun boyutudur.

Rahmân sırrı: Halk boyutu, sıfâtullah boyutu, Nûr yâni Muhammed boyutudur.

Bism: Tecelliler, işaretler, âyetler, deliller, varlıktaki sonsuz işaretler boyutudur.

Cümle varlıktaki işaretler, varlığın açığa çıktığı tecelliler boyutu "Bism" boyutudur.

Hû, yâni Allah boyutu; Rahîm, Rahmân, Bism boyutlarını ihâta eder.

Allah kelimesinin aslı "El Hû" dur.

Hû kelimesi, zamanla Allah kelimesine dönüşmüştür.

Bir tohumun özünde ağacın saklı olduğu gibi, bu âlemden Rahîm boyutunda saklıdır.

Rûhumdan üfledim sırrı, râhim sırrıdır.

Rahîmden olan üfleniş, âlemin zâhire çıkışıdır.

Her insan nasıl ki annenin rahmînden gelmiştir, bu âlem de, rahîm boyutundan süzülüp gelmiştir, bu geliş anbean olmaktadır.

Rahmân; rahîm boyutunun halkiyete çıkışıdır. vücûd boyutudur, tecelli boyutu, halk boyutudur.

Rahmân sırrı: Rahîm'de ne varsa, süzülüp açığa çıkan varlık boyutunun tecelli sistemine o akar, işte o halk sırrıdır.

Yâni tohum rahîm ise, tohumdan açığa çıkan ağaç boyutu rahmân boyutudur.

Rahmân boyutunda, tohumun özünde ne varsa ağaçta tüm işaretleri ile o vardır.

Rahîm boyutunda açığa çıkanlar rahmân boyutunu gösterir.

Bism sırrı: Rahmân boyutunun sonsuz işaretleriyle kendini gösterdiği boyuttur.

İsm, ad diye çevrilse de, aslında işaretler, işaretlerin sesi diye çevrilmesi, kelimenin anlamına daha uygun düşer.

Varlığın sahibi, varlıktan; "sm" "ism" işaretleriyle her an seslenir ve kendini tecellileri ile gösterir.

O'nun kendinden kendine seslenişi "sm" ism" bism" boyutudur.

Bism boyutunda, "B" ve "Sm" birliği vardır.

Sudaki, Hidrojen ve Oksijen birliği gibi.

Deniz kendisi rahîm boyutu ise, denizin dalgaları rahmân boyutudur.

Denizin kendini, dalgalar ile ispat etmesi “Bism” boyutudur.
Allah yâni “Hû” hepsidir.

“Hadid Sûresi 3: “Huvel evvelu vel âhiru vez zâhiru vel bâtin.”
Meâli: “Evvel O’dur, âhir O’dur, zâhir O’dur, bâtin O’dur.”

Rahîm boyutundan gelen bu âlem Rahmân boyutunu gösterir.
Rahmân boyutundaki tüm işaretler, Bism boyutudur, tecelliler boyutudur.

Bism boyutunda, Rahîm boyutunda ne varsa, zamanı geldiğinde o açığa çıkar.

Levh-i mahfûzda ne yazılı ise, zamanı gelince o tecelli eder.

Bismillahirrahmanirrahim: “Allah; tüm işaretleri ile her yerdedir, varlığı özünden var edendir, varlığı nûruyla sarandır.”

مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ

Mâliki yevmid dîn

Mâliki : Mâlik, sahip, idareci, iktidar sahibi, kâinatı idare eden,

Yevm : Gün, her an, vakit, zaman,

El dîn : Varoluş yasaları, varlığın yaratılış yasaları, kanunları,

Meâli 1: “Yaratma yasalarıyla her an tüm varlığa sahip olandır.”

Meâli 2: “Din her an kâinatı idare eden Allah’a aittir.”

Meâli 3: “Allah her varlığın sahibidir, varlığı her an kendine mahsus yasalarla var eder.”

Meâli 4: “Varlık, Allah’a ait yasalarla yaratılır, varlık O’nun idaresi ile işler.”

Meâli 5: “Her şeyin Mâliki O’dur, her şeyi yaratmadaki yasalar O’na aittir.”

Meâli 6: “Varlık belirli yasalarla var edilir, o yasaların sahibi Allah’tır.”

Meâli 7: “Zamanın Mâlikidir, Dinin sahibidir.”

Bu bölümde geçen kelimeleri inceleyelim.

Mâlik; sahip, hükümdar, yönetici, her şeye sahip olan, kâinatı idare eden, mülkün sahibi demektir.

Yevm; zaman, gün, an, gelip geçen zaman, gecenin ve gündüzün toplamı, varlığın zaman dilimi, ecel gibi anlamlara gelir.

Din; kanun, yasa, varlığın yaratılış kanunları yasaları anlamlarına gelir.

Mâlik:

Mâlik; her şeye mâlik olan demektir.

Yâni varlığı var eden, onu işleten, onu idare eden, onda kendini gösteren demektir.

Allah, her şeyin yâni her varlığın mâlikidir.

Her varlıkta otoritesini gösterir, her varlığı idare eder.

Varlığı var eden de, varlığı yöneten de O'dur.

Varlıktaki, zikir, fiil, sıfatlar, her varlığı tutan zât, mâlik olan Allah'ı gösterir.

Tegâbûn Sûresi 1: "Yusebbihu lillâhi mâ fîs semâvâti ve mâ fîl ard le hul mulku ve le hul hamdu ve huve alâ kulli şey'in kadîr."

Meâli: Göklerde ne varsa ve yerde ne varsa her şey Allah'ın tecellilerini gösterir. Bütün her şey O'nun yönetimindedir ve varlıktaki tüm nitelikler O'na aittir ve O bütün her şeydeki kudrettir.

Âyette belirtildiği gibi "tüm kâinat O'nun yönetimindedir"

Allah, tüm beden mülklerinin mâlikidir.

Allah, tüm beden mülklerindeki işleyişin, niteliklerin mâlikidir.

Allah, tüm kâinatın sahibidir.

Allah, görünen görünmeyen her şeyin sahibidir.

Allah, görünen görünmeyen hiç bir şeyden asla ayrı değildir, sûret ve siretiyle her şeyi Zâtıyla ihâta eder.

Allah, nasıl bize şah damarımızdan yakınsa yâni tenimizin ve cânımızın mâliki ise, her şeye de öyle yakındır.

Âyette belirtildiği gibi, tüm kâinatın mâliki yâni sahibi Allah'tır.

Âl-i İmrân Sûresi 26: "Kul Allâhumme mâlikel mulki."

Meâli: "Deki: Allah'ım sensin mülkün sahibi."

Vücûd mülkünün de, toprak mülkünden de, görünen görünmeyen her şeyin mâliki-sahibi Allah'tır.

Kişi bilmelidir ki, kendi vücûdu da ve malım mülküm dediği şeylerin sahibi de yâni mâliki de Allah'tır.

Allah'ın "Malikü'l-Mülk" esması vardır.

"El Mâlik- El Mülk" her ikisi de Allah'ın esmâlarından.

İkisinin birleşimi "Malikü'l-Mülk" diye okunur.

Mâlik, bir şeyin sahibi demektir.

“Malikü'l-Mülk” tüm mülkün sahibi demektir.
Zerreden küreye, her şeyin sahibi Allah'tır.
Mülkünde ortağı yoktur, kendinden başka Mâlik yoktur.
Bir atomun sahibi de O'dur.
Vücûdun sahibi de O'dur.
Mal, mülk, mâlik, mâlikâne, melek, meleke, aynı kökten gelen kelimelerdir.
Bu kâinat Allah'ın mâlikânesidir.
Allah mâlikânesini, meleklerle idare eder.
Melek dediğimizde, her varlıktaki Allah'ın kuvveleridir.
Melek; güç, kuvve, kuvvet, kudret, anlamındadır.
Melek, üflenen rûhla birlikte, kendinde olan işaretleri bir bir açığa çıkarmaya başlar, yâni esmâlar boyutuna dönmeye başlar.
Melek, henüz beşeri elbise giymemiş olan kuvvelerdir.
Melek, rûhun kendine ait olan kuvveleridir.
O kuvveler, taşıdığı esmaları, beşer boyutuna olan bir akış içinde açığa çıkarmaya başlar, varlık elbisesine döner.
Melek; zerreden küreye her varlığı tutan kuvveler, güçler, Allah damlacıklarıdır.
Bedeni tutan da bir melektir, hücreyi tutan da.
Bir damla suyu tutan da bir melektir, Okyanus'u tutan da bir melektir.
Bir damla su diğer damla suyla birleştiğinde, iki melek olarak kalmaz, iki melek birleşir tek melek olur.
Yâni Allah'ın kuvveleri her zaman onun birliğini gösterir.
Bu kâinat Allah'ın arşı ve kürsüsüdür.
Arşı ve kürsüsü, meleklerle sarılıdır.
Melek, her bir varlığın kendinde olan Allah'ın kudretidir.
Melek, rûhun üflenmesiyle kendini göstermeye başlar, açığa çıkan varlığı Allah'ın tüm kudretiyle tutar.

Melek, beşeri elbisenin içindeki güç, kuvvet, kudrettir.
Melek, beşeri elbiseyi hareket ettiren kuvvenin kendisidir.
Melek, beşeri elbise giymesi için, esmasal boyuta akması gerekir.

Her bir esmanın kuvveleri de Allah'ın melekleridir.
Her varlığın esmasal boyutu vardır.
Her esmanın, kendine mahsus taşıdığı, has özellikleri vardır.
Rûhda olan tüm melekler, Mâlik olana aittir.
Mâlik olan da Allah'tır.
İşte Mâlik, tüm mülkün sahibi demektir.
Mülkten maksat, sadece görünen beşeri âlem değildir.
Aynı zamanda beşeri âlemin içindeki nice nitelikler boyutu da mülktür.

Rûh'da olan tüm melekler, Mâlik olana aittir.
Mâlik olan da Allah'tır.
Mâlik, görünen görünmeyen her şeyin sahibi demektir.
Mal kelimesiyle bağlantılı olduğundan dolayı, açığa çıkan varlığın sahibi demek daha doğrudur.
Çünkü açığa çıkan her varlık, mal-mülk diye adlandırılır.
"Allah her şeye nasıl mâliktir?" Sorusunun cevabı "Mâliki yevmid dîn" âyetinde gizlidir.

Allah'ın her şeye mâlik olmasını, ancak ve ancak din hakikatini anladığımızda anlayabiliriz.

Din:

Din nedir?

Hep toplum, anne babasından öğrendiği din inancını, kendine nispet eder.

Çocuk doğduğunda, anne babanın din inancı neyse, anne baba çocuğunu kendi din inançlarına göre büyütür.

Her toplum kendi din inancını kendine nispet ederek, kendi dinini yüce görür.

Ve “benim dinim, onun dini, bizim dinimiz, onların dini” diyerek, bir din ayrımcılığı içine düşer.

Kendi din inancına göre, kendi gibi olmayanları kâfir görür, Allah’ın onları cehenneme atacağına inanır.

Peki, Kur’ân’a göre dinin açılımı nedir?

Kur’ân’ı çok dikkatlice incelediğimizde dinin anlamı, anne babamızdan öğrendiğimize uymuyor, bambaşka bir anlamda karşımıza çıkıyor.

Kur’ân’a göre din: Varlığın yaratılış yasalarıdır.

Kur’ân’a göre sünnet: Varlığın işleyiş yasalarıdır.

Kur’ân ölçüsüyle din Allah’a aittir.

Kur’ân ölçüsüyle, kişinin dini olmaz. İmanı olur.

Çünkü kişi bir şey yaratamaz.

Yaratan Allah olduğu için dinin sahibi Allah’tır.

Kur’ân’ı incelediğimizde, Kur’ân’ın birçok yerinde “din Allah’a aittir” kelimesine rastlarız.

Mü’min Sûresi 14: “Lehu el din- Din O’nundur.”

Mü’min Sûresi 65: “Lehu el din- Din O’nundur.”

Zümer Sûresi 11: “Lehu el din- Din O’nundur.”

Nahl Sûresi 52: “Ve lehu ed dinu vasıben- Ve din daima O’nundur.”

Peki, din nedir?

Kur’ân’ı incelediğimizde Yûsuf Sûresi 76 ve Rûm Sûresi 30. âyette “Din nedir?” sorusunun hakikatine ulaşıyoruz.

Yûsuf Sûresi 76: “Mâ kâne li yehuze ehâhu fî dînîl melîk.”

Meâli: “İşte böylece hükümdarın yasaları olmasa, o, kardeşini tutamazdı”

Yûsuf Sûresi 76. âyette “Dini Melik” kelimesi vardır.

Dini Melik: Hükümdarın yasaları, Hükümdarın kanunları demektir.

Yûsuf kıssasında, Bünyamin'in heybesinden çıkan Hükümdarın su kabı, Bünyamin'i hırsız durumuna düşürmüş ve Bünyamin, Hükümdarın hırsızlarla ilgili yasasından dolayı alıkonulmuştur.

Buradan anlıyoruz ki din: Yasa, Kanun, anlamına geliyor.

Yâni Mısır'ın hükümdarı, Mısır'ı o yasalarla yönetti.

Halkını o yasalarla yönetti.

Yûsuf Sûresi 76. âyeti incelediğimizde anlıyoruz ki din kelimesi, "yasa, kanun" olarak belirtilmiştir.

Peki, bu yasa-kanun ne anlama geliyor?

Rûm Sûresi 30. âyette de "Fıtrat Allah" kelimesi vardır.

Fıtrat: Açığa çıkma, yaratılış, yaratmak, varoluş, tüm kâinatın açığa çıkması, tohumun kabuğunun yarılıp filizin çıkışı demektir.

Bu ne demektir: Allah'ın fitratı.

Yâni; Allah'ın varlığı yaratması. Allah'ın bir özden varlığı yaratmasının kanunları.

Âyette geçen "Fâtır" kelimesi, tohumun kabuğunun yarılıp filizin açığa çıkışıdır.

Yâni yaratılış demektir.

Fıtır, iftar, fatır, aynı kökten gelen kelimelerdir.

Fıtır; açılmak, doğuş, vücûda gelmek, yarmak, yaratılış, rûhundan geliş gibi anlamlara gelir.

Yâni Fıtır; yaratmanın yaratma sırrıdır, yâni yaratılış sırrıdır.

Semâ-î âlemin açılıp, semâ-î âlemin sahibinin kendini açığa çıkarmasıdır.

Rahîm'in açılıp, rahîmde olanın kendini râhmaniyetiyle göstermesidir.

Bu kâinat bir özden açığa çıkmıştır.

Açığa çıkış, yâni yaratılış belirli yasalarla olur.

Yaratılış, şekilleniş, bedenlenme Allah'a ait yasalarla olur.

Bu yasalara din denilir.

Din Allah'ın fitratıdır, yâni varlığı yaratmadaki yasalarıdır.

Rûm Sûresi 30: "Fe ekim vecheke lid dâni hanîfâ fitratallâ-hilletî fataran nâse aleyhâ lâ tebdîle li halkillâh zâliked dînul kayyimu ve lâkinne ekseren nâsi lâ yâlemûn."

Meâli: "Bundan sonra yüzünü, Allah'ın varlığı yaratmasına, varlığın yaratılış yasalarına, Tevhîd üzere çevir. İnsanların vücûda gelişi O'ndan'dır. Allah'ın halkiyetinde bir değişiklik yoktur. İşte dosdoğru din budur. Fakat insanların çoğu dinin haki-katini bilemiyorlar."

Evet, âyette belirtildiği gibi "Li el dini hanifen fitrata Allah, elleti fatara."

Din "Allah'ın fitratıdır."

Yâni varlığın yaratılış yasalarıdır.

İşte buradan da anlıyoruz ki din: Allah'ın varlığın yaratma-daki yasalarıdır, kanunlarıdır.

Yâni varoluş yasalarına "Din" diyoruz.

Varlıktaki yaratılış, nitelikten niceliğe, atomdan molekül-lere, zerreden küreye tüm varlığın varoluşundaki yasalara, Kur'ân: "Din" der.

İşte yaratan Allah'tır.

İnsan bir hücre zarı bile yaratamaz.

Onun için insan, "benim dinim" diyemez.

Din Allah'a aittir.

Onun için Kur'ân'da birçok yerde "Din O'nundur" diye belirtilir.

Rûm Sûresi 30. âyette "Dosdoğru din nedir?" sorusunun ce-vabı çok güzel açıklanıyor.

İşte bundan dolayı insanın dini olmaz.

İnsanın imanı olur.

Din Allah'a aittir, çünkü yaratılıştaki yasaların sahibi de O'dur.

İnsan, dini anladığında iman sahibi olur.

Eğer bizler, dini anlayamazsak; Rûm Sûresi 32. âyette açıklanan duruma düşeriz.

Rûm Sûresi 32: "Minellezîne ferrakû dînehum ve kânû şî-yeâ kullu hızbin bimâ ledeyhim ferihûn."

Min ellezîne ferraku	: O kimseler, fırka, bölünmek, ayrılmak, partileşmek,
Dine hum	: Din, varlığın yaratılış yasaları, onlar,
Ve kanu şîyean	: Tarikat mezhep cemaatlere ayrılmak, fırka fırka olmak,
Kullu hızbin	: Bütün hepsi, grup, fırka, bölünmek, hizipleşmek, taraf olmak,
Bima ledeyyim	: Kendinde olan, her zümre kendi inançlarıyla,
Ferihûne	: Sevinme, şımarma, azma, avunup övündü,

Meâli: "Onlar dini bölen kimselerden oldular ve bütün hepsi tarikatlara, mezheplere, cemaatlere bölündüler. Her zümre kendi inançlarıyla sevinip övündü."

İşte dini, Kur'ân'a göre anlayamayan bir kimse, atalardan gelen din ayrımcılığının, din kavgasının içinde kalır ve "benim dinim onun dini" diyerek, dinin hakikatinden uzaklaşır.

Anne babadan öğrendiği dini yüce görür, başka din inancında kalanları kâfir görerek, onları cehennemlik sanır.

Dinin hakikatini anlayamayan kişi, din ayrımcılığı yaparak hareket eder.

İslam dini, Hristiyanlık dini, Müsevilik dini diye bir ayrımcılığın içinde olur.

Ve kendini din savaşlarının içinde, kâfirleri yok etme inancı içinde bulur.

Ayrıca, Rûm Sûresi 32. âyette belirtildiği gibi, kendi din edindiği inançta bile, cemaatlara, tarikatlara, mezheplere bölünerek, kendi cemaatinde, tarikatında, mezhebinde olmayanlara hoş bakmaz “bizden bizden değil” anlayışıyla bakar.

Din ve sünnet birbirine bağlıdır.

Dini anlayan sünneti anlar.

Peki, sünnet nedir?

Yâni sünnetullah nedir?

Fetih Sûresi 23: “Sunnetellâhilleti kad halet min kabl ve len tecide li sunnetillâhi tebdilâ.”

Meâli: “Allah’ın varlıktaki işleyiş yasaları geçmişten geleceğe devam eder gider ve Allah’ın varlıktaki işleyiş yasalarında asla bir değişiklik bulamazsınız.”

İşte din: Varlığın yaratılış yasalarıdır.

Sünnet: Varlığın işleyiş yasalarıdır.

Yâni varlığın varoluşundaki yasalara “Din” denir.

Varlığın işleyişinin sistemindeki yasalara “Sünnet” denir.

Din: Varoluş yasalarıdır, kanunlarıdır.

Sünnet: Varlığın işleyiş yasalarıdır, kanunlarıdır.

Bunlar birbirinden ayrılmaz.

Tüm İslam dünyası “peygamberin sünneti” kelimesini kullanır.

Lakin Kur’ân’da; sünneti resûl kelimesi yoktur.

Sünnetullah kelimesi vardır.

Yâni resullerin sünneti olmaz.

Allah’ın sünneti olur.

Tüm insanların ve tüm varlığın vücûdlarındaki ve tüm evrendeki işleyiş yasalarına “Sünnetullah” denir.

İşte tüm bilim adamları, aslında kendi dallarında gece gündüz Allah’ın sünnetini inceliyorlar.

Resûllerin sünneti olmaz.

Resûllerin siyerleri olur.

Yâni yaşamdaki gayesi, amacı, tarzları, uygulamaları, gidişleri, yolları olur.

Yâni kısaca davranış, hal ve hareketleri, yaşam biçimleri olur.

İşte:

Din Allah'a aittir.

Sünnet Allah'a aittir.

İşte:

Din: Varlığın var olmasındaki yasaların adıdır.

Sünnet: Varlığın işleyişinde, sürüp gitmesinde olan yasaların adıdır.

Şeriat ise, dinin ve sünnetin birlik adıdır.

Şeriat hakikatine ermek için, din ve sünnetin hakikati bilinmelidir.

Şer-şır'a-şeriât denildiğinde; ilahî yol, ilahî düzen, varlık-taki yüce düzene ait tüm işaretler anlamına gelir.

Buradan anlıyoruz ki şeriât: Ulvî nizam, Ulvî yol, kâinatın işleyişinin, varlığın ortaya çıkışındaki işleyişin yüce düzeni, yüce düzenin varlıktaki işaretleridir.

Araplar, yerin altından kendiliğinden çıkan suya ve bunu kesintisiz akmasına "şeri'a" derlerdi.

Nasıl ki yerin altından su kendiliğinden ortaya çıkarak akıyorsa, bu kâinata her varlık bir sistemden bir işleyişle ortaya çıkıyor.

İşte bu sistem Ulvî sistemdir.

Varoluş ve işleyiş, o Ulvî sistemin yüce düzenidir.

Kur'ân bizlere şeriâtı: Kâinatın işleyişinin yüce düzeni olarak sunuyor.

Yâni Ulvî nizam, yâni Allah'ın, varlığın işleyişindeki Ulvî nizamı.

Şeriat kelimesi, Kur'ân'da bazı âyetlerde geçer.

Câsiye Sûresi 18: "Summe cealnâke alâ şerîatin minel emri fettebi hâ ve lâ tettebi ehvâ ellezîne lâ yâlemûn."

Meâli: "Sana kâinatın işleyişinin yüce düzenini sunduk. Artık ona tâbi ol ve sakın bilmeyen kimselerin hevalarına uyma."

Câsiye Sûresi 19: "Onların Allah hakkındaki söyledikleri şeylerde sana asla bir fayda yoktur. Şüphesiz zâlimlerden bazıları bazılarının dostlarıdır. Fakat fenalardan sakınanlar, şirk koşmayanlar ise Allah'ı dost edinirler."

Necm Sûresi 49: "Ve ennehu huve rabbuş şirâ."

Meâli: "Muhakkak ki vücûdlandırıran O'dur, varlıktaki bütün işaretler O'nu gösterir."

Casiye Sûresi 18. âyette bizlere muhteşem bir tavsiye vardır: "Şeriâta tâbi ol."

Kur'ân'a göre şeriât şöyle açıklanmış: Kâinatın işleyişinin yüce düzeni şeriâttir.

İşte bu varoluş ve işleyiş düzenini anlamanın, varoluşun ve işleyişin sahibini tanımanın yolu şeriattir.

"Mâliki yevmid dîn" din, sünnet, şeriat hakikatine işaret eder.

İşte bu âyette geçen "Mâliki yevmid dîn" Allah'ın her an, her saniye, her zaman, varlığın yaratılış yasalarının sahibi olduğunun açıklanmasıdır.

Her varlık belirli bir yasalarla yaratılır.

O yasalarla şekillenir.

O yasalarla yaratılış devam eder gider.

İnsan zerre bir şey yaratamaz.

İnsan sadece yaratılmış bir şeyden bir şeyler yaparak eşyalar oluşturabilir.

Mesela, insan yaratılmış demiri işleyerek, çatal, kaşık, tabak vs yapar.

İnsan, bu yasaları unutmamalı ve ona göre Allah'a bir teslimiyet içinde olmalıdır.

Yevm:

Bu bölümde geçen "yevm" kelimesi Kur'ân'da tekil ve çoğulla beraber yaklaşık 400 yerde geçer.

Yevm kelimesinin çoğulu eyyâm kelimesidir.

Şimdi bunları inceleyelim:

Câsiye Sûresi 14: "Eyyâme Allah."

Eyyâm kelimesi, günlerin dosdoğru akıp gitmesine de işaret eder.

Bunun için yol, doğruluk, güzellik, intizam anlamlarına da gelir.

Eyyâm: Gün, günler, yol, akış, güzellik, intizam, dosdoğru,

Câsiye Sûresi 14: "Kul lillezîne âmenû yagfirû lillezîne lâ yercüne eyyâmallâhi li yecziye kavmen bi mâ kânû yeksibûn."

Kul li ellezine amenu : De, söyle, de ki, iman eden kimseler, inanan,

Yagfirû li ellezine : Mağfîret, lütuflarıyla temizleyen, tertemiz olma, kimseler,

Lâ yercüne : Ümit kesmeyin, umutsuz,

Eyyame Allah : Gün, yol, güzellik, doğruluk, intizam, Allah,

Li yecziye kavmen : Karşılığı, ceza, kavim, insanlar, kimseler,

Bi mâ kanu yeksebune : Onun, ne, oldu, kazanmak, edinmek,

Meâli: "İman eden kimselere de ki: Allah yolunda doğruluk, güzellik üzere olsunlar, umutsuz olmasınlar, lütuflarıyla temizlenen kimselerden olsunlar, kazandıkları şeylerin karşılığını veren kimselerden olsunlar."

İbrâhîm Sûresi 5: "Ve zekkirhum bi eyyâm Allah."

Meâli: "Onlar günlerini Allah'ı anlamak için geçirdiler."

Kur'ân'da yevme kelimesi bazı yerlerde de şöyle geçer:

Mü'minûn Sûresi 100: "Yevmi yubasûn"

Beâs olma günü, dirilme günü, şuur günü, açığa çıkış günü, tecelli etme günü, gönlün diriliş günü.

Mü'minûn Sûresi 16: "Yevmel kıyâmeh"

Kıyam günü, ayağa kalkış günü, kayyum olana teslim olma günü, her varlığı kontrol edeni idrak etme günü, Allah'ta dirilme günü,

Hayy ve kayyum olan Allah'a teslim ve tevekkül günü.

Mü'min Sûresi 15: "Yevm el telâk"

Telakki günü, anlayış günü, idrak etme günü, yakınlaşma günü, kendi varlığından ayrılıp Allah'ın ulviyetine yakınlaşma günü.

Sad Sûresi 16: "Yevmil hisâb"

Hesap günü, muhasebe günü, kıyaslama zamanı, ince ince hesaplama anı, ölüm zamanı, karşılığını ödeme günü,

Bakara Sûresi 8: "Yevmil âhiri"

Âhir günü, son gün, bir şeyin sonu, yeni bir şeyin başlangıcı, Allah'ın âhir esmasının tecellisi, ecel günü, öze dönüş günü, karışma günü, birleşme günü,

A'râf Sûresi 8: "Yevme izin"

Yetkili olanın yetkisini gösterdiği an, izin günü, yetkili olanın izlerini gösterdiği gün, işaretlerin belli olduğu gün, hükümlerin belli olduğu gün, yetkilerin tecelli ettiği gün,

A'râf Sûresi 163: "Yevme sebt"

Sebt günü, iş bırakma günü, fâil olana teslim olma günü, tüm işleyişin Allah'a ait olduğunu idrak günü, fiil fâil hakikatinin açığa çıktığı gün,

Abese Sûresi 34: "Yevme yefirru"

Firar günü, Allah'a firar etme günü, kendinden çıkıp Allah'a erişme günü, bâtıldan uzaklaşma günü, benlikten gururdan firar etme günü, ışığa erişme günü,

Ahkâf Sûresi 20: "Yevme yuradu"

Arz günü, sunum günü, açığa çıkarma günü, düzenleme günü, gösterme günü, iradenin tecelli günü,

Ahkâf Sûresi 20: "Yevme tuczevne"

Ceza günü, karşılığını bulma anı, iyiliğin ya da kötülüğün karşılığını bulma zamanı, yaptığı şeylerin karşılığını bulma zamanı, emeğinin karşılığını bulma vakti,

Ahkâf Sûresi 35: "Yevme yerevne"

Görme zamanı, anlama zamanı, bulma zamanı, görüp anlama zamanı, hakikate şahit olma zamanı,

Ahzâb Sûresi 44: "Yevme yelkavne"

Kavuşma zamanı, kuçaklaşma zamanı, ilkâ zamanı, dâhil olma zamanı, varıp sahibine gitme zamanı,

Ahzâb Sûresi 66: "Yevme tukallebu"

Kâlb zamanı, değişim zamanı, tekallub etme zamanı, bir idraktan bir idrake geçme zamanı, dönüşüm zamanı, değişim zamanı, tekâmül zamanı,

Âl-i İmrân Sûresi 30: "Yevme tecidu"

Yapma zamanı, karşılığın geldiği zaman, emek zamanı, ne yaparsan karşılığını görme zamanı,

Âl-i İmrân Sûresi 106: "Yevme tebyaddu"

Aklanma zamanı, temizlenme zamanı, beyazlaşma zamanı,

Ankebût Sûresi 55: "Yevme yagşâ" kaplama günü, kuşatma günü, sarılma günü,

Bakara Sûresi 281: "Yevmen turceûn"

Rücû günü, dönüş günü, aslına varış günü, karışma günü, bir olma günü, özünü anlama günü, varlığından geçme günü, deryaya karışma günü,

Burûc Sûresi 2: "Yevmil mev'ûd"

Vaat günü, gerçekleşme günü, sözün gerçekleştiği gün, oluşun tecelli ettiği an,

Sâd Sûresi 81: "Yevmil vakt"

Vakit günü, o zaman, günün geldiği zaman, beklenen zaman, ölüm zamanı, günün bir zamanı, belirlenen gün,

Saffat Sûresi 21: "Yevmil fasıl"

Ayrılma zamanı, yolların ayrılması, kısım kısım olma zamanı, yer edinme zamanı, bölüm, çözüme anı,

Saffat Sûresi 26: "Yevme musteslimûn"

İslâm makâmına erme zamanı, teslim olma zamanı, gönlüne İslâmın yerleşme zamanı, barışa huzura erme zamanı, Allah'a teslim olma zamanı,

Sebe Sûresi 40: "Yevme haşir"

Toplanma zamanı, cem etme zamanı, gönlün diriliş zamanı, birlik zamanı, her şeyi tutan Allah'a şahit olma zamanı, diriliğe erme zamanı,

Secde Sûresi 29: "Yevmel feth"

Fetih zamanı, hakikat kapılarını açma zamanı, cân şehrinin kapılarını açma zamanı, kendini fethetme zamanı, kendini bilme zamanı, hakk ile bâtilı anlama zamanı, Fâtîha Sûresinin kapılarını açma zamanı, Kur'ân'ı fethetme zamanı, varlık kapılarını açıp öze erme zamanı, kendinde Allah'a şahit olma zamanı,

Şuarâ Sûresi 38: "Yevmin malûm"

Bilinen zaman, belli olduğu zaman, beklenen zaman, kesin-kes gelecek zaman, olacak olanın olacağı zaman, açığa çıkış zamanı, Güneşin doğuş zamanı, Güneşin batış zamanı, ecel zamanı,

Şuara Sûresi 135: "Yevmin azîm"

Zamanın gücü, kararın gerçekleştiği zaman, kararlılık zamanı, güçlü olanın zamanı, kararlı olanın zamanı, azametini kendini gösterdiği zaman, güçlü olanın gücünü gösterdiği zaman,

Şuara 189: "Yevmiz zulleh"

Karanlık zamanı, gölge zamanı, gaflet zamanı, aslından kopma zamanı, benlikte kalma zamanı, cehalete düşme zamanı,

Şura Sûresi 7: “Yevmel cem”

Ceme erişme zamanı, birlik günü, cem etme günü, rûh günü, rûh makâmına erme günü, ten ile cânın bir olduğunu anlama günü, cân ile cân olma günü, Hakk ile Hakk olma günü, Hakk’a karışma günü, Hakk zâhir günü, Halk Hakk birliğinin zevkine erişme günü,

Tâ-Hâ Sûresi 59: “Yevmuz zînet”

Zinet günü, değerlerle sarılı olduğunu anlama günü, Allah’ın lütûflarına erişme günü, makâmlara erişme günü, mânâ-lara erişme günü, Allah’ın hazinelerine erişme günü, nice sırlara erişme günü, merhamete erişme günü, aşk makâmına erişme günü, muhabbetullah makâmına erişme günü, aşk elbisesi giyme günü, İslâm elbisesi giyme günü,

Tâ-Hâ Sûresi 126: “Yevme tunsâ”

Unutma günü, kendinden geçme günü, hakikatlerin unutulduğu an,

En’âm Sûresi 73: “Yevme yunfehu”

Nef günü, nefes günü, üfürülme günü, nefesin sahibinin günü, rûhun üfleniş anı,

En’âm Sûresi 141: “Yevme hasâd”

Hasad günü, karşılığını bulma günü, verimlilik günü,

Enbiyâ Sûresi 104: “Yevme natvi”

Dürülme günü, döndürülme günü, yaprakların dürülmesi, evrilmesi, dönüştürülmesi günü

Enfâl Sûresi 41: “Yevmel furkân”

Fark etme günü, bedenlerin ardını görme günü, halk’da Hakk’ı fark etme günü, furkâna erişme günü, hak ile bâtlı fark etme günü,

Furkân Sûresi 14: “Yevme subûr”

Yıkım günü, tahrib günü, bozma günü, ayırma günü,

Furkân Sûresi 25: Yevme teşakkak”

Ayrılma günü, hakikatin açığa çıktığı gün, yarılma günü, açılma günü, yaratılan her varlığın yaratılış fitratına göre yolunun belirlendiği gün,

Fussilet Sûresi 47: "Yevme nidâ"

Seslenme günü, nidâ günü, duyurma günü, çağırma günü, Hacc Sûresi 55: "Yevmin akîm"

Akış günü, arınma günü, verimliliğin bittiği gün, kısırlaşma günü, temizlenme günü,

Hadîd Sûresi 12: "Yevme cennet"

Cennet günü, huzur anı, cemâle kavuşma anı,

Hûd Sûresi 3: "Yevmin kebîr"

Büyük gün, ekber olanın kendini gösterdiği an, beklenen gün, sonuç günü,

Hûd Sûresi 26: "Yevmin elîm"

Sıkıntı ânı, acı çekme ânı, azap günü, eziyet çekme zamanı, Hûd Sûresi 77: "Yevmun asîb"

Asabiyet ânı, kızgınlık ânı, öfke ânı, zorluluk ânı, meşakkat zamanı, kritik zaman,

Hûd Sûresi 84: "Yevmin muhîr"

Kuşatılma zamanı, ihâta edilme ânı, her yeri kuşatana şâhit olma günü, sarılma ânı,

Hûd Sûresi 103: "Yevmun meşhûd".

Şahit olma zamanı, şuhud etme zamanı, her yerde Hakk'ı görme zamanı, şâhitlik makâmı,

İbrâhîm Sûresi 18: "Yevmin âsîf"

Fırtına zamanı, rüzgâr zamanı, esme zamanı, mânânın rüzgârına kapılma zamanı,

İbrâhîm Sûresi 42: "Yevmin teşhas"

Teşhis zamanı, ilmi ispat zamanı, tanıma zamanı, delillerle görme zamanı, ilmi gerçeğe erişme günü,

İnsân Sûresi 10: “Yevmen abûse”

Abes görme âni, gaflet âni, bunalım, huzursuz, gereksiz şeylerle uğraşarak vakit kaybetme zamanı,

İnsân Sûresi 127: “Yevmen sekîlâ”

Müşkül duruma düşme âni, sıkıntılar içinde olma âni, zor, çetin, zor durumda olma zamanı,

Kâf Sûresi 22: “Yevme hadîd”

Hududları belirleme zamanı, sınır koyma zamanı, ölçülü davranma zamanı, güçlü, keskin, sağlam durma âni,

Kâf Sûresi 34: “Yevmul hulûd”

Sonsuzluk sırrına erme zamanı, sonsuzluğun kapısını açma zamanı, devamlılık zamanı, ebedi olanı anlama zamanı, kararlılık zamanı,

Kâf Sûresi 42: “Yevme yesmeûn”

İşitme zamanı, anlama zamanı, duyma zamanı, varlığın özünden gelen seslenişi duyma zamanı, seslenenin sesini işitme âni,

Kâlem Sûresi 42: “Yevme yukşefu”

Keşif zamanı, ortaya çıkma zamanı, ilmi görüş zamanı, hikmetine erme zamanı, görme zamanı, derinliğine erişme zamanı,

Yûsuf Sûresi 92: “Yevm yagfir”

Mağfiret zamanı, bağışlanma zamanı, temizlenme zamanı, korunma zamanı,

Yûnus Sûresi 92: “Yevme naci-necat”

Necat bulma zamanı, aydınlanma zamanı, kurtuluş zamanı, ışığa erişme zamanı,

Yâ-Sîn Sûresi 65: “Yevme hatem”

Kapanma zamanı, bitiş zamanı, mühür âni, hatim anı, bitirme zamanı,

Kiyâme Sûresi 6: “Yeselu eyyâne yevmul kıyâme.”

Yeselu : Sormak, aramak, araştırmak, sorar,
Eyyane : Ne zaman, nasıl, ne,
Bi yevmi : Gün, zaman, her an, gelip geçen zaman, son günü,
El kıyâmeħ : Diri olan, diriliş, ayakta tutan, canlanmak, yaşam,

Meâli: “Yaşamının sonuna kadar hakikatlerin ne olduğunu sorup araştırmalı.”

Kıyâme Sûresi 10: “Yekûlul insânu yevme izin eynel mefer.”

Yekûlu el insane : Der, söyler, diyecek, insan,
Yevme izin : Gün, vakit, zaman, her an, her an yetkili olan,
Eyne : Nerede, nereye, neresi, zaman, an,
El meferru : Kaçış yeri, terk etmek, gidecek yer, firar,

Meâli: “İnsan her an her Şeyde yetkili olanı anladığında, başka gidecek yer yok, der.”

Kıyâme Sûresi 12: “İlâ rabbike yevme izinil mustekar.”

İlâ rabbi-ke : Ancak, sadece, Rabbin, sen
Yevme izin : Gün, vakit, zaman, her an, yetkili olan, her zaman,
El mustekarru : Yerleşilecek yer, varılacak, makâm, karar
kılınacak yer, sağlam,

Meâli: “Karar kılınacak yer, her an her Şeyde yetkili olan Rabbindir ancak.”

Kıyâme Sûresi:

1- Şüphesiz, yaşamınızın sonu gelecektir.
2- Şüphesiz, kendini anlamaya çalışan insan hakikatlere ulaşacaktır.

3- İnsan, o bedenindeki kemiklerini bir arada tutanın Biz olmadığını mı sanıyor?

4- Bilakis onun parmak uçlarını bile düzenlememiz kudre-timizin işaretidir.

5- Doğrusu insanın hâli öncelikle fenalarda kalmaya isteklidir.

6- Yaşamının sonuna kadar hakikatlerin ne olduğunu sorup araştırmalı.

7- Böylece varlığın hakikatini her yönüyle görüp anladığında, hayrette kalâkalır.

8- Sıfatlar Zâtında kaybolur.

9- Zâtı ve sıfatları bir bütünlük içindedir.

10- İnsan her an her şeyde yetkili olanı anladığında, başka gidecek yer yok, der.

11- Hayır, O'ndan başka sığınacak yer yoktur.

12- Karar kılınacak yer, her an her şeyde yetkili olan Rabbindir ancak.

13- İnsan her zaman hakikatlerle bilgilenmeli, önceki ve sonraki şeyleri düşünmeli.

14- Doğrusu insan kendini tanıyabilecek bir yetenektedir.

15- Velev ki o mazeretlerini bıraksın.

16- Dilini tutsun, o hakikatleri sabırla dinlesin, konuşmak için acele etmesin.

17- Muhakkak ki O bir olan ve her varlıktan her an okuyan Biziz.

18- O okuduğumuza ulaştığında, artık o okunanı dikkatlice takip etsin.

İnsan, zamanını hakikatleri anlamakla geçirmelidir.

Boş şeylerle uğraşmamalıdır.

Her varlıktan sunulan nice sırlara gönlünü açmalıdır.

Zamanın kıymetini çok iyi bilmelidir.

Ona verilen ömrün kıymetini bilmeli, kaygılardan, karamsarlıklardan çabuk dönmeli ve ilim üzere olmalıdır.

İşte yevm kelimesi, zaman ile Alâkalıdır.

Zaman ise varlık ile Alâkalıdır.

Varlık, açığa çıktığı an onun zaman dilimi başlar.

Varlığın da zamanın da mâliki- sahibi Allah'tır.

Kur'ân'da yaklaşık 400 defa geçen yevm kelimesini çok iyi anlamalıyız.

Yevm'e- zamana tâbi olmalı, o akışta nice ortaya çıkışa şahit olmalıyız.

Duygularımızın, düşüncelerimizin, eylemlerimizin de ortaya çıkış ânı vardır.

Bunu çok iyi analiz etmeliyiz.

Rahmânî doğuşlara tutunmalıyız, o ânı yakalamalı ve o ânın akışına tâbi olmalıyız.

Zulmanî doğuş ânını da yakalamalı ve ona engel olmalıyız.

İşte "Yevm" âyeti çok iyi idrak edilmelidir.

Zaman, gün, vakit, ân, akıp giden zaman, belirlenmiş zaman "Yevm" kelimesi ile bağlantılıdır.

Her şeyin bir zamanı vardır.

Ortaya çıkacak olan varlığın bir zamanı vardır.

Mesela bir tohumdan filizin çıkış zamanı vardır, filizden yaprakların bir çıkış zamanı vardır, adım adım çiçekten tohuma giden sürecin her bir ânının zamanı vardır.

İnsanın dünya geliş zamanı, yaşam zamanı, ölüm zamanı, ölüm sonrası zamanı vardır.

Onun için "yevm-zaman-gün-ân-vakit" akışını çok iyi anlamalıyız.

O akıştaki tecellileri, hikmetleri çok iyi anlamalıyız.

Meryem Sûresi 15: "Ve selâmun aleyhi yevme vulide ve yevme yemûtu ve yevme yubasu hayâ."

Meâli: "Zamanını tertemiz bir halde, ölünceye kadar barış ve huzur üzere geçirdi ve her an ortaya çıkan her şeyin Hayy olandan geldiğini anladı."

Bu âyette yevm-zaman âyeti üç defa geçer.

İnsan zamanını hep hakikatleri anlamak üzere geçirmelidir.

Dosdoğru hareket etmelidir.

Fenalardan sakınmalıdır.

Takva üzere olmalıdır, yâni benlikten sakınmalı, Allah'a ortak koşmamalıdır.

Ve her an Tevhîd Şuuruyla yaşamalıdır.

Bakara Sûresi 203: "Vezkurûllâhe fî eyyâmin madûdât fe men teaccele fî yevmeyni fe lâ isme aleyhi ve men teahhara fe lâ isme aleyhi li menittekâ vettekûllâhe ve âlemû ennekum ileyhi tuhşerûn."

Meâli: "Allah'ı anlayın, anın. Vaktinizi doğruluk içinde, hakikatleri anlama içinde geçirin. Hakikatleri anlamada günlerini gayret içinde geçiren kimse vardır, artık ona bir vebal yoktur ve kimi de tehir eder durur. Fenalardan sakınma içinde olan kimselerin üzerlerinde bir vebal yoktur. Artık fenalardan sakının, Allah'a ortak koşmayın ve hepinizin O'nun birliği içinde olduğunuzu bilin."

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

İyyâke nabudu ve iyyâke nestaîn

İyyâ ke nabudu : Yalnız sen, senin, kulunuz, kulluk, bağlılık,

Ve iyyâ ke nestaîn : Yalnız sen, istiane, kullanmak, yardım
istemek, yönelmek,

Meâli 1: “Yalnız senin kulunuz ve yalnız senden yardım buluruz.”

Meâli 2: “Kulluğumuz yalnız sanadır, yalnız seninle varız.”

Meâli 3: “Halk yalnız Hakk’a bağlıdır ve Halk yalnız Hakk’la vücûd bulur.”

Meâli 4: “Kulluk senden gelen damlalar boyutudur, damlalar asla deryadan ayrı değildir.”

Meâli 5: “Abud yalnızca mabuda bağlıdır, her an O’nunla durur.”

Meâli 6: “Sıfatlar Zâtına bağlıdır, her an O’na yöneliktir.”

Meâli 7: “Her varlık Allah’ın kuludur, her an O’na yönelik, O’nunla kuşatılmıştır.”

Bu bölümde geçen “abd-kuluk, istiâne kelimelerini inceleyelim:

“Kuluk nedir, istiâne nedir?” dikkatlice araştırılmalıdır.

“Yalnızca senin kulunuz” ne demek? Çok iyi düşünölmeli ve anlaşılmalıdır.

İstiâne âyeti “O’ndan yâni Allah’tan yardım dileme” olarak tevil edilir.

Aslında istiâne, Allah’ın yardımının her an kulun üzerinde olması hakikatidir.

Önce “abd- kulluk” âyetini inceleyelim:

Abd nedir?

Abd'ı kulluk diye çeviririz, peki kulluk dediğimizde ne anlıyoruz?

Arapça; abd, عبد, kul, köle.

Aramice; abed, bd.

Abd-ubûdet-abad; Arap dilinde “tezellül-tenezzül” anlamına gelir.

Eski Ahit'te ve yeni Ahit'te “a-b-d” olarak karşımıza çıkar.

Abd kelimesinin, Akadcadan ve İbraniceden geldiği düşünülür.

Abd: Kul, çalışmak, iş yapmak, işlemek, hizmet etmek, biçim vermek, hizmetçi, köle, görev yapmak, olay, eylem, biçim vermek, toprak, sürülmek, birleşik olmak, bütünlük içinde olmak, bağlı olmak anlamlarına gelir.

Abd, kul anlamında çevrilir.

Kul, her şeyiyle efendisine bağlı olmak demektir.

Allah'ın “Abid” esması vardır.

EL Abîd “الْعَبِيدُ”: Damla boyutu, bütüne ait olan, bütüne bağlı olan, zâta bağlı, sıfatlar boyutu, Muhammed boyutu, nûr âla nûr boyutu.

El Abîd esmâsı, deryanın damlasına işaret eder.

Damla deryadan gelir ve deryaya aittir.

Damlanın kendine ait bir vücûdu yoktur, onun vücûdu deryaya aittir.

Denizin dalgalarını düşünelim.

Denizde dalga oluştuğunda, oluşan yapıya dalga deriz.

Oysa dalga denizdir, denizden ayrı değildir.

Dalgaya kul dersek deniz dalganın efendisidir.

İşte tüm varlık Allah deryasının dalgalarıdır.

Her varlık bir kuldür, Allah ile bir bütünlük içindedir.

İşte dalga denize “İyya ke nabudu- yalnız senin kulunuz” der.

Allah, tüm her şeyi kendi özünden açığa çıkarmıştır.
Açığa çıkardığı her şey O'na aittir ve O'na bağlıdır.
İşte açığa çıkardığı ve kendine bağlı olan her şey O'nun kuldür, yâni O'nun kendisidir.

Allah, kul boyutuyla, kendini gösterir.

Kendine kul boyutuyla şahitlik eder.

Her varlık "Abîd" boyutudur.

Şöyle düşünelim; tohumdan açığa çıkan ağaç, ağaçta olan her şey tohumun özünden gelir ve o öze aittir.

İşte tüm varlıkta, Allah'ın özünden gelir, Allah'a aittir.

El Abîd esması, bu hakikate işaret eder.

Allah'ın kendinden açığa çıkardığı boyut sıfatlar boyutudur.

Her bir sıfat "abd-kul" esmâsiyla adlandırılır.

Kul - Köle; "a-b-d عبد" kelime kökünden gelir.

İbadet kelimesi de aynı kökten gelir.

Kur'ân'da "abd" kelimesi yaklaşık üç yüz yerde geçer.

"Abd- Kul"; her şeyiyle sahibine bağlı olan, her şeyiyle birinin hükmü altında olan, birine bağlı olan, hizmet eden, kendine ait hiçbir şeyi olmayan, efendisine bağlı olan, efendisine secde halinde olan demektir.

Abd kelimesi, Allah'ın hükmü altında olmak, Allah'a her şeyiyle bağlı olmak demektir.

Yâni damlanın deryaya bağlı olma durumu gibi.

Denizin damlaları denizden ayrı değildir, deniz boyutuna Allah dersek, damla boyutu "Abd-kul" boyutudur.

"Abd-kul" boyutu, "Muhammed" boyutudur.

Damla boyutuna Muhammed, derya boyutuna Allah denir.

Nûr Sûresi 35: "Allâhu nûrus semâvâti vel ard" "Nûrun alâ nûr."

Meâli: "Allah göklerin ve yerin nûrudur, nûr üzere nûrdur."

Tüm kâinattaki tüm varlığı tutan tek nûr Allah nûrudur

Her varlıktaki nûra da Muhammed nûru adı verilir.
Yâni derya mutlak nûrdur, damlalar cüz boyutudur.
Her varlık bütüne ait olan cüzlerdir, bu cüzlere “Abd-kul” denir.
Çünkü her damla, bütüne bağlıdır, bütünden süzülüp gelmiştir.
Bütün Allah’ın kendisidir, damlalar da Allah’ın kendisidir.
Damla deryadan, derya damladan asla ayrı değildir.
Allah, her şeyi kendinden var etmiştir.
Bu âlemin kaynağı Allah’ın kendi özüdür.
Kendinden gelen her şey “Abd-kul” boyutundadır.
Her şey tüm vücûd varlığıyla Allah’a bağlıdır, Allah’tan ayrı değildir.

Tüm vücûdlarda her an fiiliyle, sıfatlarıyla, zâtıyla tecelli eden odur.

Hûd Sûresi 2: “Ellâ tabudû illa Allâh.”

Meâli: “Ancak Allah’ın kulusunuz.”

Yâni sadece O’ndan geldiniz, sadece O’na bağlısınız.

Meryem Sûresi 36: “Ve innallâhe rabbî ve rabbukum fabudûh hâzâ sırâtun mustekîm.”

Meâli: “Şüphesiz Allah, beni de vücûdlandırandır ve sizi de vücûdlandırandır. Artık O’nun kulu olduğunuzu anlayın. İşte dosdoğru bu yol üzere olun.”

Ve inna Allah rabbi	: Muhakkak, şüphesiz, Allah, rabbim, beni vücûdlandırın,
Ve rabbukum	: Sizin Rabbiniz, sizi vücûdlandırın,
Fe abud hu	: Artık, bundan sonra, ona kul olun,
Hâzâ sırâtun mustekîm	: Bu, sırâtı mustakîm, dosdoğru bu yol üzere olun,

Yûsuf Sûresi 40: “El hukmu illâ lillâh emere ellâ tabudû illâ iyyâh zâliked dînul kayyimu ve lâkinne ekseren nâsi lâ yâlemûn.”

Meâli: “Hükümler ancak Allah’ındır. Tüm varlıkta işleyen O’dur, kulluk yalnız O’nadır, yalnız O vardır. İşte dosdoğru din budur. Fakat insanların çoğu bilemiyorlar.”

Âyette belirtildiği gibi, kulluk boyutunu anlamak, dini anlamaktır.

Yukarıda belirttiğimiz gibi, din varlığın yaratılış yasalarıdır.

Yaratılan her varlık kuldur.

İnsan bunu idrak edebilecek bir kabiliyette yaratılmıştır.

İnsan, kulluk boyutunu anlayabilmesi için, dönüp kendi vücûdunun işleyişine bakmalıdır.

Vücûdunda her an olan işleyişi yapan kendisi değildir.

Yâni hücrelerini çalıştıran, nefes alıp verdiren, kâlbini çalıştıran, kanını dolaştıran kendisi değildir.

Kendi vücûdunu kendi yaratan değildir.

Kendi vücûdunu şekillendiren kendisi değildir, beden yapısını oluşturan kendisi değildir.

Kendi vücûduna; işleyiş, nitelikler yönünden hâkim olan asla kendisi değildir.

Zümer Sûresi 14: “Kul Allâh abudu muhlisan lehu dînî.”

Meâli: “Deki: Sadece Allah’ın kuluyum, din ancak ona mahsustur.”

Dini anlayan, kulluk boyutunu çözer.

Yukarıda belirtildiği gibi, din varlığın yaratılış yasalarıdır ve o yasalar sadece Allah’a mahsustur.

Bedenlerimiz o yasalarla yaratılmıştır ve her an o yasalarla işleyişine devam eder.

Hiçbir insan kendi bedeninin işleyişinde hüküm sahibi değildir.

Hiçbir insan, bedeninin yaratılışında ve bedeninin işleyişinde irade sahibi değildir.

Kendi vücûdunun gücü kudreti kendine ait değildir.

Vücûdunda, iktidar sahibi ve muktedir olan sadece Allah'tır. İşte hepimiz Allah'a bağlıyız, onun kuluyuz, onun kölesiyiz. O, her an vücûdularımıza hâkim olandır, vücûdularımızın sahibidir.

Bu, biz kabul etsek de etmesek de böyledir.

Başımıza gelecek olan, yaşlanma, ölüm bunun en güzel ispatıdır.

Efendimiz sadece Allah'tır.

Yâni, rabbimiz sadece Allah'tır, yâni vücûdumuzun sahibi sadece Allah'tır.

İnsan bunu anlamalı ve yaşantısını bu şuurda geçirmelidir.

Zâriyât Sûresi 56: "Ve mâ hAlâktul cinne vel inse illâ li ya-budûn."

Meâli: "Bildiginiz, bilmediğiniz yaratılan her şey ancak benim kulumdur."

Gördüğümüz, görmediğimiz, bildiğimiz bilmediğimiz her varlık sadece Allah'ın kuludur.

Her varlığı tecellileriyle bedenlendiren, varlığı tutan sadece Allah'tır.

İşte, "El Abîd" esmâsı, Allah'a kendi özünden gelen, her an kendine bağlı olan, sıfatlar boyutudur.

Bunu anlayan insan, kulluk boyutuna ulaşır ve o şuurla yaşar.

Niçin yaratıldığını bilir ve dosdoğru hareket eder.

Hûd Sûresi 112: "Festekim kemâ umirte."

Meâli: "Emrolunduğun gibi dosdoğru ol."

"Allah kuluna şah damarından daha yakındır" âyeti, iyi anlaşılmalıdır.

Kâf Sûresi 16: "Ve nahnu akrebu ileyhi min hablil verîd."

“El Abîd” esmâsı, sıfâtların Zâtına bağılılığı durumudur, yâni damla derya birliğidir, yâni Allah kul bütünlüğüdür.

İbadet kelimesi de “abd” kelimesinden gelir.

Kulluk mertebesine eren kimse, her an ibadet içindedir.

Toplumda ibadet etmek denilince, akla ilk namaz kılmak gelir.

İbadeti sadece namaz kılmak olarak görmek Kur’ân’a göre doğru değildir.

Kur’ân’da geçen “abd-ibadet” âyetini incelersek:

Nisâ Sûresi 36: “Ve abd Allâh ve lâ tuşrikû bihî şeyen ve bil vâlideyni ihsânen ve bizil kurbâ vel yetâmâ vel mesâkîni vel câri zil kurbâ vel câril cunubi ves sâhibi bil cenbi vebnis sebîli ve mâ meleket eymanukum innallâhe lâ yuhıbbu men kâne muhtâlen fehûrâ.”

Meâli: “Allah’ın kulu olduğunuzu idrak edin ve O’na hiçbir şeyi ortak koşmayın. Anne babanıza ve yakınlarınıza ve yetimlere ve çaresizlere ve yakın komşularınıza ve uzak komşularınıza ve etrafınızdaki arkadaşlarınıza iyi davranın ve evlatlarınıza hakk yolunu gösterin. Siz sahip olduğunuz gücün sahibi değilsiniz. Muhakkak ki kendini üstün gören, kibirlilik içinde olan kimselerde Allah sevgisi yoktur.”

Âyeti incelediğimizde “abd, Allah- kulluk, Allah- Allah’ın kulusunuz” mesajı ile karşılaşırız.

Abd-ibadet-kulluk nedir? Öncelikle bunu bilmemiz gerekir.

Her varlık Allah’tan gelmiştir, Onunla tutulmaktadır, Onunla varlığını sürdürmektedir.

Her varlık Allah ile her an bağılılık içindedir.

“O, bize şah damarımızdan yakındır.”

“O, bizim tüm vücûdumuzu kuşatmıştır.”

Kâf Sûresi 16: “Ve nahnu akrebu ileyhi min hablil verîd.”

Meâli: “Ve Biz ona şahdamarından daha yakınız.”

Kulluk her an Allah’a bağılılık içinde olmak demektir.

Damla ve derya birliği gibi.

Okyanusun damlasını kul olarak düşünürsek, okyanusun kendisi Allah boyutudur.

Damla deryadan, derya damladan ayrı değildir, bir bütün halindedir.

İşte insanın, her an Allah ile birlikte olduğunu, Ondan ayrı olmadığını bilmesi “Abd-kulluk-ibadet” boyutudur.

İnsanın bu şuurda yaşaması ibadet bilinciyle yaşamasıdır.

Abd-ibadet bilinciyle yaşayan kimse Kur’ân edebi öğütleri üzere yaşar.

Âyette belirtildiği gibi, O’na hiçbir şeyi ortak koşmaz,

Yâni Allah’ın ulviyetinin yanında kendine varlık nispet etmez.

Allah’ın ulviyetinin yanında “ben de varım” demez.

Anne babasına ve yakınlarına ve yetimlere ve çaresizlere ve yakın komşularına ve uzak komşularına ve etrafındaki arkadaşlarına iyi davranır ve evlatlarına Hakk ve hakikatleri öğretir.

Kur’ân’ı incelediğimiz zaman, insanların birbirlerine güzel sözler söylemesi de ibadettir.

İsrâ Sûresi 53: “Ve kul li ibâdî yekûlûlletî hiye ahsen- De ki: Kulluğunuzu bilin, birbirinize güzel sözler söyleyin.”

Hazreti Muhammed; “birine tebessüm etmek de ibadettir” diye söylemiştir.

İşte ibadeti sadece namaz olarak görmek doğru değildir.

Kur’ân’ın başından sonuna kadar sunduğu her edebi öğüde uymak ibadettir.

Bunlara bazı örnekler verirsek:

Okumak, düşünmek, tefekkür etmek, varoluşu ve var edeni anlamak da ibadettir.

Hurafelerden, aslı olmayan şeylerden uzak durmak da ibadettir.

İlim öğrenmek, ilimden ayrılmamak, ilim üzere hareket etmek de ibadettir.

Varlığın sûretinde kalmamak, özüne bakmak, yaratılışı düşünmek de ibadettir.

Varlığı canlı kitâb bilmek, yönünü oraya dönmek, oradan okumak da ibadettir.

Kimseye kötü söz etmemek, içinden bile geçirmemek de ibadettir.

Ümitsizlik, karamsarlık içinde olmamak da ibadettir.

Allah'a güvenmek, sabretmek, şükür etmek de ibadettir.

Çocuklarına Allah'ı öğretmek, iyi yetiştirmek, ilim öğretmek, Salih insan olması için emek vermek de ibadettir.

Huzur dolu, sevgi dolu, merhamet dolu hallerle hareket etmek de ibadettir.

İnsanları inançlarına, ibadetlerine göre yargılamamak da ibadettir.

Adaletten ayrılmamak, hak yememek, ölçüyü tartıyı tam yapmak da ibadettir.

Yaratılan hiçbir şeyi hor görmemek, kimseyi alaya almamak, kimsenin ayıbını aramamak, kimseye kötü isim takıp çağır-mamak da ibadettir.

Kimsenin arkasından çekiştirmemek, dedikodusunu yap-mamak, gizli yönlerini, hatalarını araştırmamak da ibadettir.

Birbirine yardım için koşmak, sıkıntısını paylaşmak, yiye-ceğini içeceğini paylaşmak da ibadettir.

Kişi, ne yaparsa yapsın, her an Allah'a bağlılık şuru üzere yapması da ibadettir.

Kibirten, gururdan, inattan, uzak durmak da ibadettir.

Fitnelikten, fesatlıktan, hasetlikten uzak durmak da ibadettir.

Kâlb kırmamak, üzmemek, bağırıp çağırmamak, aşığılama-mak da ibadettir.

Aşk üzere, sevgi üzere, saygı üzere yaşamak da ibadettir.

Hayvanlara yardım etmek, ağaç dikmek, onları sulamak da ibadettir.

Yeteneğini anlamak, o yetenek üzere meslek icra etmek de ibadettir.

Hâl hatır sormak, selam vermek, selam almak, bir ihtiyacı olup olmadığını sormak da ibadettir.

Hastayı ziyaret etmek, onunla ilgilenmek, ona moral vermek de ibadettir.

Akrabaları aramak, onları ziyaret etmek, hediyeler götürmek de ibadettir.

Hep iyi haller içinde yaşamak, insanlara suratını asmamak, böbürlenerek yürümek, sesini yükseltmemek de ibadettir.

Dünya hayatına aldanmamak, mala, mülke, şana, şöhrete kapılmamak da ibadettir.

Çalışmak, üretmek, tarla sürmek, keşif yapmak, yararlı olmak da ibadettir.

Verdiği sözü yerine getirmek, yapamayacağı şeyin sözünü vermemek, verdiği sözü unutmamak da ibadettir.

Allah'a sadakat, tevekkül ve teslimiyet içinde olmak da ibadettir.

Huşu içinde, tam teslimiyetle namaz kılmak da ibadettir.

Kıldığı namaz sonrası, yaşamında ahlaklı, dürüst yaşamak namazının doğru olduğunu gösterir.

Yoksa kılınan namaz "Salât-ı sâhûn" durumuna düşer.

Hep yararlı haller içinde olmak, zerre kadar da olsa zarar vermemek de ibadettir.

Kan dökmek, kötülük için yardımlaşmamak, iyilik üzere yardımlaşmak da ibadettir.

Asla düşmanlık içinde olmamak, öfkeyle hareket etmemek, öfkesini kinini yutmak, vurup zarar vermemek, bozup dağıtmamak da ibadettir.

Fakir bırakmamak, sıkıntılar, kederler vermemek de ibadettir.

Gereğinden fazla yememek, içmemek fazla uyumamak, sağlığına dikkat etmek de ibadettir.

Allah'ın emanet ettiği bedene iyi bakmak, bedeninin ihtiyaçlarını bir ölçü içinde, bir edep içinde gidermek de ibadettir.

Büyü, fal gibi asılsız şeylerle uğraşmamak da ibadettir.

Asla çalıp çırpılmamak, kimsenin malına mülküne, ırzına namusuna göz dikmemek de ibadettir.

Benzeri muhteşem öğütler Kur'ân'da insanlığa sunulmaktadır.

İşte Kur'ân'ın bizlere sunduğu ibadet kavramını çok iyi anlamalıyız.

“Abd-ibadet-kulluk nedir, kulluk şuuruyla yaşamak nasıl olmalıdır?” Çok iyi anlamalıyız.

“El Abîd-kul” hakikatine eren kimseler:

Allah'tan ayrı olmadıklarını bilirler.

Kulluk nedir bilirler.

Yalnız Allah'ın kulu olduklarını idrak etmişlerdir.

Her an kulluk şuuruyla yaşarlar.

Hiçbir varlığa zarar vermezler, kimseyi aldatmazlar, kimsenin hakkına girmezler.

Çünkü onlar, her varlığın Allah'ın kulu olduğuna şahit olmuşlardır.

Niçin yaratıldıklarını bilirler, yeteneklerini bilirler, istidatlarını bilirler ve ona göre yaşarlar.

Tüm varlığa Hakk gözüyle nazar ederler, damla derya birdir şuuruyla yaşarlar.

“İyyâke nabudu ve iyyâke nestaîn” makâmına ermişlerdir.

Her varlık bir deryanın damlasıdır ve damla her an der-
yaya bağlıdır.

Varlıktaki fâil olan, mevsûf olan, mevcûd olan ancak Allah'tır.

Varlıktaki işleyişi yapan O'dur.

Varlıktaki sıfatların sahibi O'dur.

Her varlığı Zâtıyla kuşatan O'dur.

İşte varlıktaki işleyişi, sıfatları, Zât boyutunu anlayan, kul-
luk nedir anlayacaktır.

Üflenen rûh boyutuna eren, kulluk nedir anlayacaktır.

Ve ona göre yaşayacaktır.

Bir insanın vücûdunu Allah olarak düşünelim, tüm hücre-
lerini kul olarak düşünelim.

İşte nasıl ki vücûddaki hücreler ile vücûd birbirinden ayrı
değilse, Allah ile kul birbirinden ayrı değildir.

Allah, her an kulunda kendini tecellileri ile gösterir.

Kişi "İyyâke nabudu ve iyyâke nestaîn" hakikatini çok iyi
anlamalıdır.

Anlamalıdır ki her azası ibadet içinde olmalıdır.

Kişi; elinin, ayağının, gözünün, kulağının, dilinin ve dudak-
larının ibadet içinde olmasına dikkat etmelidir.

Kişi, tüm organlarının yaratılışına uygun fitratını-kulluğunu
bilmeli, o şuurla hareket etmelidir.

Beled Sûresi 9: "Ve lisânen ve şefeteyn- dil ve dudaklar verdik."

İnsana verilen dil ve dudaklar, nasıl kullanılmalı?

Dudaklarını açtığı anda, kişinin dilinden hangi sözler dökülmeli?

Ağızdan hangi sözler akmalı?

Ağızdan akan sözler kişinin Salih insan mı, zâlim biri mi
olduğunu belirler.

Ağızdan çıkan sözler hayırlara mı vesile oluyor?

Ağızdan çıkan sözler; fitneliğe, fesatlığa, fasıklığa, ayrımcılığa, kibre, yâni kötülüğe mi vesile oluyor?

Kulluk makâmına eren, İslâm makâmına erer.

İslam makâmına eren, yaşantısını Müslüman olarak yaşar.

Müslüman diliyle ve yaşantısıyla belli olur.

Müslümanın dilinde, dedikodu çekiştirme olmaz. Hucurât Sûresi

Müslümanın dilinde, alay etme, hor görme olmaz. Hucurât Sûresi

Müslümanın dilinde, ayrımcılık, yargılama, fitnelik, fesatlık olmaz. Bakara Sûresi 191

Müslümanın dilinde, cana kıymak ile ilgili sözler olmaz. En'âm Sûresi 151

Müslümanın dilinde, insanların eksliğini aramak, hatalarından bahsetmek, gizli yönlerini araştırmak olmaz. Hucurât Sûresi

Müslümanın dilinde, övünmek, büyülenmek olmaz. Lokmân Sûresi

Müslümanın dilinde, gösteriş, caka satma, şan, şöhrat, dünya süsü, para, mal, mülk olmaz. Hûd Sûresi

Müslümanın dilinde, bölücülük, ayrımcılık, öteki görme, olmaz Rûm Sûresi.

Müslümanın dilinde, hep hayra dayalı, iyilik getiren, sevgiye kapı açan sözler olur. Rûm Sûresi

Müslümanın dilinde, ıslah edici, ara bulucu, barıştırmacı, sözler olur. Ârâf Sûresi

Bir gün Muâz bin Cebel, Hazreti Muhammed'e sordu:

"Ya Muhammed! Sen bizden önce vefât edersen, sen'den sonra hangi ibâdetleri yapalım?"

Hazreti Muhammed sustu cevap vermedi.

Muâz bin Cebel: "Allah yolunda cihâd mı edelim?" diye sordu.

Hazreti Muhammed: “Allah yolunda cihâd güzel şeydir; ama insanlar için bundan daha hayırlısı vardır” buyurdu.

Muaz Bin Cebel: “Yâni oruç tutmak, zekât vermek mi?”

Hazreti Muhammed: “Oruç tutmak, zekât vermek de güzeldir.”

Muâz bin Cebel insanın yaptığı tüm ibadetleri sayıp döktü.

Hazreti Muhammed her seferinde: “İnsanlar için bundan daha hayırlısı vardır” buyuruyordu.

Muâz bin Cebel: “Anam-babam Sana kurban olsun, insanlar için bunlardan daha hayırlı olan nedir?” diye sorunca.

Hazreti Muhammed: “Hayır konuşmayacaksa susmak” buyurdu. (Hâkim, IV, 319/7774)

İşte insan, her organın kulluğunu bilmeli, o kulluğa asla ihanet etmemelidir.

Organının kulluğunu bilmek, o organın yaratılış fitratını anlamakla mümkündür.

İnsanın beyninin yaratılış fitratı; akletmek, düşünmek, tefekkür etmek, bakmak, görmek, şahit olmak, tanımaya çalışmak, analiz etmek, her şeyin iç yüzünü görebilmektir.

Beynin ibadeti; kötülük düşünmekten, bâtulla meşgul olmaktan uzak durmak, ilimden ayrılmamaktır.

Beynin ibadeti; varlığın varoluşunu düşünmek, var edeni anlamaya çalışmaktır.

Akıl, batıl bilgilerle, yargılayıcı ayrımcılık içeren bilgilerle, kötülükle, fitnelikle, meşgul olmamalı, kibirden gururdan uzak durmalıdır.

Akıl; varlığın varoluşunu düşünsün, sorgulasın, tefekkür etsin, sentez etsin, analiz etsin, varlığın özüyle bağ kursun, asla ilimden edepten ayrılmasın diye yaratılmıştır.

Aklın ibadeti, onun fitratına uygun davranmasıdır.

Göz; hor bakmaktan, kesret görmekten, insanların malına mülküne göz dikmekten, ırzına namusuna göz dikmekten, uzak durmalıdır.

Göz baktığında hakkı görmeli, göz baktığında eşyanın hakikatine bakmalı, göz baktığında kesrette vahdete ermelidir.

Gözün ibadeti budur.

Dil; kötü söz etmekten, yalan söylemekten, boş sözler konuşmaktan, birini çekiştirmekten, zulüm sözleri etmekten, birilerine hakaret etmekten, fitnelik etmekten, kendini büyük gösterici sözler etmekten, kandırıcı sözler etmekten, uzak tutulmalıdır.

Dil, güzel sözler etmek için yaratıldı.

Dil, ilme dayalı sözler etmek için yaratıldı.

Dil, hakikati söylemek için yaratıldı.

Dil, Allah'tan bahsetmek için yaratıldı.

Dil, gönül okşamak için yaratıldı.

Dilin ibadeti iyi bilinmelidir.

Kulak; yalan dinlemekten, dedikodu dinlemekten, bâtil şeyleri dinlemekten, fitnelik, fesatlık, yargılayıcı sözleri dinlemekten, Allah'tan uzaklaştırıcı sözleri dinlemekten, uzak durmalıdır.

Kulak, hakkı duymak için yaratıldı.

Kulak, sesin içindeki sesi duymak için yaratıldı.

Kulak, Zâkir'in zikrini dinlemek için yaratıldı.

Kulak, ilme kapı açacak sözlerle muhatap olmak için yaratıldı.

Kulağın kulluğu iyi bilinmelidir.

Ayaklar, kötü şeyler için yürümesin, fitnelik etmek, fesatlık etmek için yürümesin, birilerine zulüm için yürümesin diye yaratıldı.

Ayaklar, ilim yolunda yürüsün, Hakk yolunda yürüsün, iyilik yolunda, yardım yolunda yürüsün hatta koşursun, diye yaratıldı.

Ayakların kulluğu iyi bilinmelidir.

Eller; haksızlığa uzanmasın, hırsızlığa uzanmasın, birine vurmasın, kimseye elin kalkmasın, hakkın olmayan şeye uzanmasın diye yaratıldı.

Eller; sevgi üzere uzansın, yardım için uzansın, ilim için uzansın, sarsın, sarmalasin, okşasın, sevgiyi hissettirsin, hizmet için uzansın diye yaratıldı.

Ellerin kulluğu iyi bilinmelidir.

Burnumuzdan aldığımız verdiğimiz nefesin hikmetini bilmeliyiz.

Nefesin sırrına ermeliyiz, verdiğimiz nefesin temiz olduğuna dikkat etmeliyiz.

Zâlim bir kimsenin nefesi ile rahmet ehli bir kişinin nefesi hiç aynı olur mu?

Vücûdun ibadeti, o vücûda Zâtıyla her an tecelli edenin Allah olduğunu idrak edebilmektir.

Vücûdu kendimize nispet etmemeliyiz.

Vücûda benim demekten, kendimize nispet etmekten sakınmalıyız.

Bilelim ki vücûdumuzun ve tüm vücûdların tek sahibi, zâtı mutlak olan Allah'tır.

İşte "İyyâke nabudu" makâmı çok iyi idrak edilmelidir.

İbadeti sadece namaza sabitlememeliyiz.

Abd kelimesinden gelen, ibadetin, kulluğun ne olduğunu çok geniş düşünmeliyiz.

Her varlığın Allah'ın kulu olduğunu idrak etmeliyiz.

Kulluk makâmına erişebilmek için, secde makâmına erişmeliyiz.

Ve her varlığın her an Allah'a secde halinde olduğuna şahitlik etmeliyiz.

Secdenin hakikatine eren, kulluk boyutunu idrak edecektir.

"İyyâke nabudu ve iyyâke nestaîn" makâmına erecektir.

Nahl Sûresi 49: “Ve lillâhi yescudu mâ fis semâvâti ve mâ fil ardi min dâbbetin vel melâiketu ve hum lâ yestekbirûn.”

Meâli: “Göklerde ne varsa ve yerde ne varsa, bütün varlıklar ve bütün kuvveler Allah’a secde ederler. Bu hakikati anlayanlarda kibirlilik yoktur.”

Âyette belirtildiği gibi her şey her an Allah’a secde halindedir. Yâni her şey her an Allah’a kulluk içindedir, Allah’a bağlıdır. Bu hakikate eren kimsede asla kibirlilik yoktur.

Kulluk şuuruyla yaşamak vardır.

R’ad Sûresi 15: “Ve lillâhi yescudu men fis semâvâti vel ardi tavan ve kerhen ve zilâluhum bil guduvvi vel âsâl.”

Meâli: “Göklerde ve yerde olan ne varsa, istese de ve istemese de ve onların gölgeleri dâhil, sabah, akşam hiç durmadan Allah’a secde ederler.”

Rahmân Sûresi 6: “Ve el necmu ve el şeceru yescudân.”

Meâli: “Yıldızlar ve ağaçlar her an secde halindedirler.”

İşte secde makâmı, kulluk makâmına erişme makâmıdır.

Abd-Kulluk makâmı:

Hakk ile Hakk olma makâmıdır.

Halk’ın Hakk’tan ayrı olmadığı makâmıdır.

Damlanın derya ile bir olduğunun makâmıdır.

Her şeyin Allah’a bağlılık içinde olmasıdır.

Tüm vücûdları tutan Zâta teslim olma makâmıdır.

Semme VechAllah makâmıdır.

Kulluk makâmına eren kişi:

Kendi vücûdunu ve tüm varlığı tutan kudreti anlar ve kendinden geçer.

Vücûdu kendine nispet etmez, vücûdun Zâtına teslim olur.

Cümle varlığın Hakk’a secdesine şahit olur.

Tüm varlıkta Hakk’ın yüzünü görür.

Tüm varlığın her an Hakk'a bağlı olduğunu görür.

Varlıkta varlığı tutan Hakk'ı görür.

Bir damla misali deryadan ayrı olmadığına şahit olur.

Tüm varlıkta üflenen rûh hakikatine şahit olur.

Tüm varlığı tutan tek Zâta şahit olur.

Tüm mevcudatı her an tutan, her an onu çalıştıran Zâta şahit olur.

Kesret âlemi gibi görünen âlemin vahdet olduğuna şahit olur.

Zamandan zamansızlığa geçer

Bedenden bedensizliğe geçer

Nûr alâ nûr makâmına erer.

Nasıl ki, kulağımız, gözümüz, elimiz, ayağımız yâni tüm organlarımız ve tüm hücrelerimiz her an vücûdumuza nasıl bağlarsa, secde halindeyse, yâni kulluk içindeyse...

İşte bu kâinatta ki tüm varlık, her an hiç durmadan, Zâtı mutlak olan Allah'a bağlıdır, yâni secdededir, yâni kulluk içindedir.

Bu şuurla hareket eden İslâm makâmına ermiştir.

Yaşantısını Müslüman olarak yaşar.

İşte kulluk şuuru da budur.

Bu bölümde geçen "istiâne" kelimesini inceleyelim:

İstiâne, iâne kelimesinden gelir.

İâne yardım bulan, yardım içinde olan, nimetlere erişen demektir.

İnsan, her an Allah'ın yardımını bulur.

Nefes alıp vermesi, kâlbini atması, kanının dolaşması, görmesi, işitmesi, sindirimi, boşaltımı hep Allah'ın iânesidir.

İnsanın bedeni her an Allah'ın iânesi üzeredir.

İşte onun için âyette; "İyyâke nestaîn- yalnız senden yardım buluruz" diye belirtilir.

"Yalnız senden yardım isteriz" diye de meâl edilir.

Fakat insanın bedeni her an Allah'ın yardımı ile yaşamına devam eder.

Onun için “yalnız senden yardım buluruz” meâli de doğrudur.

İnsan, aciz, ölümlü bir varlıktır.

İnsan, muhtaçtır, ihtiyaç sahibidir.

Acıları, kaygıları, dertleri vardır.

Bedensel rahatsızlıklara düşer, yâni hastalanır.

Hayatta nice sıkıntılarla karşılaşır.

Aşacağı nice engeller vardır.

İnsan, hayatın ne olduğunu anlamak ister.

Nice sorularına cevaplar arar.

Nice beklentileri vardır.

Nice başına gelen olaylardan acılar çekebilir.

Ya da sevdiklerinin başına acılar gelebilir.

Nice haksızlıklara uğrayabilir.

Nice insanların hakkına da girebilir, pişman olabilir.

İşte insan, bu durumlarda sığınma isteğinin içine düşer.

İnsanın sığınacağı tek yer Allah'tır.

Bu da istiâne olarak değerlendirilir.

Dua ile istiâne arasında farklar vardır.

Kulun Allah'tan, istediği şeylerin gerçekleşmesi için dilekte bulunması duadır.

Duada kul, istediği şey için Allah'a yakarır.

Duada, kulun kendisi için, ya da ailesi için, ya da ülkesi için, ya da birileri için Allah'tan isteği vardır.

Ama istiânedeki kul sadece kendisi için Allah'a yönelir, Allah'a sığınır.

Dua; kulun olmasını istediği şeyler için, Allah'a yapılan bir çağrıdır, bir davettir.

Dünyadaki tüm inançlarda dua vardır.

Her inanç grubu, Allah'a yönelir, Allah'a yakarır bir şeyler ister.

Dünyalık isteklerimiz vardır, mânevi isteklerimiz vardır.

İstiânedede ise, Allah'ın yardımı her an kulun üzerindedir.

Kul bunun farkına varmalı ve bir şükür içinde olmalıdır.

Kişi tüm organlarından, tüm hücrelerinden her an tecelli edenin Allah olduğunu bilmelidir.

Kişi Allah'ın yardımı sayesinde bedeninin işlediğini ve yaşamın devam ettiğini bilmelidir.

Mesela kişi, gözlerinden görme tecellisini Allah'ın verdiğini bilmeli ve bu şuurla yaşamalıdır.

Gözlerin görmesi Allah'ın kulundaki istiâne'sidir.

Tüm bedeninin, organların hepsinin Allah'ın tecellileri ile çalışması, Allah'ın kulundaki istiâne'sidir.

İşte onun için "İyyâke nestaîn" âyetinin "yalnız senden yardım buluruz" diye meâl edilmesi daha uygun düşer.

İlâne âyeti Furkân Sûresi 4. âyette de "yardım" olarak geçer.

Furkân Sûresi 4: "Ve kâlellezîne keferû in hâzâ illâ ifkunif-terâhu ve "eâne" hu aleyhi kavmun âharûn fe kad câu zulmen ve zûrâ."

Meâli: "Hakikatleri görmemezlikten gelip örtenler dediler ki: Bu ancak onun uydurduğu yalanlardır ve bu konuda ona başka kimselerden yardım edilmiştir. Böylece onlar haksızlık yaptılar ve yanlış şeyler içinde kaldılar."

Yûsuf Sûresi 18. âyette ve Enbiyâ Sûresi 112. âyette de yardım olarak geçer.

Yûsuf Sûresi 18: "Ve Allâh el "musteânu" alâ mâ tasifûn."

Meâli: "Ve anlattığınız acı şeylere karşı Allah'tan yardım isterim."

Enbiyâ Sûresi 112: "Kâle rabbihukum bil hakk ve rabbuner rahmânul "musteânu" alâ mâ tasifûn."

Meâli: “Dedi ki: Rabbim! Sen hakk ile hükmedensin ve bizi vücûdlandıransın, tüm varlığı nurunla saransın, yardım istemensin, senin yüceliğın anlatılamaz.”

Kur’ân da geçen “iâne-istiâne” kelimesi, Allah’ın yardımını beklemek, onun yardımına erişmek anlamında sunulmuştur.

İşte insan hiçbir zaman Allah’ın yardımını unutmamalıdır. Kendi üzerinde, Allah’ın her an ona yardım ettiğini bilmelidir. İnsan manevi ve beşerî sıkıntılarda Allah’a yönelmeli ve onun yardımına erişmelidir.

Kul olmasını istediği şeyler için gayret göstermelidir.

İnsan beşeri isteklerin olması için, gece gündüz gayret içinde olmalı, aklını çalıştırmalı, bilimden ayrılmamalıdır.

Manevi boyutta istiâne, dua; Allah hakikatini anlamak için, gönülde oluşan ilâhî aşktır.

Manevi boyutta duanın tecelli etmesi için, kişi aklını gönülünü temizlemeli, varlıktaki âyetleri okumalı, ilimden ayrılmadan tefekkür içinde olmalıdır.

Resûl ve Nebî’lerin duası; ilim üzere hareket etmek, Allah’ı anlamak, Sâlih kimse olmak, İslâm makâmına ermek isteğidir.

Kur’ân’da geçen örneklerden bazıları:

Hazreti Mûsâ’nın duası:

A’râf Sûresi 143: “Rabbim! Göster kendini göreyim seni.”

Hazreti Nûh’un duası:

Hûd Sûresi 47: “Nuh dedi ki: Rabbim! Bir ilim taşımayan şeyi istemekten sana sığınırım. Mağfiretini anlamayanlardan olursam ve bendeki rahmetini anlayamazsam, ben kaybedenlerden olurum.”

Hazreti İbrâhim’in duası:

Bakara Sûresi 128: “Rabbimiz! Seni anlayıp teslim olanlardan, barış ve huzur üzere olanlardan eyle bizi ve bizim neslimizden gelenleri de seni anlayıp teslim olanlardan, barış ve huzur

üzere olanlardan eyle ve bize hakikatleri anlamadaki usûlleri bildir ve yaptığımız hatalardan pişman olup döndüğümüzde bizi bağışla. Muhakkak ki sen, yaptığı hataları anlayıp dönenlerin tövbelerini kabul edensin, varlığı özünden var edensin.”

Hazreti İsmâil’in duası:

Bakara Sûresi 127: “Rabbimiz! Senin yolunda gayretlerimizi kabul et, muhakkak ki sen işittirensin, ilmiyle var edensin”

Hazreti Yûsuf’un duası:

Yûsuf Sûresi 101: “Rabbim! Bana mülkün sahibinin sen olduğunun idrakini verdin ve bana olayların yorumunu öğrettin. Göklere ve yeri var eden sensin, yaşamımda da ve sonunda da dost olan sensin. Beni sevgiyle teslim olanlardan eyle ve beni Sâlih kimselerden eyle.”

Hazreti İsrâ’nın duası:

Mâide Sûresi 114: “Allah’ım sen bizi vücûdlandıransın. Bize Ulvi Âlem’in hakikatlerinin bilgilerini sun.”

Hazreti Eyyüb’ün duası:

Enbiyâ Sûresi 83: “Bana müşkil hâller isabet etti, sen merhamet edensin, varlığı özünden var edensin.”

Hazreti Zekeriya’nın duası:

Enbiyâ Sûresi 89: “Rabbim! Beni yalnız bırakma, sen hayırlı olansın, sonsuza kadar kalıcı olansın, demişti. “

Tâ-Hâ Sûresi 114: “Rabbim benim ilmimi arttır.”

Allah’ı anlamayı istemek duaların en güzeli.

Dua edecek olan kişinin, aklı ve gönlü temiz olmalıdır.

Kişi zâlimlik içindeyse, onun bedeninden çevresine negatif enerji akar, böyle kişiler dua boyutuyla tanışamaz.

Rahmet ehillerinin bedenleri, her an çevresine rahmet enerjisi yayar.

Onların duaları insanlığın hayrı içindir

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

İhdinas sırâtel mustakîm

- İhdina : Hûdâ, kılavuz, rehber, yol gösteren, hidâyet, biz,
 El sırât : Hakikatin yolu, yol, sırlar bölümü, varlığın kendisi,
 Hakk'a çıkan yol, sûretlerin ardı,
 El mustakîm : Dosdoğru olan, istikamet, hakikat yolu, ilim yolu,
 yaratılış yolu, hedef,

Meâli 1: "Bize dosdoğru olan hakikatin yolunu gösterensin."

Meâli 2: "Her varlıktan hakikatlerinle bize yol gösterensin."

Meâli 3: "Varlık kitâbındanki ilminle bizi hidâyete erdirensin."

Meâli 4: "Sûretlerin ardında Hakk'a giden yol vardır."

Meâli 5: "Allah'ın dosdoğru yolu, varlığın kendisidir."

Meâli 6: "Her bir varlık Allah'a açılan bir yoldur."

Meâli 7: "İlim yolu hakikatlere açılır, hidâyete erdirir."

Bu bölümde geçen, hûdâ ve sırâtel mustakîm âyetlerini inceleyelim:

"İhdina" Hûda kelimesinden gelir.

Allah, hûdâ esmasıyla her varlıktan her an hakikatlere yol gösterir.

Hâdî الهادي hidâyete erdiren, yolu açan, her varlıktan âyetleriyle kendine erdiren

Hûda هُدَى hidâyet yolunu gösteren, her varlıktan yol gösteren, gidilecek yolu gösteren, herkesin yolunu çizen

Hâdî, Hûdâ, Hidâyet, Hû, Hâdû, aynı kökten gelen kelimelerdir.

Hâdî; hidâyet verici, hakikatlere ulaştırıcı demektir.

Hûdâ; yol gösteren, hakikatlere ulaşmanın yolunu bildiren demektir.

Hidâyet; hakikatlerle buluşup Hakk'a ermek demektir.

Hû; O, Allah, her şeyin sahibi, tüm kâinattaki tek kudret demektir.

Hâdû; gösterilen yol, gidilmesi gereken yol, tavsiye edilen yol, hedefe götürecektir.

Hû: Cümle varlığı ve varlıktaki tüm niteliklerin tek sahibidir.

Hâdû: Kendine giden yolu bildiren, Hakikatlere ulaşma yolu olan varlığın yol bilinmesi. Her varlık Hakk'a giden bir yoldur.

Hûdâ: Varlıktaki âyetleriyle, yâni işaretleriyle yol gösteren, yolda neyi takip edeceğini bildiren.

Hâdî: Kendisi kendisiyle hidâyete erdiren, kendine yine kendi ileten, hidâyet verici, hakikate hakikatleriyle ulaştırır.

Hidâyet: Hakk'la Hakk olan, Hakk'a eren, Hakk zevkine eren, bekâbillah bulan, mü'min olan, kâlbi mutmain olan.

Hidâyet bulmak, varlıktaki ilimle Hakk'a ermektir, Allah'tan emin olmaktır.

Her varlık, dosdoğru Hakk'a giden bir yoldur.

Her varlık sıratı müstakim'dir.

İnsanın kendi vücûdu sıratı müstakim'dir.

Tüm resûl ve nebîlerin yolu olan İlm-i Tevhîd, sıratı müstakim'dir.

Yâni Hakk'a giden dosdoğru yoldur.

Bir varlığı târikat yâni Hakk'ı gösteren yol olarak değerlendirecek, tüm varlığın çıktığı ana yol "sıratı müstakim"dir

Nasıl ki her hücrenin, her dokunun, her organın yolu vücûda çıkıyorsa, her varlığın yolu da Allah'a çıkar.

İnsan yeter ki Allah'ın gösterdiği yol üzere olsun, her varlığı hakikate giden bir yol bilsin ve ilimden ayrılmamasın.

Sıratı müstakim kelimesinde ki sırat, yol demektir

Müstakim; istikâmet, doğruluk, dosdoğru, hedef, gidilecek yer demektir.

Sıratı müstakim; hedefe götüren yol, dosdoğru yol, hakikate erdiren yol demektir.

Sıratı müstakim, tüm yolların birleştiği yol demektir.

Her varlık sırât ise yâni bir yol ise, tüm yolların vardığı ana yol, sıratı müstakim'dir.

İnsanın vücûdu da her varlığın vücûdu da bir yoldur.

Tüm yollar Allah'a çıkar.

İnsan hakikate ermek isterse, kendi vücûduna dönmeli, vücûdunu hakikatlere götüren yol bilmelidir.

İnsanın vücûdu, Hakk'ı ispat eden bir âyetler şehridir.

İnsan, vücûdunun nasıl var olduğunu düşünmeye başladıktan, sıratı müstakime adım atar.

Hacc Sûresi 54: "Ve li yâlemellezîne ûtul ilme ennehul hakku min rabbike fe yuminû bihî fe tuhbite lehu kulûbuhum ve inallâhe le hâdi ellezîne âmenû ilâ sırâtın mustakîm."

Meâli: "Hakikatleri bilmeleri için ilim sunulan kimseler, kendilerini vücûdlandırmanın hakikatlerini bilirler. Böylece O'na iman ederler. Böylece onların kâlbleri bir eminlik içindedir. İman edenler elbette Allah'a yol bulurlar, dosdoğru hakikatin yolundadırlar."

Bu âyeti incelediğimiz zaman görüyoruz ki, hakikatler ancak ilimle bulunur.

Kişi kendini vücûdlandırmanı, ilmi olarak bildiği zaman, iman sahibi olur.

Ve onların kâlbî bir eminlik içinde olur, yâni onlar mümin olurlar.

İşte onlar, dosdoğru hakikatin yolundadırlar ve elbette onlar Allah'ın hidâyetine mazhar olmuşlardır.

Furkân Sûresi 31: "Ve kefâ bi rabbike hâdiyen ve nasîrâ."

Meâli: “Rabbin yol göstermede ve yardım etmede kâfidir.”

Muhammed Sûresi 17: “Vellezînehtedev zâdehum huden ve âtâhum takvâhum.”

Meâli: “Dosdoğru hakikatlerin yolunda ilerleyenlerin hakikatleri anlamaları artmıştır, hidâyet bulmuşlardır ve onlar hakikatleri sunarlar. Onlar fenalardan sakınırlar, Allah’a ortak koşmazlar.”

Zâlim kimseler, kibirli kimseler Allah’ın gösterdiği yol üzere olmazlar, onlar Allah’a yol bulamazlar.

Allah her varlıktan her an yol gösterir.

Fakat varlığın eşya boyutunda kalan kimse ve zâlimlik yapan kimse, varlığın özüne bakmadığından dolayı Allah’a yol bulamaz.

Cumâ Sûresi 5: “Ve Allâh lâ yehdîl kavmez zâlimîn.”

Meâli: “Zâlim kimseler Allah’a yol bulamazlar.”

Genelde müellifler bu âyetleri: “Allah, zâlimler topluluğunu doğru yola erdirmez” diye meâl ediyorlar.

Peki, böyle meâl edilmesi doğru mudur?

Allah zâlimleri, doğru yola iletmez mi?

Allah, herkese her an, her varlıktan ve kendi vücûdlarından hakikatlere yol gösterir.

Allah zâlim kimseye de her an varlığın kendinden ve o kişinin kendi vücûdundan yol gösterir.

Zâlim kişi, doğru yolu bulamazsa zâlimliğini nasıl bırakacak?

Resûl ve Nebî dediğimiz kâmil kimseler, zâlimliği bitirmek için hakikatleri bildirmedi mi?

Allah tüm insanlara verdiği gibi zâlimlere de beyin vermiştir.

Düşünsün hakikatlere erişsin diye.

Her varlık Allah’a giden, Allah’a açılan bir yoldur.

Her varlık Allah’ın hûdâ esmâsıdır.

Fakat insan, zâlimlik yaptığı müddetçe gösterilen yolu göremez.

Zâlim kimseler, zâlimliklerini bırakıp doğru yola gelmeleri için, yönlerini kendi vücûdlarına ve varlığın özüne döndürmeleri gerekir.

Zâlim bir kimse zâlimliğini bırakmadığı müddetçe, Allah'ın gösterdiği yolu bulamaz.

Yol, gözünün önünde kendi bedenindedir, ama zâlimlik onun gözünü kapatmıştır, bundan dolayı o, hakikat yolunu göremez, Allah nedir bilemez.

Bunun için, Allah zâlimleri doğru yola erdirmez meâli doğru değildir.

Allah herkese, her an doğru yola gelsin diye, kendinden ve cümle varlıktan seslenir.

Zâlimin de kâlbini atması, vücûdunun çalışması, nefes alıp vermesi, Allah'ın ona her an yol göstermesi değil midir?

Saff Sûresi 7: "Ve men azlemu mimmenifterâ alallâhil kezibe ve huve yud'â ilel islâm vallâhu lâ yehdîl kavmez zâlimîn."

Meâli: "Allah hakkında yalanlarda kalanlar, iftira atanlar, zâlimliklerini bırakmadıkları müddetçe, Allah'ın gösterdiği yolu göremezler" açıklaması muhteşem bir uyarı değil midir?

Allah zâlimleri doğru yola erdirmezse, onların zulmü tüm insanlığa ve tüm varlığa olmaz mı?

Resûl ve Nebîlerin vazifesi zâlimlere doğru yolu göstermek gayreti değil midir?

Onlar gece gündüz, hayatlarını feda ederek insanlara hakikatlerin yolunu göstermediler mi?

Elbette gösterdiler.

Allah bizlere tüm varlıktan doğru yolunu gösterir, lâkin bizler bir zâlimlik içinde olduğumuzdan dolayı gösterilen yolu göremeyiz.

Dedikodu zâlimlik değil midir?

Dünya makâmı peşinde koşmak, makâm için birilerini ezip geçmek, yalan söylemek zâlimlik değil midir?

İbadetlerini bile çıkar için yapmak zâlimlik değil midir?

Birilerine kendini üstün göstermek için yapılan her şey zâlimlik değil midir?

Yaratılan herhangi bir varlığa hor bakmak, yok saymak zâlimlik değil midir?

Kendi çıkarın için yalan söylemek zâlimlik değil midir?

Emaneti ehline vermemek zâlimlik değil midir?

Yetişen gençleri inançlarına göre ayırmak ve senin adamın benim adamım deyip iş vermek veya vermemek zâlimlik değil midir?

Zâlimliği terk etmediğimiz müddetçe, vücûdun işleyişine şahit olamayız.

“Allah zâlimleri doğru yola iletmez” yerine, “zâlim kimseler Allah’a yol bulamazlar” meâli daha uygun düşer.

Aynı şekilde, “Allah dilediğini saptırır, dilediğine hidâyet verir” diye yapılan meâl de çok dikkatlice incelenmelidir.

İbrâhîm Sûresi 4: “Fe yudillullâhu men yeşâu ve yehdî men yeşâ ve huvel azîzul hakîm.”

Genelde bu âyet “Allah, dilediğini saptırır, dilediğini de doğru yola iletir.” diye meâl edilir.

Burada şöyle sormak gerekir: Allah dilediği kimseyi saptırır mı, onu doğru yola iletmez mi?

Eğer kelimeleri teker teker incelersek hakikatleri daha iyi anlarız.

Men yeşau: İsteyen kimse, kim isterse demektir.

Men: Kim, kimse, kişi demektir.

Şea: İstek, istemek demektir.

Yeşau: İsteyen, ister demektir.

Allah ister diye çeviremeyiz “Şea” istek anlamında kullanılır, istek kula mahsustur.

Allah irade edendir.

İstek kelimesinde muhtaçlık vardır.

Bir kişi bir şeyi istiyorsa, ona ihtiyacı vardır, ona muhtaçtır demektir.

Allah’ın “samed” esması vardır, O hiçbir şeye muhtaç değildir.

O hiçbir şeye ihtiyaç duymaz.

İrade sıfatı varlığın yaratılışı ile ilgilidir.

Yâni bir tohumdan ağacın çıkması Allah’ın irade sıfatının tecellisiyledir.

“Kün fe Yekün” irade sıfatıyla Alâkalıdır.

İsteyen kelimesini Allah’a mahsus kılamayız, Allah’a mahsus olan “irade” kelimesidir.

İrade Allah’a mahsustur.

Tüm kâinat irade sıfatının tecellisidir.

Şea kelimesi kula nispet edilir.

İşte burada çok güzel bir gerçek bize sunuluyor.

Resûl hakikatleri anlatır, men yeşâu-isteyen kimse o hakikatlerle Allah’a yol bulur, men yeşâu-isteyen kimsede atalarından gelen yargılayıcı inancı olan o cehalet anlayışına sapar.

Kişinin hakikatleri anlaması, kendi bildiği cehalet anlayışını bırakmasıyla mümkün olacaktır.

Kişi kendi yargılayıcı, kibir içeren, zulüm içeren cehalet bilişlerini bırakmazsa anlatılan hakikatleri anlayamaz.

Çünkü anlatılan her şeyi kendi yargılayıcı bildikleriyle tartar ve kendi bildikleri ağır basar ve kendi cehalet anlayışına sapar.

Allah kimseyi saptırmaz.

Allah, insana her nefeste “sendeyim kulum, sendeyim kulum” diye seslenir.

Bizden istenen Allah'a arif olmak ve o şuurda yaşamaktır.

Allah kuluna her saniye onun bedeninden tüm işaretleriyle seslenir, "Beni tanı, beni anla, bana teslim ol" diye.

Allah kulunu, ona ârif olması için yarattı, onu saptırmak için değil.

Tekvir Sûresi 29: "Ve mâ teşâûne illâ en yeşâallâhu rab-bul âlemîn."

Meâli: "Bütün varlığı vücûdlandırmada irade sahibi siz de-ğilsiniz, irade sahibi ancak Allah'tır."

Burada geçen "yeşâa" ise varlığın yartılışındaki ilâhî isteğin yâni ilâhî iradenin Allah'a ait olduğunun belirtilmesidir.

Âyette "varlığı yaratmada ve şekillendirmede istek sahibi siz değilsiniz" diye belirtilmiştir.

Kulun iradesi olamayacağına göre, burada ilâhî irade, yeşâa kelimesiyle açıklanmıştır.

İşte "ihdina" kulun hidâyet yolunu bulması, varlığın yara-tılışını ve yaratıcıyı anlamakla mümkün olduğuna işaret eder.

"El Hûdâ" "El Hâdî" esmâları, Allah'ın tüm varlıktan yol gös-terdiğine işaretler

Kişinin Allah'a şahit olabilmesi, ona arif olabilmesi; "El Hûdâ" "El Hâdî" esmâları ile Alâkalıdır.

Allah her varlıktan yol gösterir, hidâyete erdirir.

İnsanın gönlünde hakikati arama isteği tecelli ederse, onun yolu kendi bedeni ve varlığın bedenidir.

Kişinin gönlünde doğan bilme isteği; edep, ilim ve teslimi-yetle birleşirse, tüm kapılar bir bir açılmaya başlar.

Zâlim kimseler, zâlimliklerini bırakmadığı müddetçe hidâ-yet bulamazlar.

"Zâlim kimseler hidâyet bulamaz" Bakara Sûresi 258

Kâfir kimseler, yâni hakikati görmemezlikten gelen kimseler, kâfirliklerini bırakmadığı, kendi vücûdlarını anlamak için gayret göstermediği müddetçe, hidâyet bulamazlar.

“Kâfir kimseler hidâyet bulamazlar” Bakara Sûresi 264

Fâsık kimseler, yâni toplumda arabozuculuk yapan kimseler, insanlar hakkında iftira atanlar, yalan söyleyenler, bu hâllerini bırakmadıkları müddetçe, hidâyet bulamazlar.

“Fâsık kimseler hidâyet bulamazlar” Mâide Sûresi 108

Kişi aklını, fitnelikle, fâsıklıkla, gururla, kibirle, zulümle meşgul ettiği müddetçe, onun gönlünde hidâyet tecelli etmeyecektir.

Onun için kişinin hidâyet yolunda olabilmesi, sıratı müstakim üzere olabilmesi için, günahlarına tövbe etmesi gerekir.

Hidâyet yolu tövbe ile açılır.

Tövbe; kişinin, bilerek ya da bilmeyerek kendisine ya da çevresine ya da başka kişilere yaptığı kötülüğü görmesi ve gerçekten pişman olarak, bir daha böyle kötülükler yapmamak için Allah’a söz vermesidir.

Tövbe; gafleti, gıybeti, kibri, bilmişliği, kâlb kırmayı, dedikoduyu çekiştirmeyi, iftirayı, yalanı, kul hakkı yemeyi, hâsetliği, fesâtlığı, zararlı şeyler içinde olmayı terk etmenin adıdır.

Yaptığı hataya tövbe edip, o hataya tekrar dönüp, tekrar tövbe edip tekrar hataya dönüp tekrar tövbe edilmesi tövbe değildir.

Günah: Hata demektir, zarar vermek demektir, hak yemek demektir.

Tövbe: Hatasını anlayıp dönmek demektir.

Tövbe, yaptığı hatayı anlayıp bir daha o hataya dönmemektir. Yaptığı zulümden pişmanlık duyan kişiye tövbe kapısı açılır.

Tövbe; hidâyet bulmanın kapısını açar.

Sıratı müstakim üzere olmak, tövbe kapısından geçmekle gerçekleşecektir.

Allah'ın hidâyet yolu, günahını anlayıp ondan dönmekle açılacaktır.

Kur'ân'da Nasuh tövbesi vardır.

Tahrîm Sûresi 8: "Tevbeten nasûhâ- içten samimi tövbe edin."

Nasûh "نَّصُوْحٌ"; hâlis, temiz, nasihat, bozulmayan, kirlenmeyen, nesh etmek, hükümsüz bırakmak, iptal etmek, kaldırmak, o halden vazgeçmek, gibi anlamlara gelir.

Nasûh tövbesi: Yaptığı hataya bir daha dönmek üzere Allah'a söz vermek ve bir daha o hataya dönmemektir.

Bunun ölçüsü; kişi yaptığı hatayı hatırladıkça, kendinden utanır, tüyleri diken diken olur, kendini ayıplar.

Kişi, yirmi yıl önce bile, bir hata yapmış olsa, bunu sıcacık hatırlar, sanki az önce yapmış gibi büyük bir pişmanlık duyar.

İşte bu pişmanlık, o kişiyi bir daha hata yapmaktan uzak tutar.

Nasûh tövbesi dil ile değil, kâlbîdir.

Nasûh tövbesi, bâtil olandan ve kötülükten uzaklaşmakla mümkündür.

Kişinin nâsuh tövbesine ulaşabilmesi için, Allah'ın mağfiretine ulaşması gerekir.

Eğer kişi tövbesinde samimi olur ve hata yapmamaya gayret ederse, edep üzere olmaya başlar.

Edep üzere olan kişiye, lütûf açılır ve kişi kendine ârif olmaya başlar.

Kişi böylece, sıratı müstakim üzere olur ve ona hidâyet yolu açılır.

Kendinde ve tüm varlıkta her an tecelli eden Allah'a şahit olmaya başlar.

İşte bu şehadet, kişinin Allah'a teslimiyetine kapı açar, kişi açılan kapıdan Allah'ın hidâyetine ulaşır, mağfiretine ulaşır

Ve işte o zaman kul, her an Allah'ın mağfireti üzere yaşar.

Bu mağfiret kişinin günaha düşmesine izin vermez.

İşte o zaman kişi nasûh tövbesine ulaşır.

Nasûh tövbesine ulaşan kişi, hiç kimseye zerre kadar zarar veremez, kimseyi kandıramaz, kimsenin hakkını yiyemez.

Çünkü onun gönlü her an Allah aşkıyla doludur.

O aşk ona hata yaptırmaz.

İşte nasûh tövbesi için mağfiret şarttır.

Mağfiret için de; edep ile, ilim ile, idrak ile, tefekkür ile Allah'a şahit olmak şarttır.

Mağfiret; kirlenmeyecek olanı giyinmek demektir.

Kişiyi günah kirinden uzak tutacak tek şey, Allah'ın mağfiretidir.

Allah'ın mağfiretine ancak ve ancak, hidâyet yolunda olanlar erişecektir.

Hidâyet yolu sıratı müstakim yoludur.

Kişi Allah'ın mağfiretine mazhar olmuşsa, Allah o kişinin kâlbinden her an ona sevgisini hissettirir.

O sevgi, kişinin hata yapmasına engel olur.

Allah'ın sevgisine mazhar olan kimse, kimseyi üzemez, kimseye kötü söz edemez, kimsenin kâlbini kıramaz, kimsenin hakkına giremez.

O kişi, hiçbir zaman kul olduğunu unutmaz, her an kulluk makâmında durur, kulluk şuuru ile hareket eder.

Her varlığın kendisi gibi Allah'ın bir kulu olduğunu bilir ve Allah'ın her varlıkta her an tecelli ettiğini bilir.

Bir kula zarar vermenin Allah'a zarar vermek olduğunu bilir.

Nasr Sûresi: "İzâ câe nasrullâhi vel feth ve reeyten nâse yedhulûne fi dînillâhi efvâcâ. Fe sebbih bi hamdi rabbike vestagfir hu, innehu kâne tevvâbâ."

Meâli: "Allah'ın yardımının ne olduğunu anlamak ve insanın kendini keşfetmesi için hakikatler sunulduğunda; insanları görürsün ki, Allah'ın dini hakkında hakikatleri anlamak için topluluklar halinde gelirler. Artık tüm tecellilerinin sahibini,

varlıktaki tüm sıfatların sahibini, seni vücûdlandıranı anla ve O'nun mağfiretine ulaş. Muhakkak ki O, düştükleri fena halleri anlayıp dönenlere mağfiret edendir.”

Âyette belirtildiği gibi, sıratı müstakim üzere olanlar, hidâyete erişecektir.

Allah'ın yardımının ne olduğunu bilecektir.

Âyette belirtildiği gibi; “Artık tüm tecellilerinin sahibini, varlıktaki tüm sıfatların sahibini, seni vücûdlandıranı anla” mağfiret ancak ve ancak kişinin varlıktaki tecellilerin sahibini, tüm sıfatların sahibini anladığında gerçekleşecektir.

İşte o kişi o zaman hidâyete erecektir.

Bakara Sûresi 120: “Kul inne hudâllâhi huvel hudâ ve leittebata ehvâehum badellezî câeke minel ilmi mâ leke minal-lâhi min veliyyin ve lâ nasîr.”

Meâli: “De ki: Muhakkak ki yol gösteren Allah'tır, tüm varlıktan her an yol gösteren O'dur. Eğer sen bir ilim geldikten sonra, onların hevalarına uyarsan, Allah'tan başka sana bir dost ve bir yardımcı da yoktur.”

Âyette belirtildiği gibi; “İnne hudâ Allah” muhakkak ki yol gösteren Allah'tır.

Huve el hudâ; O'dur her şeyden yol gösteren.

İhdinas sırâtel mustakîm; Bize, dosdoğru yol olan her varlıktan yol gösterensin.

İnsan, ilimden ayrılmaz, varlığın yaratılışını bir ilim üzere okursa, muhakkak ki hidâyete erecektir.

Yâni varoluşun hakikatlerine ve var edenin kim olduğunun hakikatine erişecektir.

Sırâtel mustakîm üzere olanlar, hedefe giden yol üzere olacaklardır.

Sırat, sûretlerin ardıdır.

Her varlığın sûreti bir kapıdır, kapıyı açan sırâtel mustakîm üzere olacaktır.

Mustakîm, istikamet, hedef demektir.

Hedef, Allah'a ve hakikatlerine şahit olmaktır.

İnsan kendi vücûdunu bir yol bilip, vücûd şehrine eriştiğinde vücûdun sahibine orada şahit olacaktır.

Yûsuf'un Kenan'dan Mısır'a gitmesi, ten kapısından cân şehrine erişmesidir.

İşte her varlık bir sıratır, sûretlerin ardı istikamettir.

İstikamet, hedef Allah'tır.

İnsanın istikameti-hedefi, Allah'ı anlamak O'na şahit olmak olmalıdır.

Allah'ın hidâyetine ermek; vücûd şehrinde O'na şahit olmak ve O'na teslim olmakla mümkündür.

İşte, "ihdinas sırâtel mustakîm" hakikati, sûretlerin ardındaki istikamet, hidâyetin yoludur.

Allah her kuluna, kulunun vücûduyla ve vücûdundaki hakikatlerle yol gösterir.

"İhdina-bize yol gösterensin" âyetinin açılımı, "vücûdumuzla ve vücûdumuzdaki sıfatlarla bize yol gösterensin" anlamındadır.

Şuarâ Sûresi:

78- Ki O beni halkedendir, sonra O bana yol gösterendir.

79- Ki O'dur beni besleyen ve beni sulayan.

80- Müşkillerimde O'dur bana şifa veren.

81- Ki O'dur beni sınırlandıran, sonra bendeki diriliğin sahibi.

82- Hatalarımda mağfiret beklediğimdir. Yaratma yasalarıyla her an varlığa sahip olandır.

83- Rabbim! Bana varlığın yaratılışını anlayacak ilâhî düşüncüyü bağışla ve beni dosdoğru hakk yolunda çalışanlardan eyle.

84- Beni doğru sözler söyleyenlerden eyle. Bu gelecek olanlar için de örnek olsun.

85- Bendeki tüm niteliklerin, sana ait olduğunun idrakine varmanın huzurunu nasib kıl.

Kur'ân'da Hazreti İbrâhîm'in Allah'a olan niyazı gibi, bizlerde o niyazda olmalıyız.

Allah'ın gösterdiği yol üzere olmalıyız.

“İhdina-bize yol gösterensin” şuuruyla yaşamalıyız.

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ
الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ

Sırâtallezîne enamte aleyhim gayril magdûbi aleyhim ve lâ el dâllîn

Sırâta ellezine	: Yol, hakikatin yolu, kim, o, o kimse, kimseler,
Enamte	: Mübarek, kutsal, nimetler, nitelik, sıfatlar, lütuf,
Aleyhim	: Onlara, bunlar, bu, kendilerinde, o haller,
Gayri el magdûbi	: Değil, hariç, gazap, öfke, hiddet halinde olmamak,
Aleyhim	: Onlar, bunlar, bu, o hâllerde olmak,
Ve lâ ed dâllîn	: Yok, dalâlette, aldanmış, aldatılmış, sapmış, yalanlarda kalan,

Meâli 1: “Lütuflarını anlayan kimselerin yolunda olalım. Hiddetli hâllerde olanlardan olmayalım ve dalalette kalmayalım.”

Meâli 2: “Varlığı kuşatan sıfatlarını anlayanlardan olalım, hiddetli hallerimizi yok edelim, dalalette düşmeyelim.”

Meâli 3: “O kimseler Hakk’ın yolu üzeredirler, onlar sıfatlarla donatıldığı bilirlir, onlarda öfke-hiddet halleri yoktur ve onlar dalaletten uzaklaşmışlardır.”

Meâli 4: “Dosdoğru Hakk’ın yolu üzere olanlardan olalım, tüm sıfatların hakikatine erenlerden olalım, gadab hallerinden uzak olalım.”

Meâli 5: “Hakikatlerden sapmayalım, öfke, hiddet, kin, nefret hallerinden uzak olalım, nimetlerin sırrına erelim, dosdoğru hareket edelim.”

Meâli 6: “Her varlığı hakikatin yolu bilelim, her varlığın sıfatlarla donatıldığını bilelim, gadab hallerine düşmeyelim, hakikatten sapmayalım.”

Meâli 7: “Hakikatin yolunda olan kimselerden olalım, gadab haline düşenlerden olmayalım, bir dalalet içinde olanlardan olmayalım.”

6. âyette geçen hidâyet “ihdina” ve bu bölümde geçen dalalet “dalline” kelimeleri çok dikkatli incelenmelidir.

Bu bölümde geçen enamte-nimet-sıfatlar, sırât, gadab, dalalet kelimelerini inceleyelim:

Sırât, yukarıda da belirtildiği gibi yol, hakikate götüren yol demektir.

Her varlık muhteşem, sırlarla dolu bir yoldur.

Her varlığın kendinde, yaratıcıya giden bir yol vardır.

İnsanın aradığı hakikatler, kendi bedeninde gizlidir.

“Sırâtallezîne enamte aleyhim” o kimselerin yolu, onların üzerindeki nimetlerdir, sıfatlardır, lütuflardır.

Enamte kelimesi, nimet kelimesinden gelir.

Nimet “نِعْمَ” neâm kelimesiyle bağlantılıdır.

Neâm-nimet; varlığın varoluşundaki ve varlığın işleyişindeki nice incelikler, uygunluklar, sıfatlar, tecelliler, hikmetler demektir.

Fâtır Sûresi 3: “Yâ eyyuhen nâsuzkurû nimetallâhi aleykum hel min hâlikin gayrullâhi yezzukukum mines semâi vel ard.”

Meâli: “Ey insanlar, üzerinizdeki-bedenlerinizdeki Allah’ın nimetlerini anlayın, Allah’dan başka hâlik-yaratıcı var mı? Yerden, gökden sizi rızıklandıran O’dur.”

Âyette belirtildiği gibi, halk edici Allah’tır.

Varlık, Allah’ın nimetleriyle halk edilmiştir.

Ve varlık, Allah’ın nimetleriyle ayakta durur, yaşamını devam ettirir.

Buna örnekler vermek gerekirse:

Gözlerin görmesi bir nimettir.

Gözlerin oluşması da Allah'ın nimetleri sayesinde.

Kulakların işitmesi, Allah'ın nimetleri sayesinde.

Beynin işleyişi, Allah'ın nimetleri sayesinde.

Cümle organların, dokuların, hücrelerin işleyişi ve birbirleriyle ortak işleyişi, Allah'ın nimetleri sayesinde.

Nimet ile rızık arasında nasıl bir benzerlik vardır?

Hûd Sûresi 6: "Ve mâ min dâbbetin fil ardı illâ alâllâhi rızıkuhâ."

Meâli: "Yeryüzündeki tüm varlığın rızığı ancak Allah'a aittir."

Allah, her varlığı o varlığın istidadına uygun olarak yaratır ve varlığı istidadına göre rızıklandırır.

Her varlık Allah'ın nimetleriyle rızıklanır.

Bakara Sûresi 60: "Kulû veşrebû min rızıklâh."

Meâli: "Deki: Allah'ın rızıkından için-yararlanın."

Bu âyette Hazreti Mûsâ kavmine, Allah'ın rızığı olan sudan için yararlanın" demiştir.

Suyun besleyici özelliği bir rızıktır.

Suyun oluşumu ve işlevselliği bir nimettir

Bedenin sudan rızıklanması-yararlanması bir lütuftur.

Her hücrenin, dokunun, organın, istidadına, kapasitesine göre suyun içindeki mineralleri alması kazançtır.

Âl-i İmrân Sûresi 174: "Fenkalebû bi nimetin minallâh."

Meâli: "İşte onlar, Allah'ın nimetlerini anlamakla bir değişim içinde oldular."

Âl-i İmrân Sûresi 174: "İşte onlar, Allah'ın nimetlerini anlamakla bir değişim içinde oldular ve onlar varlıktaki nitelikleri anlamakla fena hallerin etkisinden kurtuldular ve Allah'ın rızasına tâbi oldular ve bütün varlığın işleyişinde karar sahibinin, bütün varlıktaki sıfatların sahibinin Allah olduğunu anladılar."

Kur'ân'ı incelediğimizde anlıyoruz ki tüm varlık, Allah'ın nimetleri ile yaratılmış ve kuşatılmıştır.

İnsanın varlığı incelemesi, varlıktaki nimetleri incelemesidir.

Varlığın kendinde olan tüm nitelikler, Allah'ın nimetleridir.

Tohum nimetlerle sarılıdır.

Tohumdan açığa çıkan ağaç nimetlerle oluşur.

Bir meyvenin oluşumu nimetlerledir, tadı nimetlerledir, tadı da bir nimettir.

İşte insan kendi üzerinde olan Allah'ın nimetlerini, sıfatlarını, tecellilerini görmeli ve kâlb sahibi olmalıdır.

İnsan bilmelidir ki bedeni, Allah'ın nimetleri ile kuşatılmıştır ve işlemektedir.

Mide besinleri sindirmek için yaratılmıştır.

Midedeki asitler besinleri sindirmek için yaratılmıştır.

Besinler de nimettir, mide de nimettir, asitler de nimettir.

Tüm organlar Allah'ın nimetleri ile işlevselliğini yerine getirir.

İnsan, Allah'ın nimetleri sayesinde yaşamını devam ettirir.

Hava bir nimettir, o havayı solumak da bir nimettir.

Bu bölümde geçen "Sırâtallezîne enamte" âyeti "nimetlerinin yolu üzere olmak" demektir.

İşte insan nimetleri bilmeli ve şükür içinde olmalıdır.

Nimetler Allah'ın hakikatleridir.

İnsan, hayatını ya hakikatleri aramakla geçirecektir.

Ya da bir gadab yâni öfke, kavga, hiddet, hırs, içinde geçirecektir.

Bu bölümde geçen "magdûbi" gadab kelimesinden gelir.

Gadab; öfke, kızgınlık, hiddet demektir.

Gadablı bir kimse, öfkesine esir olmuştur.

Öfkesine esir olanın beyni, hakikatleri düşünmez olur.

Öfke kişiyi gaflete düşürecektir, doğru düşünmekten uzaklaştıracaktır.

Âl-i İmrân Sûresi 134: “Vel kâzımînel gayza-öfkenu-kinini bastır.”

Mâide Sûresi 64: “Kullemâ evkadû nâran lil harbi etfee hâ Allâh”

Meâli: “Allah, içinizdeki tüm harb-kavgâ, hiddet ateşinizi söndürmenizi bildiriyor.”

İnsan, hiddetini, öfkesini, kinini, nefretini söndürmelidir.

İçsel kavgalarını söndürmelidir.

Kişi, tefekküre mâni olacak hiddetin her türlüşünden uzak durmalıdır.

Öfkesini, hiddetini kontrol edebilmelidir.

Kişinin içinde; gadab duygusu varsa, aklını ilim üzere kullanmaz olur, düşünmez olur, hakikatlerden uzak olur.

Öfke, nefret içinde olan kimsede; aşk, sevgi, şefkat, rahmet duyguları yok olur.

Kişinin içindeki gadab ateşi söndürülmediği müddetçe, kişiyi nefreti, öfkesi yakar bitirir.

Rahmetten, şefkatten, sevgiden, saygıdan uzak eyler.

İlimden, irfandan, şuurulu olmaktan uzak eyler.

O kişi, çevresiyle birlik duygusunu oluşturamaz.

O kişi, hep saldırgan olur, kırıcı olur, kırılğan olur.

İşte onun için Kur’ân’da; “içindeki gadabı-öfkeyi, onların meydana getirdiği kavgaları söndür” diye bildirilir.

Ocakta su kaynıyorsa, onu kaynatan altındaki ateştir.

Ateş sönerse suyun kaynaması durur.

Kişinin içindeki ateşin sönmesi için de gadab halinin, kavgâ-nefret duygularının bitmesi gerekir.

Kişinin içindeki gadab ateşi yandığı müddetçe; öfkeli olur, kavgalı olur, kendisine ve çevresine zarar verir, mutsuz olur, kendi cehenneminde kendini yakar.

Gadab kişiyi, Hakk'tan ve hakikatten uzaklaştırır.

Gadab, yâni öfke, kin ve nefret duygusu, insanı esir alan bir duygudur.

Cehennemın ateşi; gadab, kin, nefret, düşünce ve duygularıyla ateşlenir.

Gadab kişiyi, dalaletle sürükler, şeytanlaştırır.

Şeytanın doğuş yeri gadabtır, yâni öfke, kin, nefret, düşmanlık gibi duygulardır.

Şeytan diye ayrı bir varlık yoktur.

Şeytan, gadab, kin, nefret, düşmanlık duygularını giyen insandan başkası değildir.

Kibir, bu duyguları besleyen bir zehirdir.

Gadab, kin ve nefret duygusu, insanın içinde yanan bir ateştir.

Kin ve nefret, düşmanlık duygularını getirir.

İçinde kin ve nefret olan kişi:

Allah idrakinden uzaktır.

Allah'ı anlamaktan uzaktır.

Onun inancı sadece kuru bir inançtan başka bir şey değildir.

İnsan olmaktan uzaktır.

İçindeki gadabı-öfkeyi-hiddeti kontrol edemeyen kimse mutlaka birilerine kötülük, zulüm edecektir.

Zâlim kimse sevgiden, saygıdan, iyilikten uzaklaşacaktır.

İçinde kin ve nefret duygusu olan kişide, Allah sevgisi yoktur.

Âl-i İmrân Sûresi 57: "Vallâhu lâ yuhıbbuz zâlimîn."

Meâli: "Allah sevgisi yoktur, zâlim kimselerde."

Gadablı-gayzlı kimseler, hakikatleri işitmekten uzaktırlar.

Furkân Sûresi 12: “İzâ raethum min mekânin baîdin semiû lehâ tegayyuzan ve zeffrâ.”

Meâli: “Buldukları yerlerde, öfkeli, kavgalı hâllerde olanların, hakikatleri işitmekten uzak olduklarını görürsün.”

Âyette muhteşem bir şekilde belirtildiği gibi, öfke, hiddet içine düşen bir kimse, dinlemekten, işitmekten, duymaktan uzaklaşır.

Bu bölümde geçen “gayril magdûbi-gadabını bırak, at” buna işaret eder.

İşte insan mutlaka öfkesini, hiddetini kavgalı halini kontrol edebilmelidir.

Bu duygular kişiyi dalalete sürükleyecektir.

Bu duyguların bitmesi için de ilâhî aşka erişmek gerekir.

Allah’a teslimiyet ve tevekkül içinde olmak gerekir.

İşte ilâhî aşka erişenler hidâyet yolunda olanlardır.

Onlar gadablarını söndürebilen kimselerdir.

İlâhi aşka erişenler, Allah’ı hiç unutmazlar hep o şuurda yaşarlar.

O şuurla hareket eden kimseler, gadablarını söndüreceklerdir.

Ve hidâyet yolu üzere olacaklardır.

İnsan ya hakikatlerin dosdoğru yolu üzere olacaktır.

Ya da bir gaflet, dalalet içinde olacaktır.

Gaflet, kişinin kendisinin ve çevresinin farkında olmadan yaşamasıdır.

Hakk’ı hakikati bilmeden yaşamasıdır.

Gaflet; hakikati terk etmek, ihmal etmek, şuurdan düşmek, idraksizlik içinde olmak, hataya düşmek, akılsızlık etmek, ilimden uzaklaşmak, şaşırarak, yanılmak anlamlarına gelir.

Hakikatlerden uzak olan kişi gaflet içindedir.

Allah hakikatinden yoksun olarak yaşayan kişi bir gaflet içindedir.

Allah'ı unutan kişi gaflete düşmüştür.

Hakikatlerden sapan, benliğe düşen kişi dalalete düşmüştür.

Dalalet, haktan hakikatten sapmak demektir.

Allah hiçbir kulunu dalalete sürüklemeyiz.

Toplumda genelde "Allah dilediğini saptırır, dilediğine hidâyet verir" diye bilgiler sunar.

Kur'ân'da yapılan meâlleri örnek gösterir.

İbrâhîm Sûresi 4: "Ve mâ erselnâ min resûlin illâ bi lisâni kavmihi li yubeyyine lehum fe yudillullâhu men yeşâu ve yehdî men yeşâ ve huvel azîzul hakîm."

Diyanet Meâli: "Biz her peygamberi, ancak kendi kavminin diliyle gönderdik ki, onlara (Allah'ın emirlerini) iyice açıklasın. Allah, dilediğini saptırır, dilediğini de doğru yola iletir. O, mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir."

Tevhîd-i Kur'ân Meâli: "Bir Resûl kendi kavminin lisanının dışında hakikatlerimizi anlatmaktan başka bir şey için açığa çıkmadı. Bundan sonra isteyen kimse Allah'ın hakikatlerinden kendi anlayışına sapar ve isteyen kimse de hakikatlere yol bulur ve tüm değerlerin yüce sahibinin, tüm varlığa hâkim olanın O olduğunu anlar."

İşte burada bir gerçek bize sunuluyor.

Resûl hakikatleri anlatır, isteyen kimse o hakikatlerle Allah'a yol bulur, isteyen kimsede kendi cehalet anlayışına sapar.

Kişinin hakikatleri anlaması kendi bildiği cehalet anlayışını bırakmasıylaadır.

Kişi kendi cehalet bildiklerini bırakmazsa anlatılan hakikatleri anlayamaz.

Çünkü anlatılan her şeyi kendi bildikleriyle tartar ve kendi bildikleri ağır basarsa kendi cehalet anlayışına sapar.

Allah kimseyi saptırmaz.

Her nefeste insana “sendeyim kulum, sendeyim kulum” diye seslenir.

“Aradığın hakikatler senin bedenindedir” diye seslenir.

Elest hitabı, kişinin kendi bedeninden gelen bir hitaptır.

Elest meclisi, kişinin kendi beden meclisidir.

Allah o meclisten insana her an seslenir.

“Senin vücûd sahibin ben değil miyim?” diye kuluna her an hitap eder.

İşte hidâyete giden yol bu hitabı duymakla başlar.

Allah kulunu saptıran değil, hidâyete sevk edendir.

Kendi vücûdundan ona hitap edendir.

Bizden istenen Allah’a arif olmak ve o şuurda yaşamaktır.

Allah kuluna her saniye, onun bedeninden tüm işaretle-riyle seslenir.

“Beni tanı, beni anla, bana teslim ol” diye, kuluna kulunun bedeninden hitap eder.

Allah kulunu, hakikatlere arif olması için yarattı onu saptırmak için değil.

İbrâhîm Sûresi 4. âyeti kelime kelime inceleyelim:

Fe yudillu Allâh : Bundan sonra, kendi bildiğine sapma, dalalet, Allah,

Men yeşau : Kim, kimse, ister, isteyen,

Ve yehdî : Yol gösteren, hidâyet, kılavuz, hidâyet bulan,

Men yeşau : Kim, kimse, ister, isteyen,

Şeâ kelimesini incelediğimizde, kelimenin “istek, istemek” olduğunu...

Yeşeâ kelimesinin “isteyen, istekte bulunan” olduğunu...

Men yeşeâ “isteyen kimse, kim isterse” olduğunu anlıyoruz.

Ve böylece “Bundan sonra isteyen kimse Allah’ın hakikatle-rinden kendi anlayışına sapar ve isteyen kimse de hakikatlere yol bulur” meâli daha anlama uygun geliyor.

Hazreti Muhammed, yaşadığı toplumda insanlara hakikatleri tebliğ etmiştir.

Yâni hakikatlere kapılar açan bilgiler sunmuştur.

Kimileri, atalarından gelen kendi inançlarını üstün gören, başkalarına hor bakan inançlarında kalmayı tercih etmiştir.

Kimileri, sunulan bilgileri düşünmüş, tefekkür etmiş, hakikatlerle kapılar açmıştır.

İşte bir kısım, sunulan bilgileri düşünmeyi bile reddetmiş, kendi bildiklerinin yoluna sapmıştır.

İşte bunlara “dalalet durumuna düşenler” denmiştir.

Yâni “atalarının yargılayıcı inancına sapanlar” denmiştir.

Müellifler genelde “dalalet-saptırdıklarının yoluna” diye meâl ettiklerinden dolayı, toplum dalaleti veren Allah’tır diye inanmıştır.

Ve çoğu kimse, Allah’ın mudil esması vardır, yâni dalalet edici esması vardır, diye inanır.

Oysa Allah’ın mudil değil, mûzil esması vardır.

Mudil, şeytana aittir.

Mûzil, Allah’a aittir.

Mudil; dalalete sürükleyen, saptıran, doğru yoldan çıkaran demektir.

Mûzil “المذل”: İzale eden, çözen, eriten, gideren, açan, içten dışa şekillendiren, müşküleri çözen demektir.

Allah, varlığın yaratılışından, rûhdan gelen üflenişle, rûhun DNA’sında yazılımı bir bir çözerek, bedenleri oluşturur.

Allah, her varlığın yaratılışında içten dışa bir çözümlüme varlığı ince ince şekillendirir.

Bir tohumdan ağaç, müzil esmasıyla adım adım çözümlenerek meydana gelir.

Bir yaprak, bir çiçek, bir dal, meyve hep müzil esmasıyla adım adım şekillenir.

Müdil, yâni dalalete sürüklemek yâni saptırmak şeytanın dürtüsüdür.

Furkân Sûresi 29: “Lekad edallenî aniz zikri ba’de iz câenî ve kâneş şeytânu lil insâni hazûlâ.”

Meâli: “Doğrusu şeytan Allah’ın zikrinden-hakikatlerinden saptırır ve duygusuz hissiyatsız insandan şeytan olur.”

Nisâ Sûresi 60: “Yurîduş şeytânu en yudillehum dalâlen baîdâ.”

Meâli: “Şeytan onları dalalete sürükler, dalalete düşürerek, hakikatlerden uzaklaştırır.”

Nisâ Sûresi 116: “Ve men yuşrik billâhi fe kad dalle dalâlen baîdâ.”

Meâli: “Ve kim Allah’a ortak koşarsa, artık o hakikatlerden uzaklaşıp kendi cehaletine sapmış olur.”

Kur’an incelendiği zaman görülecektir ki dalalete sürükleyen şeytandır.

Mudil, şeytana aittir.

Kur’ân’da, ortak koşma içinde olan kimsenin, dalalete sürüklendiği belirtilir.

Ortak koşmak yâni müşriklik, Allah’ın ulviyetinin yanında, “ben de varım” deyip, bir benliğin, gururun, kibirin içine düşmektir.

Allah’a ait olan sıfatları, bedeni, kendinde nispet etmektir.

İşte dalalet çok iyi anlaşılmalıdır.

Allah’ın mudil esması vardır deyip, Allah’a iftira atmamak gerekir.

Mudil, yâni dalalete düşürmek, şeytana aittir, Allah’a ait değil.

Kur’ân’ın birçok yerinde bu belirtilmiştir.

Allah’ın mudil esması yoktur.

Allah, hiç kimseyi dalalete sürüklemez, hakikatin yolundan saptırmaz.

Kişi, kendini bâtil alana yöneltmekle, ilimden ayrılmakla, gurura kibire düşmekle, zâlimleşmekle, hakikatlerden dala-lete sürüklenir.

Bu durum, Kur'ân'da apaçık belirtilir.

Tevbe Sûresi 115: "Ve mâ kânallâhu li yudille kavmen."

Ve mâ kâne Allah : Olmadı, olmaz, değil, Allah,

Li yudille kavmen : Saptıracak, yanıltmaz, dalalete sürükleyen, kavim, kimse,

Meâli: "Allah hiç kimseyi saptıran-dalalete sürükleyen de-ğildir."

Burada ne kadar net belirtilmiş.

Allah hiç kimseyi dalalete yâni sapıklığa yâni yoldan çık-maya sürüklemez.

Kişi düştüğü dalaleti; kendi inancının yargılarında, bâtil bil-diklerinde, zulmani hâllerinde aramalıdır

Kur'ân'da bir âyet bir âyetle çatışmayacağına göre, yapılan meâllerde uyumsuzluk varsa bu müellifle Alâkalıdır, Kur'ân'la ilgili değildir.

Alttaki âyette de belirtildiği gibi, insanlar birbirlerini yalan-larla, ilme dayalı olmayan bilgilerle dalalete sürüklerler, yâni hakikatlerden saptırırlar.

En'âm Sûresi 144: "Fe men azlemu mimmenifterâ alâl-lâhi keziben li yudillen nâse bi gayri ilm. İnne Allah lâ yehdi el kavme el zâlimin."

Fe men azlemu : Artık, öyleyse, kim, zâlim olan,

Mimmen ifterâ : Kimseden, iftira, uyduran,

Alâ Allah keziben : Allah'a karşı, yalan,

Li yudill el nas : İçin, sapkınlık, hakikatlerden sapmak, insanlar,

Bi gayr ilm : Bir ilim olmaksızın, bir şey bilmeden,

İnne Allâh lâ yehdi : Muhakkak ki, Allah, yok, yol bulma, rehber,
El kavme el zâlimin : Kavim, topluluk, kimseler, zâlim, kötülük
yapan,

Meâli: “Bir ilimle hareket etmeyip, Allah hakkında yalanlar söyleyip, insanları saptırandan daha zâlim kimdir? Muhakkak ki zâlim kimseler Allah’a yol bulamazlar.”

Âyette belirtildiği gibi, ilimden ayrılan herkes dalaletle sürüklenir.

Yalanlarla yâni asılsız şeylerle hareket eden herkes, bir dalaletin içine düşer.

Ve insanları, ilimden uzaklaştıran, hurâfelere sürükleyen kimse zâlim kimsedir.

Mâide Sûresi 105: “Yâ eyyuhâllezîne âmenû aleykum enfusekum lâ yadurrukum men dalle izehtedeytum ilâllâhi merciukum cemîân fe yunebbiukum bimâ kuntum tamelûn.”

Meâli: “Ey iman edenler! Siz kendi üzerinizdeki hakikatleri anlamışsanız, dalalette kalan kimse size zarar veremez. Siz hidâyet bulmuşsanız, hepinizin kaynağının Allah olduğunu bilirsiniz. Böylece siz yaptığınız şeylerden size hakikatlerin haber verildiğini anlarsınız.”

Âyette belirtildiği gibi, hidâyete erişen, dalaletle düşmeyecektir.

Hidâyete erişen kimseye, dalalet içinde olan zarar veremeyecektir.

Hidâyet yolundan döndüremeyecektir.

Kişinin hidâyete erişmesi, kendi vücûdunu sırat bilmesi ve o vücûdda Hakk’a ve hakikatlere şahit olması ile mümkün olacaktır.

En’âm Sûresi 77: “Fe lemmâ rae el kamere bâzigan kâle hâzâ rabbî fe lemmâ efele kâle le in lem yehdinî rabbî le ekûnenne minel kavmid dâllîn.”

Meâli: “Sonra da, ortaya çıkan Ay’ı gördüğünde dedi ki: Rabbim bu mudur? Fakat o da gelip geçtiği zaman, eğer ben

Rabbimin hidâyetini anlayamazsam, elbette dalalette kalan kimselerden olurum, dedi.”

Bu âyette de Fâtiha Sûresinin 7. âyetinde olduğu gibi hem dalalet hem hidâyet geçer.

“Hazreti İbrâhim’in aradığı gibi hakikati arayan hidâyete erecektir” diye bildirilir.

Yerlerin ve göklerin yaratılışını düşünmek ve oradan yaratıcıyı anlamak, kişiyi hidâyete erdirecektir.

Yönünü varlığa döndürmeyen, atalarının yargılayıcı inanç bilgilerinde kalan hidâyete eremeyecektir.

Yaratılan her şey hidâyet yoludur.

Sıratı müstakimdir.

Hakk’a açılan bir kapıdır.

Her kim İbrâhîm gibi o kapıdan içeri girerse, hidâyet yolunda olacaktır.

Her kim ilmi terk edip, varlığı incelemeyi terk edip, atalarının yargılayıcı inancında kalırsa, o kimse dalalete gidecektir.

İbrâhim gibi aramak, hidâyet yolunda olmaktır.

Hazreti İbrâhim, görünen varlığın hakikatini aradı.

Yerlere baktı, göklere baktı.

“Bu görünenler nedir, varlık nasıl oldu, varlığı kim yarattı, beni kim yarattı?” diye sorguladı.

Bakmanın, gözlemlemenin, sorgulamanın, hakikatine erişti.

Yerlere göklere bakarak; “Bu âlem nasıl var oldu, bu âlemi var eden kimdir, benim Rabbim sen misin?” sorularını sorarak, “Hakikati arayanların babası” olarak anılır oldu.

En’âm Sûresi 75-79

75- İşte böylece İbrâhim; göklerdeki ve yerdeki gücün sahibini anlamak, nûrumuzu anlamak ve hakikatlerden emin olmak için baktı gözlemledi.

76- Sonra da, gece bir bilememelik içindeyken bir yıldız gördü ve dedi ki: Rabbim bu mudur? Fakat o gelip geçtiği zaman, gelip geçenlerde sevgiye ulaşamam, dedi.

77- Sonra da, ortaya çıkan Ay'ı gördüğünde dedi ki: Rabbim bu mudur? Fakat o da gelip geçtiği zaman, eğer ben Rabbimin hidâyetini anlayamazsam, elbette dalâlette kalan kimse-lerden olurum, dedi.

78- Sonra da, ortaya çıkan güneşi gördüğünde dedi ki: Bu daha büyük olan mıdır Rabbim? Fakat o da gelip geçtiği zaman dedi ki: Ey kavmim! Ben sizin ortak koştuğunuz şeylerden uzağım.

79- Ben yüzümü Tevhîd üzere, gökleri ve yeri var eden o güce çevirdim ve ben O'nun varlığının yanında kendime varlık isnat eden değilim.

İbrâhim gibi hakikati aramak, kişiyi hidâyete eriştirecektir. Kişi varlığa bakmalı, yaratılışı düşünmelidir.

Ve bilmeli ki her varlık bir sıradır yâni Hakk'a açılan bir yoldur.

Kur'ân'da "İbrâhim gibi bak" âyeti vardır.

"Nûrî İbrâhim" En'am Sûresi 75

İnsan, varlığın nasıl var olduğunu anlamak için varlığa bakarak düşünmelidir.

Yerlere göklere bakmalıdır.

Varlıktaki işleyişi, nitelikleri anlamak için bakmalı, gözlemlemelidir.

"Nasıl var olduk, nasıl vücûdlandık?" diye düşünüp araştırmalıdır.

"Ben neyim, ben kimin?" diye tefekkür etmelidir.

"Nereden geldik, nereye gidiyoruz?" diye sorgulamalıdır.

İşte hidâyet yolu, varlığın kendinde olan ilmi yoldur.

Dalalet ise, o ilimden sapıp, hurâfelerle hareket etmektir.

Dalalet kişiyi; gurura, kibire, zulme sürükler.

Dalalete sürüklenen, kendi şeytanına döner, ona sarılır.

Ve şeytaniyle, Allah'a yönelir ve zanneder ki kendisi hidâyet yolundadır.

Bu durum alttaki âyette çok güzel açıklanmıştır.

A'râf Sûresi 30: "Ferîkan hadâ ve ferîkan hakka aleyhimud dalâletu innehumutte hazûş şeyâtîne evliyâe min dûnillâhi ve yahsebûne ennehum muhtedûn."

Meâli: "Onlardan bir grubu Hakk'a yöneldiler ve onlardan bir grubu kendi üzerlerindeki hakikatleri bırakıp kendi anlayışlarına saptılar. Onlar, Allah'a ait hakikatleri bırakıp, şeytani hallerini dost edindiler ve onlar zannettiler ki Hakk'a yöneldiler."

Bu âyette de hidâyet ve dalalet kelimeleri geçer.

Kişi, kendi üzerinde olan Allah'ın tecellilerini görmekten uzaklaştığı an, dalalete sürüklenecektir.

Yâni hakikati anlamaktan sapacaktır.

A'râf Sûresi 186: "Men yudulli Allah fe lâ hâdiye lehu."

Men yudilli Allah : Kimse, kim, dalalet, hakikatlerden sapma, Allah,
Fe lâ hâdiye lehu : Artık, yoktur, yol gösteren, hidâyet, ona,

Meâli: "Kim Allah'ın hakikatlerinden saparsa, o kimse hidâyete erişemez."

İşte bir kimse, Allah'ın hakikatlerini bırakıp, yâni varlığın özünde olan yolu bırakıp, atalarından gelen yargılayıcı, öteleyici, hor görücü inanca dönerse, o kimse hidâyete erişemez.

İşte bu bölümde geçen "ve lâ el dâllîn"; "dalalete düşme, dalaleti yok et" anlamındadır.

Lâ, yok et anlamındadır.

Dalalet; benlikte kalmak, şirk koşmak, vücûdu kendine nispet etmek, baktığı varlıkta Allah'ın vechîni görememek, Allah duygusundan uzak olmaktır.

Hidâyet; her an her yerde Allah'ın vechîni görerek yaşamaktır.

Tüm makâmın Allah'a ait olduğunu bilerek yaşamaktır.

Tüm varlığın Allah'tan geldiğini, Allah'a döndüğünü, Allah'la zâhir olduğunu, Allah'la tutulduğunu, Allah'la işlediğini görebilmektir.

“Huvel evvelu vel âhiru vez zâhiru vel bâtin- Hadid Sûresi 3” âyeti gönüllerinde tecelli edenler, hidâyete ermişlerdir.

Makâm-ı Mahmûda ermişlerdir.

MAKÂM-I MAHMÛD

İsrâ Sûresinin 79. âyetinde geçen “Makâm-ı Mahmûd” Ahmed, Hamd, Ehad makâmı demektir.

Şimdi makâm ve mahmûd kelimelerini dikkatlice inceleyelim:

Makâm; mekân, mânâsını taşıyan yer, durulan yer, teslim olunan yer, sahibine ait olan yer, sahibinin kudretini gösterdiği yer, mânâsına erişilmek için durulması gereken yer anlamlarına gelir.

Makâm; kâme kelimesinden gelmektedir.

Kâme; ikâme, ikâmet, ikâmetgâh, kâ'im, kavim (akvâm), kayyûm, kıyâm, kıyâmet, istikâmet, birbirine bağlı kelimelerdir.

Kâme olan, kayyûm olan Allah'tır.

Allah, her makâmın-mekânın sahibidir.

Her makâmda Allah kudretini gösterir.

Allah, her varlıkta diri olan ve her varlığı tecellileri ile tutandır.

Her varlık bir mekândır, o mekânın sahibi Allah'tır.

Yâni tüm bedenlerin tek Zâtı vardır, O da Allah'tır.

Allah kendi makâmında, kendisi bulunur.

Kendi makâmında kendi gücünü gösterir.

Namazda ayakta durulan adına kıyâm denilen kelime; kâme kelimesi ile bağlantılıdır.

Kıyâm; varlıkta diri olan, varlığı ayakta tutan, varlığa hâkim olan demektir.

Aynı zamanda kıyam-kâme; kalkmak, dikilmek, yükselmek, kaldırmak, dikmek gibi anlamlara gelir.

Hakikat yolunda bir talebe, bir makâmda, o makâmın mânâsına erişinceye kadar orada durması gerekir.

Makâmın sahibi Allah olduğuna göre, talebe aldığı dersin makâmında, o makâmın mânâsına erişebilmek için, ince ince tefekkür ederek, o makâmın sahibine ve sahibinin hakikatlerine şahit olur.

Çünkü maksat, makâmın mânâsına ermektir.

Makâm kişiye değil, Allah'a aittir.

Benden bir makâmdır, o makâmın mânâsı, sahibi, Zâtı Allah'tır.

Zikrullah makâmında Zâkir Allah'tır.

Fiillullah makâmında Fâil Allah'tır.

Sıfatullah makâmında Mevsûf Allah'tır.

Zâtullah makâmında Zât Allah'tır.

Yâni her varlıkta zikriyle Zâkir olan, fiiliyle Fâil olan, sıfatlarıyla Mevsûf olan, bedenlerde mevcûd olan Zât Allah'tır.

Yâni her varlıkta her an olmakta olan hareketliliğin, titreşimin, frekansların, işleyişin, niteliklerin-sıfatların, bedenlerin sahibi-Zâtı Allah'tır

İşte tüm makâmın tek sahibi vardır, O da Allah'tır.

Mahmûd ise; Hû, Hamd, Ehad, Ahmed, Muhammed, Hamûd kelimeleri ile bağlantılıdır.

Mahmûd; ehadiyetin sahibi, hamdın sahibi, tüm makâmın sahibi, Muhammed sırrını taşıyan, tüm makâmın mânâsını içinde barındıran demektir.

Tüm makâmın, Mahmûd'dan süzülüp gelmiştir.

Makâm-ı Mahmûd'un sahibi Allah'tır.

Fâtiha Sûresinin her bir kelimesi, gönüllerde mânâ bulduğunda, Makâm-ı Mahmûd'un kapıları açılacaktır.

Makâm-ı Mahmûd, tüm makâmın yüceliğinin geldiği ulvî makâmdır.

Makâm-ı Mahmûd'a giden yol Fâtihadan geçer.

Fâtiha'daki; rahîm, rahmân, bism, Hû, el, hamd, Rabb, âlem, mâlik, yevm, din, abd, Makâm-ı Mahmûd'a giden bir sırat-ı mustâkîmdir, Makâm-ı Mahmûd'un yüceliklerini gösteren makâmlardır.

Makâm-ı Mahmûd, tüm yüceliklerin cem boyutudur.

Tüm yüceliklerin tek yücelik olduğunu gösteren Ehadiyet boyutudur.

Allah'ın fiilleri, sıfatları, Zâtının birliğidir.

Makâm-ı Mahmûd'a erenler, hidâyete ermiş olanlardır, müminlerdir.

Makâm-ı Mahmûd'un yolu, Fâtiha'nın hakikatine erişmekle mümkündür.

Fâtiha makâmına erenler, kendilerindeki Hakk'ın sırlarını fethedenler, Makâm-ı Mahmûd'a ereceklerdir.

Sidret'ül müntehâ'ya erişenler Makâm-ı Mahmûd'a erişeceklerdir.

Sidret'ül müntehâ'da ki sidre: s,d,r kökünden gelir.

Sadr, sidre oradan gelir.

Sidre: Ağaç, tüm kâinatın geldiği asıl kaynak, gönül âlemi demektir.

Müntehâ ise: Nihâyet, son, son nokta, varılacak yer, birlik yeri demektir.

Sidretü'l müntehâ: Hakk halk birliği, âmâ buutu, halkiyetin kaynağı, gönlün sonsuz boyutu, kâinat ağacının tohum boyutu anlamındadır.

Rûhların vücûd elbiselerini henüz giymedikleri, tüm özlerin bir arada buldukları, varlıkların var olmadan önce bir bütünlük içinde oldukları kaynağın adıdır sidretü'l müntehâ.

Varlığın geldiği kaynaktır.

Varlığın varlık olarak olmadığı kaynaktır.

Nûrun, rûhun doğduğu kaynaktır.

Hiçlik, âmâ buutudur.

Tüm kâinatın, tüm varlığın Allah'ta bir tohum misali bulunduğu sistemdir.

Tüm varlığın, bir bulut misali bir bütünlük içinde bulunduğu özdür.

Nasıl ki bir tohumda, o ağaca ait tüm nitelikler gizli bir halde varsa, o tohum toprağa düştüğünde, filiz verip ağaç açığa çıkıyorsa, yâni o ağacın henüz vücûd bulmadan önceki hâli tohumda varsa, bu kâinat da var olmadan önce Allah buutunda tastamam vardı.

İşte, Sidretü'l müntehâ:

Allah'a ait sistemdir.

Sonsuzluk boyutudur.

Nûrun, rûhun doğduğu kaynaktır.

Âmâ buutudur.

Hakk Halk birliğidir.

Muhammed nûrunun geldiği kaynaktır.

Allah ile Muhammed boyutunun bir vücûd olduğu boyuttur.

Tüm varlığın geldiği kaynaktır.

Kâinat ağacının tohum boyutudur.

Varlığın nûr elbiseleriyle bulunduğu boyuttur.

Tüm âlemlerin nûranî boyutudur.

Allah tüm kâinatı, sidretü'l müntehâ'dan var etti.

Ahsen-i takvim üzere varoluş, sidretü'l müntehâ'dan başlar.

İşte bu makâma erişenler, Makâm-ı Mahmûd'a erenleridir.

Makâm-ı Mahmûd'a erenler rahîmiyetten açığa çıkan rahmâniyetin hakikatine ermişlerdir.

Rahîm olan rahmân olan Allah'ın her varlıktaki vechîne ermişlerdir.

Hamd makâmına ermişlerdir.

Rabb boyutuna ermişler, vücûdların sahibine şahit olmuşlardır.

Âlemler sırrına ermişler, iç içe âlemlerin mâlikine teslim olmuşlardır.

Cümle âlemin, Allah'ın nimetleri-sıfatları ile kuşatıldığını görmüşlerdir.

Mâlik olan Allah'ın, her şeyin sahibi olduğuna şahit olmuşlardır.

Dinin, sünnetin, şeriatın hakikatine erişmişlerdir.

Kulluk boyutuna erişmişler, Allah'ın kulu olduklarını anlamışlardır.

İstiâne makâmını görmüşler, her kulun Allah'a bağlı olduğunu, dönük olduğunu, O'nunla var olduğunu, O'na muhtaç olduğunu, O'nunla birlik içinde olduğunu anlamışlardır.

Hidâyetin ne olduğunu anlamışlar, her varlığın bir sırat olduğunu, her varlığın hidâyete giden yol olduğunu görmüşlerdir.

Dalaletin de ne olduğunu anlamışlar, dalaletten nasıl uzak durulacağını fark etmişlerdir.

İşte onlar, Fâtiha Sûresinin fatihleridir.

İşte onlar, Makâm-ı Mahmûd makâmının erenleridir.

Makâm-ı Mahmûd, makâmın geldiği kaynak boyutudur.

Tüm makâmı içinde barındıran boyuttur.

Mahmûd; tüm yücelikleri içinde barındıran demektir.

Makâmın en yücesi olarak değerlendirilmiştir.

Mahmûd, hamd kelimesinden gelir.

Mahmûd, Hazreti Muhammed'in adlarından biridir.

Mahmûd; hamd makâmına eren demektir.

Makâmı- Mahmûd ve leyl-i tehecced, İsrâ Sûresi 79. âyette geçer.

Leyl-i tehecced makâmına erenler, Makâm-ı Mahmûd'a ererler.

İsrâ Sûresi 79: "Leyli fe tehecced."

İsrâ Sûresi 79: “Makâm-ı Mahmûd.”

Toplumda “Leyl-i tehecced” teheccüd namazı diye bilinir.

Oysa o âyette “Salât” kelimesi geçmez.

“Leyl-i tehecced” âyetini gece namazı diye çevirmek ne kadar doğru olur düşünmek gerekir.

“Gece namazından maksat nedir?” çok iyi düşünmek gerekir.

“Leyl-i tehecced” kelimesini inceleyelim.

Leyl; gece, karanlık, gölge, yansıyan nûr, gecenin sahibi, yıldızlardan yansıyan ışık anlamlarına gelir.

Tehecced, hücced kelimesinden gelir.

Hücced; delil, burhan, belge, işaret, ispat, nitelikler, göstergeler anlamlarına gelir.

Leyl’den maksat, geceleyin yıldızlardan ışığın yansıması durumudur.

Gece gökyüzünde bir ışık gördüğümüzde anlarız ki, orada bir yıldız vardır.

Oradaki ışık galâksi de olabilir bir evren de olabilir.

Gece yıldızdan yansıyan ışık, yıldızın delilidir, ispatıdır, hüccetidir.

Leyl makâmı, Halk makâmıdır.

Halk’tan yansıyan nûr Hakk’ın nûrudur.

“Leyl-i tehecced”:

Halk’ta Hakk’ın kendini zâhir etmesidir.

Kendini ispat etmesidir.

Kendini göstermesidir.

İşte cümle varlıktan da Hakk, her an hüccetleriyle kendini ispat eder.

Her varlıktan Hakk, nûruyla kendini ispat eder.

Her varlıktan Hakk, nûrunu yansıtır.

İşte Halk’ta Hakk’ı seyretmek “Leyl-i tehecced” sırrıdır.

Ağacın gölgesini düşünelim, aslında gölge yoktur, gölge ağacın ispatıdır.

Gölge nafiye boyutundadır.

Gölgenin aslı ağaçtır.

Gölge Güneş'in durumuna göre oluşur.

Güneş, tam tepede iken ağacın gölgesi ağaçta yok olur.

Ağacın gölgesi yok olur, ama ağaç duruyordur.

İşte nafiye boyutu da budur.

İşte tüm varlık, Allah'ın gölgesi mesabesinde.

Varlık gün gelir yok olur, ama Allah'ın zâtı bâkidir, asla yok olmaz.

İşte, varlığın Hakk'ın gölgesi olma sırrı "Leyl-i tehecced" sırrıdır.

Leyl-i tehecced'in gece namazı diye zevk edilmesi; nasıl ki gece yıldızlar kendini ışığıyla gösteriyorsa, Allah da tüm varlıktan hüccetleriyle kendini gösterir.

Varlıktaki tüm nitelikler Allah'ın hüccetleridir.

İşte hakikatte namaz "Leyl-i tehecced" makâmıdır.

Namaz dâimdir, namaza dâhil olan, her an Hakk ile Hakk olur.

"Leyl-i tehecced" makâmına eren dâim namazdadır.

Namaz:

Hakk ile Hakk olduğunu bilmektir.

Hakk ile bir olduğunu bilmektir.

Her an Hakk'a bağlılık içinde yaşamaktır.

Vücûdun her an Hakk'la iletişim içinde olduğunu kavramaktır.

Cümle varlığın Allah'ın zâtıyla kuşatıldığını bilmektir.

Her şeyin Allah'a bağlı olmasıdır.

Her şeyin Allah ile birlik, bütünlük, iletişim içinde olmasıdır.

"Leyl-i tehecced" makâmına erenler, daima namaz boyutuna ererler.

Onların; seyretmeleri, oturmaları, yürümeleri, çalışmaları, konuşmaları, düşünmeleri hep namazdır.

Onlar ne yaparlarsa yapsınlar her an Allah'a bağlılık içinde yaparlar.

Onların seyirleri;

Halk'ta Hakk'a nazar etmektir.

Baktıkları her varlığa "Semme Vechullah" nazarıyla bakarlar.

Onlar her yerde Allah'ın vechîni görürler.

Onlar, sûretleri sîretlerden ayırmadan bakarlar.

Onlar, Hakk ile Hakk'a nazar ederler.

Onlar bir yerde otursalar;

Şükür içinde otururlar.

Baktıkları eşyanın özüne bakarlar.

Niteliklerine bakarlar.

O niteliklerin Allah'a ait olan sıfatlar olduğunu bilirler.

Onlar yürüdüklerinde;

Karşılaştıkları her insanın, her varlığın Allah'ın kulu olduğu suuruyla bakarlar. Allah'ın hiçbir varlıktan ayrı olmadığını bilerek bakarlar.

Allah'ın her varlığı sıfatlarıyla kuşattığını, her varlığı Zâtıyla tuttuğunu bilerek bakarlar.

Onlar konuşurken;

Allah'ı unutmadan konuşurlar.

Allah için konuşurlar.

Ağızlarından çıkan her bir kelimedede Allah'ı hatırlatırlar.

Onlar düşünürken;

Allah'ın sonsuz hikmetlerini düşünürler.

Bir aşk içinde, bir şükür içinde, bir tevekkül içinde düşünürler.

Allah hissiyatından ayrılmadan düşünürler.

Onlar, dünyalık kaygı, karamsarlıktan geçmiş olanlardır.

Onlar, her an Allah'a teslimiyet içinde olanlardır.

Onlar, her an tevekkül içinde olanlardır.

Onlar, ilâhî aşk makâmına erenlerdir.

İşte onlar, her an namaz içinde olanlardır.

İşte onlar "Leyl-i tehecced" makâmına erenlerdir.

Leyl-i tehecced'e erenler, Makâm-ı Mahmûd'u görenlerdir.

Makâm-ı Mahmûd; tüm makâmları içinde barındıran makâmdır.

Makâm-ı Mahmûd'a erenler, varlıktaki tüm niteliklerin sahibinin Allah olduğunu bilerek yaşarlar.

Tüm nitelikler- sıfatlar, Allah'ın zâtına bağlıdır.

Âlemler ve Allah birbirinden ayrı değildir.

Suyun damlaları nasıl ki deniz ile birlik içindeyse, bu âlemde Allah ile birlik hâlinindedir.

İşte bu şuura erenler, hamd makâmının sırrına ererler.

Hamd; Allah'a ait olan tüm nitelikler, tüm hikmetler, tüm himmetler anlamındadır.

Varlıktaki tüm nitelikler yâni sıfatlar, Allah'ın sıfatlarıdır.

Makâm-ı Mahmûd, Hazreti Muhammed'in makâmıdır.

Muhammed boyutu, Hamd boyutudur.

Muhammed, Âdem'den Muhammed'e tüm makâmları cem eder, içinde barındırır.

Makâm-ı Mahmûd, Allah'a ait olan tüm niteliklerin geldiği yerdir.

"Hamd Allah'a mahsustur" denilmesindeki hikmet, varlıktaki tüm sıfatlar ve bu sıfatlardan gelen tüm lütuflar Allah'a mahsustur demektir.

İşte, Leyl-i tehecced makâmına erenler, tüm varlıktan yansıyan niteliklerin Allah'ın nûru olduğunu bilirler ve zevk ederler.

Makâm-ı Mahmûd şuuruyla yaşayanlar, varlıktaki tüm değerlerin, Allah'ın değerleri olduğunu bilerek yaşarlar.

Onlar "Hamd" şuuruyla yaşarlar.

Hamd şuuruyla yaşayanlar; tüm varlığın, Allah'ın sıfatlarıyla, fiilleriyle, Zâtıyla kuşatıldığını bilerek yaşarlar.

İsrâ Sûresi 79:

وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَّكَ عَسَى أَنْ
يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا

Ve minel leyli fe tehecced bihî nâfileten leke asâ en yebaseke rabbuke makâmen mahmûdâ

Ve min el leyli	: Geceden, halkiyet, Hakk'ın nûrunun varlıktan yansımaları,
Fe tehecced	: Halkiyette hakkı seyretme, teheccüd, hüccet, delil,
Bihî nâfileten leke	: Yokluk, boşluk, varlığından geçmek, gereksiz, sana,
Asâ en yebase ke	: Umulur, belki, göndermek, diriliğe ulaşmak, açığa çıkan, sen,
Rabbu ke	: Rabbin, vücûdlandırıran, sen,
Makâmen mahmûd	: Makâm, mahmûd, övülen, hamd, niteliklerin kaynağı,

Meâli: "Sen varlığından geçerek Halk'da Hakk'ı seyret. Umulur ki sen, Rabbinden açığa çıkan tüm varlığın niteliklerinin kaynağına erersin."

İşte Leyl-i tehecced; kişinin varlığından geçerek, Halk'ta Hakk'ı seyretmesidir.

Makâm-ı Mahmûd; Halk'ın Hakk ile bir olduğunun zevkine ermektir.

Makâm-ı Mahmûd makâmına erenler, tüm makâmların mânâsının birliğine erenlerdir.

Onlar, Hazreti Muhammed'e dost olanlardır.

Hazreti Muhammed'in mücadelesini takip edenlerdir.

İşte Fâtiha Sûresinin her bir kapısından geçenler, makâm makâm hakikatlere erişenler, Makâm-ı Mahmûd makâmına erenlerdir.

Necm Sûresi:

7- Ve huve bil ufukil a'lâ.

8- Summe denâ fe tedellâ.

9- Fe kâne kâbe kavseyni ev ednâ.

10- Fe evhâ ilâ abdihi mâ evhâ.

11- Mâ kezebel fuâdu mâ reâ.

12- E fe tumâr rûnehu alâ mâ yerâ.

13- Ve lekad reâhu nezleten uhrâ.

14- İnde sidretil muntehâ.

15- İndehâ cennetul mevâ.

16- İz yağşes sidrete mâ yağşâ.

17- Mâ zâgal basaru ve mâ tegâ.

18- Lekad reâ min âyâti rabbihil kubrâ.

7- 8- 9- "Ve o, bütün her yerdeki Ulvîliğe yöneldi, sonra yaklaştı, daha da yakınlaştı, öyle ki aynılık derecesinde, hatta daha yakın."

10- "Böylece o, ilâhî düşüncenin ne olduğunu anladı, kulluğun ilâhî düşüncesine ulaştı."

11- "Gördüğü şeyi kâlbi yalanlamadı."

12- "Gördüğü şeyler için o tereddüde düşmedi."

13- "Doğrusu o bir tenezzül içinde bütün her yerde hakikatleri gördü."

14- "Sidretü'l muntehâ'da."

15- "Varılacak yer olan huzur O'nun katında."

16- 17- "Bütün her şeyi nûruyla kaplayanı, tüm tecellilerin geldiği o yeri anladığında, basireti kaymadı ve ikiliğe düşmedi."

18- "Doğrusu o Rabbinin yüceliğini delilleriyle gördü."

SON DEĞERLENDİRME

Fâtiha Sûresinin tefsirini öncelikle kendimiz anlamaya ve anladığımız kadarıyla tevil etmeye gayret gösterdik.

Fâtiha Sûresini incelediğimizde anladık ki hidâyet yolunda olmak gerek.

Gadabımızı yâni öfkemizi, kinimizi söndürmek gerek.

Dalalete düşmemek gerek.

Gadab bizi dalalete düşürecektir, dalaleet bizi hidâyetten uzaklaştıracaktır.

Gadabımızı söndürürsek, hidâyetin yolu açılacaktır.

Anladık ki kendimizde olan öfkeli, hiddetli, kavgalı haller, hidâyete perde oluyormuş.

Bu kitabımızda Fâtiha Sûresini incelemeye gayret gösterdik.

Aldığımız İlm-i Tevhîd eğitimin verdiği idrak ve terbiyeye göre, Fâtiha Sûresini açıklamaya gayret gösterdik.

İlm-i Tevhîd eğitimi, fenâ ve bekâ makâmlarından oluşur.

Fenâ ve bekâ makâmı 7 makâmdan oluşur.

Fenâ makâmlarında, varlığın varoluşundaki tecelliler idrak edilmeye çalışılır.

Fenâ; dünya boyutu, fâni boyut, ölümlü boyut, yokluk, değişkenlik boyutu demektir.

Fenâfillah; Allah'ın ulvîyetinin yanında kendine benlik nispet etmemektir, ben de varım dememektir.

Bekâ makâmı ise; Hazreti Muhammed'in "3 cemi-cumayı terk etmeyin" diye bildirdiği gibi "Rûh-Nûr-Hû" meratiplerinden oluşur.

Bunlar, makâm-ı cem, hazretül cem, cemül cemdir.
Kur'ân'da "seban minel mesânî" âyetinde 7 makâmdan bahsedilir.

Fâtiha Sûresi 7 âyettir.

Kâbe'nin etrafında 7 kez dönülür.

Safa Merve arası 7 kez gidip gelinir.

İlm-i Tevhîd dersleri 7 makâm ve meratipten oluşur.

Ezan 7 makâmdan oluşur.

1- "Allâh-ü Ekber, Allâh-ü Ekber, Allâh-ü Ekber, Allâh-ü Ekber"

2- "Eşhedü en lâ ilâhe İllAllah, Eşhedü en lâ ilâhe İllAllah"

3- "Eşhedü enne Muhammeden Rasûlullah, Eşhedü enne Muhammeden Rasûlullah"

4- "Hayye ale's-salâh, Hayye ale's-salâh"

5- "Hayye ale'l-felâh, Hayye ale'l-felâh"

6- "Allâh-ü Ekber, Allâh-ü Ekber"

7- "Lâ ilâhe İllAllah"

Hicr sûresi 87: "Ve le kad âteynâke seban minel mesânî vel kurânel azîm."

Ve lekad ateyna ke : Andolsun, gerçek olan, verdik, sunduk, sen, sana,

Seba minel mesânî : Yedi makâm, ikinci, hikmetli, öğütler, sağlamaştırılan,

Ve el kurân : Kur'ân, okunan şey, kâinat kitâbı, beden kitâbı,

El azîm : Yüce, kararlı, azimli, metotlu,

Meâli: "Andolsun ki, içinde hikmetler olan yedi makâmı ve tüm kâinatı yüce bir Kur'ân olarak sana sunduk."

Fâtiha Sûresi 7 âyet olduğu gibi, İlm-i Tevhîd dersleri de 7 makâmdır.

Bu 7 makâmı görenler, Allah hakikatini bilirler.

Allah'ın her varlıktan görünen vechîne nazar ederler.

İşte o kimseler, yaşadıkları toplumda insanları iyiliklere sevk ederler, kötülüklerden uzak durmalarını tavsiye ederler.

Onların gönülleri her zaman merhamet ile sarılıdır.

Fâtiha Sûresinin rahîm ve rahmân boyutuna erenler, rahmet sahibi olurlar ve onlar Salih kimselerdir.

Fâtiha Sûresi, kişinin hem Allah hakikatine hem de kulluk makâmına ermesinin kapısıdır.

Fâtiha Sûresi, dalaletten kurtulmanın, hidâyet bulmanın yolunu gösterir.

Fâtiha Sûresi, rahîm ve rahmân boyutlarının kapılarının açılmasını sağlar.

Yeter ki kişi, Fâtiha Sûresinin anlamına erişmek üzere okusun, incelesin.

İşte biz de aldığımız eğitim sonucu, Fâtiha Sûresinin 7 âyetini tefsir etmeye gayret gösterdik.

Elbette tespit edemediğimiz nice incelikler vardır.

Lâyık olduğumuz kadar ve gönlümüzün gücü nisbetince, hakikatleri anlamaya ve kaleme almaya gayret gösterdik.

Fâtiha, Kur'ân'a açılan bir kapı olarak düşünölmelidir.

Fâtiha, kişinin vücûd şehrine ve vücûd şehrinin nice sırlarına açılan bir kapı olarak düşünölmelidir.

Fâtiha Sûresi, Arapça okunup sevap beklemek için okunmamalıdır.

Anlamak için okunmalıdır.

Her bir kelimenin taşıdığı anlamı yakalamalıyız.

Ve bilmeliyiz ki her bir kelime nice hakikatlere kapılar açar.

Her bir kelime adeta bir şehrin anahtarı gibidir.

Mânâlar boyutuna açılan kapı gibidir.

İnsan Kur'ân'ı dikkatlice, düşünce düşünce, anlamak için okumalıdır.

Allah'dan gelen mesajlar, kelimelerin özünde gizlidir.

Onun için Kâmil kimseler, kelimelerle âyetleri bir tutmuşlardır.

Bu kitabı okuyan dostlarımız, İnşAllah nice hakikatlere kapılar açarlar.

İnşAllah bizim göremediğimiz nice hakikatleri tespit ederler ve insanlığa sunarlar.

Merhamet gönlünüzden eksik olmasın.

Düşünmek, tefekkür etmek, anlamak, şahit olmak hayatınızdan eksik olmasın.

Dilinizden Hakk kelamı, güzel sözler eksik olmasın.

Hâlinizden Salih ameller tecelli etsin.

İlâhi aşk gönlünüzden eksik olmasın.

Edep, ahlak, erdemlilik hayatınızdan eksik olmasın.

Sevgi içinde, huzur içinde kalın.

İsmail Dinçer

21-11-2023